

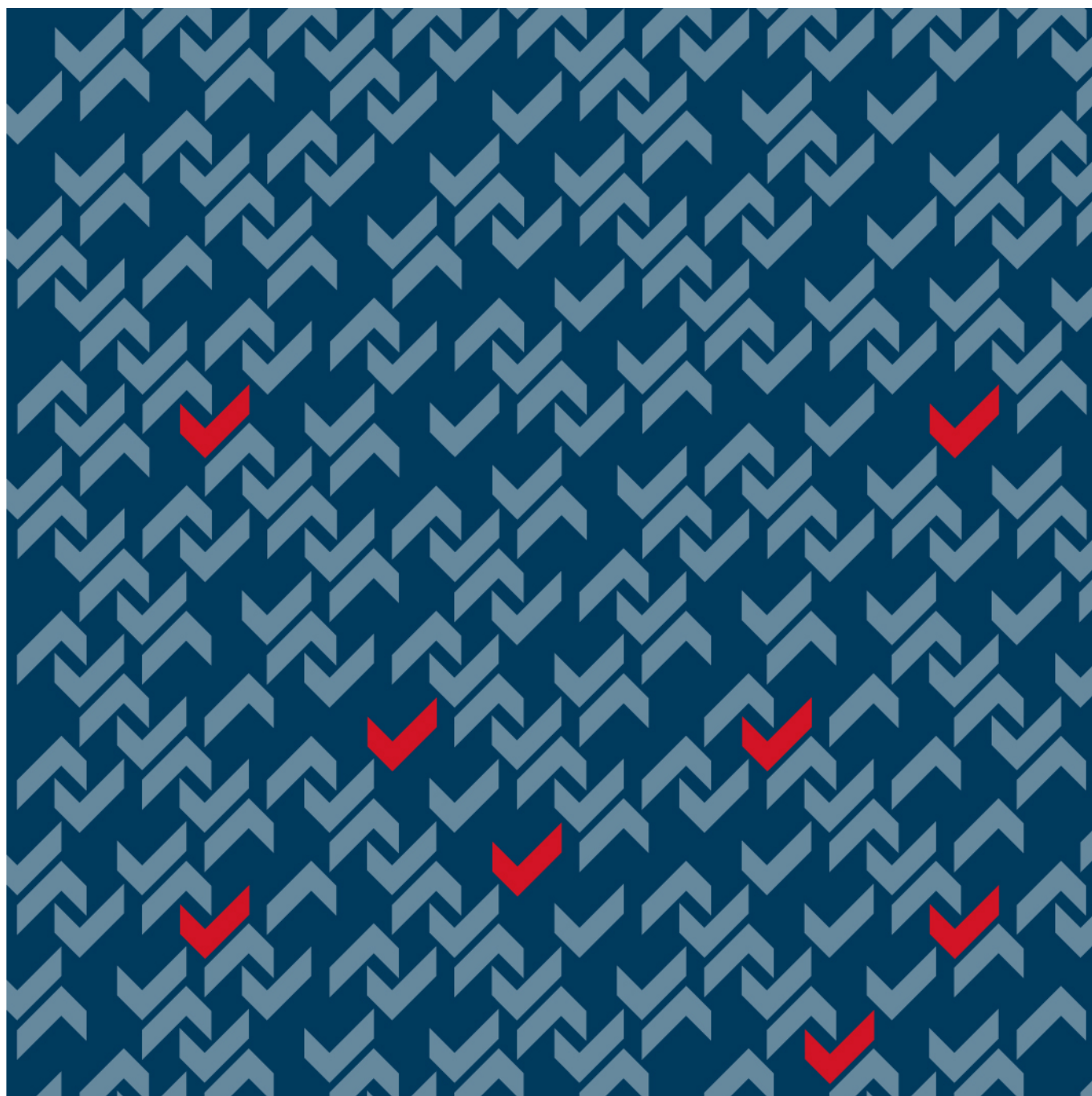
ivàlua ✓

Institut Català d'Avaluació
de Polítiques Públiques

Informe

Procés d'admissió de l'alumnat a la ciutat de Barcelona

Avaluació del disseny i la implementació

Procés d'admissió de l'alumnat a la ciutat de Barcelona

Avaluació del disseny i la implementació

Informe provisional

Desembre de 2020

Tipus d'avaluació:

Avaluació del disseny i la implementació

Avaluació encarregada per:

Sindicatura de Greuges de Barcelona

Avaluació finançada per:

Sindicatura de Greuges de Barcelona i Ivàlua

Avaluació realitzada per:

Ivàlua

Equip de treball:

Anna Segura, Federico Todeschini i Pablo Pizarro

© Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (IvÀlua), 2020

Aquesta obra està subjecta a la llicència Creative Commons de Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional. Es permet a tercers distribuir, retocar i crear a partir de l'obra llicenciada de manera no comercial, la distribució de les quals cal fer-la amb una llicència igual a la que regula aquesta l'obra original.

IvÀlua

Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

C/ Pau Claris 108, 4t 1a

Barcelona 08009

Tel. 00 34 93 554 53 00

info@ivalua.cat

Agraïments de l'equip d'Ivàlua

Volem agrair a la Sindicatura de Greuges de Barcelona l'acompanyament, la informació proporcionada sobre les queixes rebudes els darrers anys i que ens hagi posat en contacte amb famílies participants en els darrers procés d'admissió. A les famílies entrevistades en el marc d'aquesta avaluació volem agrair-los que hagin compartit amb nosaltres la seva experiència. A les persones del Consorci d'Educació de Barcelona responsables del procés d'admissió per resoldre els dubtes que ens han sorgit sobre el funcionament del procés durant l'elaboració de l'informe i per donar-nos accés a les dades referents als darrers tres processos de preinscripció i admissió de l'alumnat. I finalment al Jaume Blasco per actuar con a enllaç amb l'Ajuntament de Barcelona, al Miquel Àngel Alegre per ajudar-nos a identificar bibliografia rellevant pel tema i al Xavier Bonal per la revisió i les aportacions fetes.

Continguts

Motivació	9
Com funciona el procés d'admissió de l'alumnat a centres educatius de Barcelona sufragats amb fons públics?	11
Agents clau del procés d'admissió de l'alumnat a Barcelona	12
Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya	12
Consorti d'Educació de Barcelona	12
Comissions de garanties d'admissió	13
Famílies participants	14
Centres educatius	14
Inspecció d'Educació	15
Oficines municipals d'escolarització	15
Equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP)	15
Descripció del procés d'admissió de l'alumnat a Barcelona	16
Determinació de l'oferta inicial de places	16
Identificació de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu i reserva de places	17
Reassignació de plaça escolar a l'alumnat inclòs en el Pla de Xoc	19
Elecció de centre i presentació de la sol·licitud d'admissió	20
Barem i publicació del llistat de sol·licituds amb la puntuació provisional	22
Reclamacions i publicació del llistat de sol·licituds amb la puntuació definitiva	25
Sorteig del número de desempat i publicació de les llistes ordenades	26
Modificacions de l'oferta inicial de places	27
Assignació de places	29
Publicació de l'oferta final, els llistats d'alumnes admesos i les llistes d'espera	34
Reclamacions sobre la plaça assignada	35
Matrícula, gestió de la llista d'espera i publicació de la llista d'alumnes matriculats	36
Sol·licituds d'admissió fora del procés de preinscripció o durant el curs	37
Diagrama del procés d'admissió de l'alumnat a Barcelona	38
Adaptació del procés davant la situació provocada per la COVID-19	39

Anàlisi del procés d'admissió de l'alumnat de Barcelona	40
Efectivitat i robustesa del procés	41
Accés universal i gratuït a l'educació obligatòria	41
Igualtat d'oportunitats educatives i inclusió escolar	52
Elecció de centre i llibertat d'ensenyament	72
Transparència i discrecionalitat	91
La informació pública sobre el procés d'admissió permet a les famílies participar-hi de forma efectiva?	96
Escollir els centres on sol·licitar plaça: oferta, demanda i criteris de priorització	98
L'encaix entre oferta i demanda: modificacions de l'oferta inicial i assignació de places	101
Assignació final: reclamacions sobre la plaça assignada i gestió de la llista d'espera	105
Conclusions	109
Recomanacions	112
Referències	115
Annexos	117
Annex 1. Dates clau dels darrers processos d'admissió de l'alumnat	117
Annex 2. Zones d'escolarització de la ciutat de Barcelona	118
Annex 3. Cost total de la plaça escolar per zona	120
Annex 4. Figures pels cursos 2018-2019 i 2019-2020	124
Annex 5. El mecanisme d'acceptació diferida com a alternativa al mecanisme de Boston	131
Annex 6. Preguntes de verificació per valorar la transparència	133

Índex de figures

Figura 1. Diagrama del funcionament del mecanisme de Boston per assignar places ordinàries	32
Figura 2. Diagrama del procés d'admissió de l'alumnat de la ciutat de Barcelona	39
Figura 3. Evolució de la població en edat d'accedir a P3 a Barcelona per zones d'escolarització. De 2007 a 2019.....	43
Figura 4. Evolució de la població en edat d'accedir a 1r d'ESO a Barcelona per zones d'escolarització. De 2007 a 2019.....	45
Figura 5. Mitjana del cost global a la ciutat de Barcelona per P3 (esquerra) i 1r d'ESO (dreta), segons la tipologia de centre. Curs 2020-2021.	47
Figura 6. Mitjana del cost total a la ciutat de Barcelona per P3 (esquerra) i 1r d'ESO (dreta), segons la tipologia de centre. Curs 2020-2021.	48
Figura 7. Distribució del cost total de l'educació de P3 (esquerra) i 1r d'ESO (centre) segons el barri d'ubicació del centre i renda mitjana per barri el 2017 (dreta). Curs 2020-2021.	50
Figura 8. Ràtio entre l'oferta de places públiques a concertades de P3 per zones escolars. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.	51
Figura 9. Ràtio d'oferta de places públiques a concertades de 1r d'ESO per zones escolars. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.	51
Figura 10. Proporció de centres que omplen les places de P3 amb sol·licituds originals, sol·licituds ampliades i assignacions d'ofici i que queden amb places vacants. Curs 2020-2021.	53
Figura 11. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de P3 per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.	55
Figura 12. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de P3 en centres concertats per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.	56
Figura 13. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de P3 en centres públics per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.	57
Figura 14. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de 1r d'ESO per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.....	58
Figura 15. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de 1r d'ESO en centres concertats per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.	59
Figura 16. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de 1r d'ESO en centres públics per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.	59
Figura 17. Distància en minuts a peu al centre d'infantil i primària (esquerra) i al centre de secundària (dreta) més propers a l'illa de cases.....	60
Figura 18. Nombre de centres d'infantil i primària (esquerra) i de centres de secundària (dreta) a menys de 10 minuts de a peu.....	61
Figura 19. Distribució de la distància en temps entre el domicili i el centre educatiu d'infantil i primària més proper de la població de 2 anys de la ciutat	62

Figura 20. Distància en minuts a peu al centre d'infantil i primària públic (esquerra) i al centre de secundària públic (dreta) més propers a l'illa de cases	63
Figura 21. Nombre de centres d'infantil i primària públics (esquerra) i de centres de secundària públics (dreta) a menys de 10 minuts de a peu	63
Figura 22. Distribució de la distància en temps entre el domicili i el centre públic d'infantil i primària més proper de la població de 2 anys de la ciutat	64
Figura 23. Mitjana del nombre de places de P3 reservades per (esquerra) i assignades a (centre) alumnat amb NESE per zona d'escolarització i proporció de llars per sota el 40% de la renda mediana el 2017 (dreta). Curs 2020-2021.	68
Figura 24. Distribució del nombre de places per grup assignades a alumant en NESE en els centres educatius públics (a dalt en lila) i concertats (a baix en verd) segons zona d'escolarització. Curs 2020-2021.	69
Figura 26. Proporció de sol·licituds de P3 que són assignades en una ronda determinada sobre el total de sol·licituds que hi arriben. Curs 2020-2021.....	73
Figura 27. Distribució dels punts de prioritat de les sol·licituds de plaça ordinària a P3 segons si el centre és públic (esquerra) o concertat (dreta). Curs 2020-2021.....	75
Figura 28. Distribució dels punts de prioritat de les sol·licituds de plaça ordinària a 1r d'ESO d'alumnes provinents de centres amb adscripció (esquerra) i sense (dreta) que sol·liciten en primera opció un centre públic (a dalt) o concertat (a baix). Curs 2020-2021.....	76
Figura 29. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per P3 en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2020-2021.	77
Figura 30. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per 1r d'ESO en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2020-2021.....	78
Figura 31. Esdeveniments i procediments en el procés d'admissió de l'alumnat	94
Figura 32. Zones d'escolarització de Barcelona	118
Figura 33. Proporció de sol·licituds que de P3 que són assignades en una ronda determinada sobre el total de sol·licituds que hi arriben. Cursos 2018-2019 (esquerra) i 2019-2020 (dreta).	124
Figura 34. Distribució dels punts de prioritat de les sol·licituds de plaça ordinària de P3. Cursos 2018-2019 (esquerra) i 2019-2020 (dreta).....	124
Figura 35. Distribució dels punts de prioritat de les sol·licituds de plaça ordinària de 1r d'ESO segons si l'alumna prové d'un centre adscrit (a dalt) o no (a baix). Cursos 2018-2019 (esquerra) i 2019-2020 (dreta).	125
Figura 36. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per P3 en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2018-2019.....	126
Figura 37. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per P3 en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2019-2020.	127

Figura 38. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per 1r d'ESO en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2018-2019.128

Figura 39. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per 1r d'ESO en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2019-2020.129

Índex de taules

Taula 1. Puntuació associada als criteris de prioritització	23
Taula 2. Mesures per adaptar el procés d'admissió a la situació de pandèmia	39
Taula 3. Relació entre població i oferta i dèficit de places de P3. Curs 2020-2021.	43
Taula 4. Relació entre població i oferta i dèficit de places de 1r d'ESO. Curs 2020-2021.....	45
Taula 5. Reserves de places NESE per grup i places assignades a NESE per grup de P3 segons la zona d'escolarització. Curs 2020-2021.	65
Taula 6. Percentatge de les sol·licitud de P3 que demanen només un centre segons la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritat pels criteris generals. Curs 2020-2021.....	79
Taula 7. Percentatge de les sol·licitud de 1r d'ESO que demanen només un centre segons la situació d'adscripció, la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritat pels criteris generals. Curs 2020-2021.	79
Taula 8. Obligacions de transparència establertes a la Llei 19/2014 rellevants pel procés d'admissió.....	92
Taula 9. Llistat de verificació de la transparència dels principals esdeveniments del procés	94
Taula 10. Criteris utilitzats per valorar la transparència i la discrecionalitat dels procediments.....	95
Taula 11. Relació entre zona d'escolarització, barri i districte	118
Taula 12. Costos totals de la plaça escolar de primària segons la zona i la titularitat del centre	120
Taula 13. Costos totals de la plaça escolar de secundària segons la zona i la titularitat del centre	122
Taula 14. Percentatge de les sol·licitud de P3 que demanen només un centre segons la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritat pels criteris generals. Curs 2018-2019.	126
Taula 15. Percentatge de les sol·licitud de P3 que demanen només un centre segons la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritat pels criteris generals. Curs 2019-2020.....	127
Taula 16. Percentatge de les sol·licitud de 1r d'ESO que demanen només un centre segons la situació d'adscripció, la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritat pels criteris generals. Curs 2018-2019.....	128
Taula 17. Percentatge de les sol·licitud de 1r d'ESO que demanen només un centre segons la situació d'adscripció, la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritat pels criteris generals. Curs 2019-2020.....	130
Taula 18. Elements de transparència associats als mecanismes d'assignació de recursos.	133
Taula 19. Elements de transparència associats a la presa de decisions sobre assignació de recursos.....	133

Avaluació del procés d'admissió de l'alumnat a la ciutat de Barcelona

Motivació

El procés d'admissió de l'alumnat és aquell en el que han de participar totes les persones que volen accedir per primera vegada a un ensenyament finançat amb fons públics impartit en centres de titularitat pública o privada sota concert educatiu. Dins d'aquest procés general, l'objecte d'estudi d'aquest informe és el procés d'admissió de l'alumnat a centres de la ciutat de Barcelona per cursar segon cicle d'educació infantil, educació primària o educació secundària obligatòria, en el qual han de participar les famílies de:

- Els i les menors que volen accedir al primer curs del segon cicle d'educació infantil, conegut com P3, en un centre situat a la ciutat de Barcelona i sufragat amb fons públics.
- Els i les adolescents que volen cursar el primer curs d'educació secundària obligatòria, és a dir 1r d'ESO, en un centre sufragat amb fons públics diferent al centre en el que han cursat el darrer curs d'educació primària.
- L'alumnat que vol accedir per primera vegada a un centre de Barcelona sufragat amb fons públics per cursar qualsevol dels nivells de segon cicle d'educació infantil, primària o secundària, incloent aquells que ja es troben escolaritzats en altres centres de la ciutat.

Per tant, el procés és compartit pels alumnes de nova incorporació al sistema educatiu català i per aquells que desitgen continuar la seva escolarització en un centre educatiu finançat amb fons públics diferent al centre en el que es troben actualment. En canvi, no ha de participar-hi l'alumnat que vol ser admès en centres privats sense concert ja que en aquests casos l'admissió es regula i gestiona des dels propis centres. Barcelona compta amb 337 centres educatius que ofereixen el segon cicle d'educació infantil i educació primària i 216 centres educatius que ofereixen educació secundària obligatòria, d'entre els quals alguns ofereixen totes tres etapes. Pel que fa a l'educació infantil i primària, el 51,0% són escoles públiques, el 46,6% centres privats concertats i el 2,4% restant centres privats que no compten amb concert educatiu. Tanmateix, tot i que el nombre de centres de titularitat pública és superior al de centres de titularitat privada, en nombre d'alumnes escolaritzats el sector privat supera al públic. Concretament, al curs 2020-2021, dels 37.454 alumnes escolaritzats al segon cicle d'educació infantil, 18.462 ho estaven a centres públics mentre 18.992 en centres privats o concertats. El mateix patró es replica, amb més intensitat, en l'educació primària on, del total de 80.106 alumnes, 36.243 estan escolaritzats en centres públics i 43.863 en centres privats o concertats. Pel que fa a l'educació secundària obligatòria, el 32,4% són instituts públics, el 64,4% centres concertats i el 3,2% restant centres privats sense concert. De nou, en nombre

d'alumnes escolaritzats els centres de titularitat privada superen als de titularitat pública, amb 35.846 i 21.783 alumnes respectivament¹.

Fins el curs 2020-2021, el procés ha estat regulat pel Decret 75/2007, de 27 de març, pel qual s'estableix el procediment d'admissió de l'alumnat als centres en els ensenyaments sufragats amb fons públics i en el cas de la ciutat de Barcelona és responsabilitat del Consorci d'Educació de Barcelona, tal i com estableix la Llei 12/2009 d'Educació de Catalunya, que ha de garantir plaça escolar sufragada amb fons públics a totes les persones que la sol·licitin².

A Catalunya, i consegüentment a Barcelona, el sistema educatiu i el procés d'admissió de l'alumnat es regeixen pels principis d'universalitat, equitat, gratuïtat, qualitat i llibertat d'ensenyament de l'alumnat i les seves famílies. Per tant, el mecanisme d'atorgament de places escolars utilitzat pel Consorci d'Educació de Barcelona ha de conjugar el dret d'accés a una escola pública i de qualitat amb la igualtat d'oportunitats i de condicions d'accés, la cohesió social, l'atenció a les necessitats específiques de suport educatiu, la llibertat d'ensenyament i d'elecció de centre de les famílies, tal i com estableixen l'article 21 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, l'article 2 de la Llei d'Educació de Catalunya de 2009 i l'article 131 de la Llei Orgànica 2/2006 d'Educació de l'Estat espanyol. Entre gener de 2015 i juliol de 2020, la Sindicatura de Greuges de Barcelona ha rebut 88 queixes relacionades amb el procés d'admissió de l'alumnat provinents de famílies que consideren que en el marc del mateix s'han vulnerat els seus drets. Les queixes fan referència, entre d'altres coses, al sistema d'adscripció de centres, les assignacions d'ofici, la manera com es gestionen les llistes d'espera o la denegació de peticions de canvi de centre, i es basen en la falta de claredat en el funcionament del procés, la manca d'informació i transparència i el tracte desigual a les famílies participants.

Aquest informe avalua el disseny i la implementació del procés d'admissió de l'alumnat de Barcelona per posar llum sobre les qüestions que apareixen recurrentment en aquestes queixes, aclarint el funcionament del procés i valorant-ne l'efectivitat, la robustesa, la transparència i la discrecionalitat. Per efectivitat s'entendrà la mesura en que el procés és capaç de conjugar el dret a una escola pública i de qualitat amb la igualtat d'oportunitats i de condicions d'accés, l'atenció a les necessitats específiques de suport educatiu, la llibertat d'ensenyament i el dret d'elecció de centre de les famílies. Per robustesa la capacitat del procés d'adaptar-se a canvis en el context, com ara canvis demogràfics, en la demanda o en les

¹ Les dades provenen de les estadístiques oficials publicades pel Departament d'Educació a la seva pàgina web: <http://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/estadistiques-ensenyament/estadistica-inici-curs/>

² A 16 de febrer de 2021 s'ha aprovat un nou decret de programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió en els centres del Servei d'Educació de Catalunya (Decret 11/2021) que canvia algunes de les qüestions que es presenten en aquest informe. Per tenir-ho en compte, a les seccions de conclusions i recomanacions de l'informe es fa referència a algunes coses que canviaran amb aquest nou decret.

preferències de les famílies. Finalment, sota els criteris de transparència i discrecionalitat s'analitzarà si la informació pública sobre el procés i la manera com es prenen les decisions garanteix que totes les famílies que participen en el procés ho puguin fer en igualtat de condicions i rebin un tracte igualitari.

Primer es fa una descripció detallada del funcionament del procés d'admissió de l'alumnat a centres de la ciutat de Barcelona sufragats amb fons públics a partir de documents públics i la informació proporcionada per persones del Consorci d'Educació de Barcelona responsables del procés. A continuació, s'analitzen les principals etapes i les decisions que es prenen en el marc del procés per valorar-ne l'efectivitat, robustesa, transparència i discrecionalitat i detectar-ne les fortaleses i les debilitats. Finalment, s'extreuen un seguit de conclusions a partir de les quals es fan propostes concretes sobre com millorar-lo.

Com funciona el procés d'admissió de l'alumnat a centres educatius de Barcelona sufragats amb fons públics?

En aquesta primera secció es fa una descripció detallada del funcionament del procés d'admissió de l'alumnat en els cursos analitzats en aquest informe, és a dir entre 2015-2016 i 2020-2021, a partir de la normativa vigent durant aquest període³, la informació disponible a les pàgines web del Consorci d'Educació de Barcelona i del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i entrevistes amb persones del Consorci d'Educació de Barcelona responsables del procés. En tot cas, tal i com s'ha mencionat a la introducció de l'informe, a 16 de febrer de 2021 s'ha aprovat el Decret 11/2021, de 16 de febrer, de la programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió en els centres del Servei d'Educació de Catalunya que modifica algunes de les qüestions que es presenten en aquesta secció. Aquests canvis es recuperen a les seccions de conclusions i recomanacions per veure en quina mesura estan alineats amb les propostes de millora que es deriven de l'anàlisi del procés d'admissió que aquest nou decret modifica.

En aquest apartat, primer es presenten els agents que tenen un rol rellevant en el procés amb les atribucions corresponents. A continuació, es fa una descripció pas a

³ Principalment, però no només, el Decret 75/2007, de 27 de març, pel qual s'estableix el procediment d'admissió de l'alumnat als centres en els ensenyaments sufragats amb fons públics i les resolucions anuals del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i el Consorci d'Educació de Barcelona que especifiquen les normes per la preinscripció i la matrícula dels alumnes als centres del Servei d'Educació de Catalunya i altres centres educatius. Cal tenir en compte, però, que actualment hi ha en marxa un procés de millora del mateix que en els propers mesos es concretarà en un nou decret de regulació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió en els centres del Servei d'Educació de Catalunya, el text del qual es troba en el moment d'elaboració d'aquest estudi pendent de les últimes fases de tramitació i aprovació per iniciar aviat la seva vigència.

pas de tot el procés i al final de la secció s'inclou un diagrama que el resumeix i una breu descripció dels canvis implementats en el procés de 2020-2021 per adaptar-lo a la situació causada per la COVID-19.

Aquesta descripció, a banda de ser necessària com a punt de partida per després poder aprofundir en l'anàlisi del procés, també configura l'únic document on s'explica de manera integrada i amb llenguatge planer com funciona d'inici a fi el procés d'admissió de l'alumnat a Barcelona, detallant el rol de cadascun dels agents implicats. Per tant, aquesta primera secció suposa una contribució en si mateixa.

Agents clau del procés d'admissió de l'alumnat a Barcelona

El procés d'admissió de l'alumnat és un procés complex que involucra a diversos agents i nivells administratius. Els agents principals són el Departament d'Educació i el Consorci d'Educació de Barcelona, els centres públics i concertats de la ciutat, les famílies que sol·liciten plaça i les comissions de garanties d'admissió. Però també hi juguen un paper rellevant la Inspecció Educativa, les oficines municipals d'escolarització, els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica i l'Institut Municipal de Serveis socials. A continuació, es fa una breu descripció del rol que juga cadascun d'aquests agents en les diferents etapes que conformen el procés.

Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya

L'article 131 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya atribueix a la Generalitat de Catalunya la competència d'establir i regular els criteris d'admissió i escolarització de l'alumnat als centres educatius sufragats amb fons públics, la programació de l'ensenyament i la regulació dels òrgans de participació i consulta dels sectors afectats per aquesta en el seu territori. Dins d'aquestes atribucions, i d'acord a l'establert en el Decret 75/2007, de 27 de març, pel qual s'estableix el procediment d'admissió de l'alumnat als centres en els ensenyaments sufragats amb fons públics, aquestes funcions a Catalunya han de ser desenvolupades pel Departament d'Educació.

Consorci d'Educació de Barcelona

El Consorci d'Educació de Barcelona és un instrument creat pel Govern de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona per gestionar de manera conjunta l'educació a la ciutat de Barcelona. El Consorci va ser proposat el 1998 per la Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta Municipal de Barcelona i constituït legalment el 2002 pel Decret 84/2002, de 5 de febrer, de constitució del Consorci d'Educació de Barcelona.

A la ciutat de Barcelona, les funcions i responsabilitats que el Decret 75/2007 dona al Departament d'Educació, als seus serveis territorials i als ajuntaments s'entenen

fetes al Consorci d'Educació de Barcelona. Per tant, a la ciutat de Barcelona és responsabilitat del Consorci planificar l'oferta educativa de la ciutat, desenvolupar i aplicar la normativa específica en matèria d'escolarització adaptant el procés d'admissió de l'alumnat a la realitat i especificitats de la ciutat, i decidir sobre l'assignació de places a la ciutat de Barcelona.

Comissions de garanties d'admissió

Fora de la ciutat de Barcelona, el Departament d'Educació estableix comissions d'escolarització com a òrgans de garantia d'admissió per garantir el compliment de les normes d'admissió de l'alumnat i la participació dels diferents sectors educatius en el seguiment del procés de gestió de llocs escolars. Aquestes comissions estan integrades dins les oficines municipals d'escolarització en cas que aquestes existeixin (en cas contrari es constitueixen igualment en cada municipi). En canvi, a Barcelona aquestes funcions estan encomanades a les dues comissions de garanties d'admissió: la comissió de garanties d'admissió del segon cicle de l'educació infantil i de l'educació primària i la comissió de garanties d'admissió de l'educació secundària obligatòria⁴.

Les comissions de garanties d'admissió tenen entre les seves funcions (Decret 75/2007):

- Supervisar el procés d'admissió de l'alumnat i el compliment de les normes que el regulen.
- Facilitar l'acolliment, l'orientació i l'escolarització de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, procurant una distribució equilibrada que en permeti la integració, faciliti la cohesió social i afavoreixi una qualitat educativa.
- Oferir d'ofici plaça escolar a l'alumnat que no n'ha aconseguit en cap dels centres escollits durant el procés de preinscripció, en cas que l'alumne/a no estigui escolaritzats o ho hagi sol·licitat explícitament a la sol·licitud.

⁴ Les comissions de garanties d'admissió estan conformades per: un/a inspector/a d'educació (que exerceix la presidència) i un/a altre/a (que exerceix la presidència adjunta), el/la cap de la Unitat d'escolarització del Consorci d'Educació de Barcelona (que exerceix la vicepresidència), dos/dues directors/es de centres públics de la ciutat, dos/dues titulars de centres concertats de la ciutat, dos membres dels Serveis Educatius, quatre persones membre de consells escolars en representació de les famílies (dues de centres públics i dues de centres privats concertats), quatre persones membre de consells escolars en representació del professorat (dues de centres públics i dues de centres privats concertats), el/la secretari/a del Consell Escolar Municipal de Barcelona, el/la responsable de planificació i programació de l'oferta educativa del Consorci d'Educació de Barcelona i un/a membre de la Unitat d'escolarització del Consorci d'Educació de Barcelona.

- Oferir plaça escolar a l'alumnat que presenta sol·licituds un cop finalitzat el període de preinscripció, si aquestes no poden ser ateses directament pel centre sol·licitat en primer lloc.

Famílies participants

Les famílies de tots els infants que volen accedir per primera vegada a un centre educatiu, de titularitat pública o privada-concertada, sufragat amb fons públics han de participar en el procés d'admissió de l'alumnat. Més concretament, les famílies de:

- L'alumnat que ha d'accedir al segon cicle d'educació infantil (P3) a un centre sostingut amb fons públics.
- L'alumnat que vol accedir a 1r de l'ESO en un centre diferent al que ha cursat la primària, ja sigui perquè el centre no ofereix educació secundària o perquè vol canviar de centre.
- L'alumnat que vol canviar de centre per qualsevol altre motiu i per a qualsevol nivell educatiu.

Les famílies participen al procés d'admissió de l'alumnat informant-se sobre l'oferta escolar de la ciutat, expressant les seves preferències a través de la sol·licitud, on poden demanar plaça a fins a deu centres on els agradaria escolaritzar als seus fills o filles, i matriculant-los en el centre educatiu on finalment són assignades per part de l'administració educativa. Addicionalment, si en algun moment del procés no estan conformes amb alguna de les decisions preses pels centres educatius o l'administració educativa poden presentar reclamacions per les vies establertes.

Centres educatius

Formen part del procés d'admissió d'alumnat objecte d'estudi en aquest informe tots els centres de la ciutat de Barcelona que ofereixen places finançades amb fons públics a segon cicle d'educació infantil, primària o secundària. És a dir:

- Els centres de titularitat pública que ofereixen llocs escolars al segon cicle d'educació infantil, educació primària i/o secundària obligatòria.
- Els centres de titularitat privada que ofereixen llocs escolars objecte de concert al segon cicle d'educació infantil, educació primària i/o secundària obligatòria.

Els centres educatius participen en el procés d'admissió de l'alumnat oferint a les famílies informació rellevant sobre el centre i el projecte educatiu, principalment a través de les seves pàgines web i les jornades de portes obertes. També són els responsables de recollir i fer el barem de les sol·licituds que demanen el centre com a primera opció i enviar aquesta informació al Consorci d'Educació de Barcelona perquè pugui assignar plaça a tot l'alumnat participant. Cal remarcar, doncs, que els centres educatius no són els responsables de decidir sobre l'admissió de l'alumnat sinó que

ho és el Consorci. En canvi, sí que són responsabilitats dels centres gestionar la matrícula de l'alumnat admès i les llistes d'espera.

Inspecció d'Educació

El Departament d'Educació encomana les tasques d'inspecció del sistema educatiu (supervisió, assessorament i avaluació dels centres i serveis educatius) a la Inspecció d'Educació amb l'objectiu d'assegurar l'aplicació de l'ordenament i garantir l'exercici dels drets i el compliment dels deures que se'n deriven. La seva funció principal en el procés d'admissió de l'alumnat és assessorar, orientar i informar als diferents agents de la comunitat educativa, per exemple, validant l'oferta de places vacants que ofereixen els centres o assessorant a les famílies amb infants amb necessitats específiques de suport educatiu. Addicionalment, també és responsabilitat de la Inspecció d'Educació assegurar que els procediments d'admissió es fan d'acord a llei i de manera transparent.

Oficines municipals d'escolarització

Les oficines municipals d'escolarització són instruments de col·laboració entre l'ajuntament d'un municipi i el Departament d'Educació per facilitar el procés d'escolarització de l'alumnat del municipi en centres sostinguts amb fons públics pels nivells d'educació infantil, primària i secundària obligatòria.

En el cas de Barcelona, com aquest instrument de col·laboració ja existeix, les funcions de les oficines municipals d'escolarització són assumides pel Consorci d'Educació de Barcelona, que compta amb oficines d'escolarització pròpies en tres districtes de la ciutat (Ciutat Vella, Nou Barris i Sant Andreu) on s'ofereix orientació i informació a les famílies que volen escolaritzar els seus fills o filles en el districte.

Equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP)

Són un servei de suport i assessorament psicopedagògic i social als centres educatius i a la comunitat educativa. Desenvolupen les seves actuacions en els centres educatius i en el seu entorn en estreta col·laboració amb els altres serveis i professionals del sector. En el cas del procés d'admissió de l'alumnat, són un agent clau en l'avaluació de l'alumnat que sol·licita places reservades per alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu o que sol·licita canvi de centre per motius especials.

Institut Municipal de Serveis Socials

En el cas de Barcelona, en els darrers anys els serveis socials de la ciutat també s'han convertit en un agent clau del procés d'admissió. Concretament, gràcies a l'acord de col·laboració entre el Consorci d'Educació de Barcelona i l'Institut Municipal de Serveis Socials, els serveis socials representen una de les vies principals de detecció

d'alumnat en situació de vulnerabilitat que el següent curs s'incorporarà al sistema educatiu o farà canvi d'etapa.

Descripció del procés d'admissió de l'alumnat a Barcelona

Determinació de l'oferta inicial de places

Anualment, el Consorci d'Educació de Barcelona estableix el nombre màxim de places de cada nivell d'ensenyament que cada centre finançat amb fons públics podrà disposar de cara al següent curs. Aquesta capacitat màxima l'estableix en base a l'evolució de la demanda, els centres existents, les zones d'escolarització i l'objectiu d'equilibri en la distribució de l'alumnat en situació de vulnerabilitat. Com a criteri general, s'estableix una capacitat màxima inicial de 25 places per grup en el cas de l'educació infantil i primària i de 30 places per grup-classe en el cas de l'ESO. Tanmateix, als centres de màxima complexitat se'ls ofereix la possibilitat d'oferir-ne 22 per grup en el cas d'infantil i primària i 27 per grup en el cas de l'ESO, si ho volen.

Concepte clau: Centre de màxima complexitat

El Departament d'Educació de la Generalitat atorga la consideració de centres de màxima complexitat a aquells centres que treballen amb entorns socioeconòmics desfavorits. La llista de centres educatius de màxima complexitat es confecciona en base a les dades de l'alumnat que cursa ensenyaments obligatoris en el centre fent ús de diversos indicadors de context, com ara:

- Nivell d'instrucció dels pares, mares o tutors/es
- Situació laboral i, en cas d'estar treballant, qualificació professional dels llocs de treball dels pares, mares o tutors/es
- Percepció de la Renda Garantida de Ciutadania per part dels pares, mares o tutors/es
- Necessitats educatives especials de l'alumnat
- Condició de nouvingut de l'alumnat

Un cop establerta la capacitat màxima per a cada centre i nivell educatiu, els centres educatius informen al Consorci d'Educació de Barcelona de la seva previsió sobre el nombre de places que podran oferir en el marc dels processos de preinscripció del següent curs, anomenada oferta inicial. Per fer aquesta previsió, els centres parteixen de la capacitat màxima establerta per a cada nivell educatiu i li resten el nombre d'alumnes que preveuen que promocionin del nivell immediatament anterior i els que preveuen que repeteixin el nivell en qüestió⁵. La previsió d'oferta inicial de places

⁵ En el cas específic de P3, al no haver repeticions ni possibilitat de promoció (ja que aquesta no es contempla ni tant sols pels centres que ofereixen el primer cicle d'educació infantil en el propi centre) la previsió només té en compte la capacitat màxima del centre. En el cas de 1r d'ESO, per aquells

feta pels centres és revisada per Inspecció d'Educació, que si ho creu convenient pot aplicar canvis abans de validar-la.

Resum: Determinació de l'oferta inicial de places	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none">- Establiment del nombre màxim de grups i places per centre i nivell d'ensenyament (Consorti d'Educació de Barcelona)- Previsió de places disponibles (centres educatius)- Revisió i validació de l'oferta inicial (Inspecció d'Educació)
Resultat	Previsió de l'oferta de places escolars disponibles per a cada nivell i centre educatiu de Barcelona sufragat amb fons públics.

Identificació de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu i reserva de places

A partir de les previsions d'oferta inicial, el Consorci d'Educació de Barcelona fa una reserva de places per alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE). Amb caràcter general, aquesta reserva és de dues places per grup. Tanmateix, el/la gerent del Consorci d'Educació de Barcelona pot modificar el nombre de places escolars reservades en una àrea d'escolarització concreta si la reserva prevista amb caràcter general no permet donar una resposta educativa adequada a l'alumnat amb NESE. Dins de cada zona d'escolarització, aquesta reserva es fa a de manera lineal i proporcional al nombre de grups tenint en compte el nombre d'alumnes amb NESE detectats, de manera que tots els centres educatius d'una mateixa zona d'escolarització tenen el mateix nombre de places reservades per alumnat amb NESE per grup. En canvi, el nombre de places reservades per grup varia entre zones educatives.

centres educatius que ofereixen educació secundària obligatòria sense tenir la consideració de centre únic ni ser instituts-escola, es té en compte la capacitat màxima del centre i les repeticions, però no les promocions ja que tampoc són possibles.

Concepte clau: Necessitats específiques de suport educatiu

El Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya identifica tres tipologies d'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE):

- l'alumnat amb **NESE de tipus A** és aquell afectat per discapacitats físiques, psíquiques o sensorials, que manifesta trastorns greus de la personalitat o la conducta o que pateix malalties degeneratives greus.
- l'alumnat amb **NESE de tipus B** és aquell que per raons socioeconòmiques o socioculturals requereix una atenció educativa específica.
- l'alumnat amb **NESE de tipus C** és l'alumnat d'incorporació tardana al sistema educatiu, si la seva competència lingüística o nivell de coneixements bàsics així ho justifica.

El Consorci d'Educació de Barcelona té diverses vies per identificar a l'alumnat amb NESE, algunes de les quals han estat millorades arrel del desplegament del Pla de xoc contra la segregació i per a la igualtat d'oportunitats i èxit educatiu.

Una de les principals vies per detectar anticipadament alumnat amb NESE són els serveis socials de la ciutat, gràcies al marc de col·laboració entre l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS) i el Consorci per detectar alumnat en situació de vulnerabilitat que el següent curs s'incorporarà al sistema educatiu o farà canvi d'etapa. Aquesta via és especialment important per l'alumnat de P3, que encara no ha format part del sistema educatiu obligatori i per tant és una població sobre la qual el Consorci té menys informació. També és important la col·laboració entre l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB), els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP) i els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) que, entre d'altres funcions, s'encarreguen d'identificar i avaluar les necessitats educatives específiques de l'alumnat.

Un cop feta la reserva de places NESE, el Consorci d'Educació de Barcelona publica l'oferta inicial de places a la seva pàgina web, donant el tret de sortida al procés de preinscripció. Addicionalment, cada centre publica la seva relació de places vacants, com a mínim al tauler d'anuncis i a la pàgina web del centre. Aquesta informació també està disponible a la pàgina web del Departament d'Educació de la Generalitat i a les oficines d'escolarització de la ciutat.

L'oferta inicial de places informa, per a cada centre i nivell educatiu, el nombre de grups i places que es preveu que s'oferiran de cara al proper curs, distingint entre places ordinàries i places reservades per alumnat NESE. Cal tenir en compte, però, que l'oferta inicial de places és orientativa i que pot ser modificada pel Consorci d'Educació de Barcelona un cop acabat el procés de preinscripció, si ho creu convenient i en funció de les necessitats d'escolarització de la ciutat.

Resum: Identificació de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu i reserva de places	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none"> - Estimació de les necessitats d'escolarització d'alumnat amb NESE (Consorci d'Educació de Barcelona en col·laboració amb l'IMSS, els EAP, l'IMEB i el CDIAP) - Reserva de places per alumnat amb NESE (Consorci d'Educació de Barcelona) - Publicació de l'oferta inicial de places (Departament d'Educació, Consorci d'Educació de Barcelona i centres educatius)
Resultat	Llistat públic amb el nombre inicial de places ofertes per a cada nivell i centre educatiu de Barcelona sufragat amb fons públics, desagregat per tipologia de plaça (ordinària o NESE).

Reassignació de plaça escolar a l'alumnat inclòs en el Pla de Xoc

Des del procés d'admissió de l'alumnat del curs 2019-2020, un cop establerta l'oferta inicial de places i abans que s'obri el període de preinscripció, es persigna plaça escolar a tot l'alumnat elegible per ser beneficiari del Pla de xoc contra la segregació i per a la igualtat d'oportunitats i èxit educatiu (d'ara endavant, Pla de Xoc).

Concepte clau: Pla de xoc contra la segregació i per a la igualtat d'oportunitats i èxit educatiu

El Pla de xoc contra la segregació escolar i per a la igualtat d'oportunitats i èxit educatiu és un pla que el Consorci d'Educació de Barcelona va posar en marxa durant el curs 2018-2019 com a prova pilot i a partir del curs 2019-2020 de manera definitiva amb els objectius d'evitar la concentració d'alumnat en risc socioeconòmic o en situació de vulnerabilitat en determinats centres educatius de la ciutat i assegurar la igualtat d'oportunitats d'aquest alumnat dins el sistema educatiu. Per fer-ho, el pla compta amb:

1. Mesures per assolir una distribució equilibrada de l'alumnat en risc socioeconòmic o en situació de vulnerabilitat mitjançant el procés de preinscripció i admissió d'alumnat pels cursos de P3 i 1r de l'ESO i per l'alumnat de nova admissió que sol·licita plaça escolar durant el curs.
2. Mesures com ara la gratuïtat de l'educació, de les activitats esportives o d'estiu i ajuts menjador, per assegurar la igualtat d'oportunitats d'aquest alumnat durant la seva vida escolar.

És elegible per formar part del Pla de xoc contra la segregació escolar tot l'alumnat resident a Barcelona que el curs següent ha d'escolaritzar-se en un nivell inclòs en el Pla de Xoc (P3 i 1r d'ESO en el curs 2019-2020, i P3, P4, 1r i 2n d'ESO el curs 2020-2021) i que està identificat pel Consorci d'Educació de Barcelona com a alumnat amb NESE de tipus B:

- Perquè disposa d'un informe de serveis socials de l'Ajuntament de Barcelona conforme es troba en situació de vulnerabilitat.
- O perquè està identificat en el Registre d'alumnes de Catalunya (RALC) com a alumne amb NESE B o C.

Acollir-se al Pla de Xoc no és obligatori, sinó que cada família pot decidir si vol fer-ho o no en el moment de fer la preinscripció escolar.

A l'alumnat que compleix les condicions per ser inclòs en el Pla de Xoc i ha d'iniciar P3 el curs següent, se'l preassigna plaça tenint en compte l'existència de germans escolaritzats en el mateix centre i la distància entre el domicili i el centre educatiu, que s'intenta que no sigui superior a 500 metres. Quan el criteri de distància no es pot complir perquè l'alumne no té cap centre dins el radi de 500 metres o en els centre que cauen dins el radi no hi ha places vacants, la preassignació es fa en el següent centre més proper on hi hagi vacants. En el cas d'alumnat que ha d'iniciar 1r d'ESO, la preassignació es fa tenint en compte l'existència de germans escolaritzats en el mateix centre, l'adscripció entre centres de primària i centres de secundària i la valoració de la tutora o el tutor de 6è de primària.

Un cop s'ha preassignat plaça a tot l'alumnat elegible per ser beneficiari del Pla de Xoc, s'informa a les seves famílies de l'objecte del Pla de Xoc, els beneficis que comporta la participació en el mateix i de la plaça que els ha estat preassignada. També se les informa que la participació al Pla de Xoc és voluntària i per tant que la preassignació de plaça escolar només és un proposta de preinscripció no vinculant i no obligatòria que les famílies han de ratificar durant el procés de preinscripció.

Resum: Preassignació de plaça escolar a l'alumnat inclòs al Pla de Xoc	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none"> - Preassignació de plaça a l'alumnat amb NESE B i C elegible pel Pla de Xoc (Consorci d'Educació de Barcelona) - Explicació a les famílies del Pla de Xoc i comunicació de la plaça preassignada a l'alumne/a (Consorci d'Educació de Barcelona)
Resultat	Tot l'alumnat elegible pel Pla de Xoc té preassignada una plaça reservada per NESE a un dels centres públics o concertats de la ciutat, i les famílies coneixen la proposta d'assignació i els beneficis d'estar inclòs en el Pla de Xoc.

Elecció de centre i presentació de la sol·licitud d'admissió

Pocs dies després de la publicació de l'oferta inicial de places, s'obre un període d'uns vuit o nou dies laborables reservat per a què les famílies formalitzin la seva sol·licitud de preinscripció. A la sol·licitud, les famílies llisten per ordre de preferència fins a 10 centres públics i/o concertats en els quals els agradaria escolaritzar a l'infant.

Per fer l'elecció de centres, les famílies tenen accés a diverses fonts d'informació:

- En primer lloc, el Consorci d'Educació de Barcelona organitza, juntament amb l'Ajuntament de Barcelona, un seguit de sessions informatives a nivell de districte per a les famílies que iniciaran l'escolaritat a P3 o a 1r d'ESO el curs següent.
- Addicionalment, durant el procés de preinscripció els centres educatius tenen l'obligació d'informar a les famílies interessades del projecte educatiu del centre,

l'oferta d'ensenyaments sufragats amb fons públics, l'oferta de places a cada ensenyament, els criteris d'admissió, les adscripcions amb altres centres i l'àrea d'influència del centre per a cada ensenyament, així com dels mitjans específics d'adaptació a determinades necessitats educatives de l'alumnat de que disposen i de les activitats extraescolars o complementàries i serveis escolars que ofereix amb les quotes associades. Aquesta informació l'han de publicar tant al tauler d'anuncis del centre com a tots els sistemes d'informació pública de que disposi el centre.

- A més, a la “Guia de centres educatius de Barcelona” disponible a la web del Consorci s’hi recull de manera ordenada la principal informació sobre els centres de la ciutat (localització, titularitat, àrea d’influència, ensenyaments oferts, adscripcions, projecte educatiu, serveis i, en alguns casos, l’aportació anual general per part de les famílies), tot i que el nivell d’exhaustivitat i detall de la informació varia entre centres⁶.
- Complementàriament, els centres organitzen trobades, visites i jornades de portes obertes adreçades a les famílies i orientades a donar a conèixer el funcionament i projecte educatiu del centre i els serveis que aquest ofereix. En aquest context, el Consorci d’Educació de Barcelona posa a disposició de les famílies un buscador de les activitats informatives que organitzen els diferents centres educatius de la ciutat, donant informació sobre el dia, l’hora i el tipus d’activitat.
- En el cas de l’alumnat amb NESE de tipus A, abans de la preinscripció, els equips d’assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) han d’informar i orientar la família sobre els centres de la seva àrea d’influència i de la ciutat que millor s’adapten a les seves necessitats. Addicionalment, han d’emetre un informe de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu, el qual s’ha de facilitar als pares o tutors legals.
- En el cas de l’alumnat amb NESE de tipus B, la família pot adreçar-se a la Inspecció d’Educació per sol·licitar l’assessorament dels equips, els serveis i els programes del Departament d’Educació, dels serveis socials i de les entitats socials de la ciutat, coordinats per la Inspecció d’Educació, per obtenir informació rellevant de cara a l’escolarització adequada de l’infant.
- Finalment, per a les famílies incloses en el Pla de Xoc hi ha disponible un servei d’informació i acompanyament específic al llarg de tot el procés d’escolarització.

En el formulari on es llisten els centres de preferència, la família també informa sobre els criteris de prioritització a tenir en compte alhora de fer el barem de la sol·licitud (Taula 1) i sobre altres condicions de l’infant a tenir en compte durant l’assignació de places, com ara si l’alumne té algun tipus de necessitat educativa

⁶ https://www.edubcn.cat/ca/centres_serveis_educatius/centres_educatius/cercador#/cerca

específica, si es tracta de germans que demanen plaça al mateix centre i curs o si la sol·licitud es deu a una situació de nova incorporació al sistema educatiu català.

Per formalitzar la sol·licitud, s'ha de presentar el formulari de sol·licitud juntament amb tota la documentació acreditativa i identificativa al centre escollit en primera opció, a les oficines d'escolarització o a les oficines del Consorci d'Educació de Barcelona⁷. En els dos darrers casos, les oficines han de fer arribar la sol·licitud al centre escollit en primera opció, que ha de confirmar a la família que la ha rebut correctament. En el procés de preinscripció pel curs 2020-2021, donades les restriccions provocades per la COVID-19, la via electrònica ha estat la fórmula preferent per a la presentació de les sol·licituds, fent arribar el resguard de la sol·licitud i la documentació acreditativa per correu electrònic al centre escollit en primera opció.

Resum: Elecció de centre i presentació de la sol·licitud d'admissió	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none">- Provisió d'informació a les famílies sobre l'oferta escolar de la ciutat (centres educatius, Consorci d'Educació de Barcelona, Inspecció educativa i EAPs)- Presentació del formulari de sol·licitud i la documentació acreditativa (família de l'alumne)- Confirmació de la recepció de la sol·licituds (centre escollit en primera opció)
Resultat	Conjunt de sol·licituds de preinscripció rebudes pels centres escollits en primera opció.

Barem i publicació del llistat de sol·licituds amb la puntuació provisional

Els centres educatius, concretament el director o la directora en centres públics i el/la titular en centres concertats, són els responsables de verificar i validar la informació i documentació aportada per les famílies i fer el barem de les sol·licituds que demanen el centre en primera opció, així com de la custòdia de tota la documentació. El barem de les sol·licituds es fa d'acord als següents criteris de prioritització, establerts en el Decret 75/2007 que regula el procés d'admissió:

⁷ Un cop presentada la sol·licitud, si encara s'està dins el termini de presentació de sol·licituds, es poden fer modificacions tant sobre els criteris de prioritat al·legats com sobre els centres sol·licitats. A més, un cop acabat el termini de presentació de sol·licituds, les famílies tenen un dia laborable més per presentar la documentació acreditativa, en cas de encara no haver-ho fet.

Taula 1. Puntuació associada als criteris de prioritització

Criteris	Descripció	Puntuació
Específics	- L'alumne prové d'un centre adscrit ⁸	Binària: Si/No
	- Simultaneïtat amb ensenyaments professionals de música i dansa o programes d'alt rendiment esportiu ⁹	Binària: Si/No
Generals	- Germans al centre o pare, mare o tutor legal que hi treballi ¹⁰	40 punts
	- Proximitat del centre al domicili habitual o del centre de treball del tutor legal <i>(Les puntuacions de proximitat són excloents entre elles)</i>	30 punts si el domicili habitual es troba en l'àrea d'influència del centre 20 punts si el lloc de treball es troba en l'àrea d'influència del centre 15 punts si el domicili habitual es troba en el mateix districte que el centre 10 punts si el domicili habitual es troba en el mateix municipi que el centre
	- Pare, mare o tutor/a beneficiari de la Renda Garantida de Catalunya (RGC)	10 punts
	- Discapacitat de l'alumne, pare, mare, tutor/a o germans igual o superior al 33%	10 punts
Complementari	- L'alumne forma part d'una família nombrosa o monoparental	15 punts

Font: Elaboració pròpia

⁸ El criteri de provenença d'un centre adscrit només aplica als canvis de cicle.

⁹ El criteri de simultaneïtat d'estudis aplica només a les places d'ESO i Batxillerat.

¹⁰ Quan una escola pública de primària només estigui adscrita a un institut, a efectes de l'aplicació del criteri d'existència de germans l'escola i l'institut tindran la consideració de centre únic.

Concepte clau: Adscripció de centres

Els centres educatius públics i concertats de Barcelona tenen relacions d'adscripció amb altres centres públics i concertats que ofereixin etapes educatives immediatament superiors a les ofertes pel centre. Per exemple, les escoles de primària poden estar adscrites a un o més centres d'educació secundària. Alhora, un centre de secundària pot tenir diverses escoles de primària adscrites. Quan dos centres tenen una relació d'adscripció, els alumnes del centre adscrit tenen prioritat d'accés al centre receptor al qual està adscrit. Per determinar les adscripcions es té en compte:

- La disponibilitat de places al centre o centres receptors, de manera que no se superi l'oferta autoritzada per al primer curs de cada ensenyament.
- Els projectes educatius i curriculars del centre adscrit i del centre receptor.
- El caràcter propi dels centres.
- La planificació escolar.
- La proximitat entre els centres.

En el Consell de Direcció del CEB del 18 de gener de 2019 es van aprovar modificacions en les adscripcions per la ciutat de Barcelona que avancen cap a una situació en que cada escola primària tingui dos instituts de referència¹¹.

Concepte clau: Centres de proximitat i àrea d'influència del centre

Cada alumne té un llistat de centres de proximitat que es construeix a partir de l'illa de cases en la que està situat el seu domicili habitual (o el lloc de treball del tutor legal, si així es sol·licita) i que inclou:

- Els 3 centres públics i els 3 centres concertats més propers al domicili
- Tots els centres públics i concertats de la zona d'escolarització on es troba el domicili¹²
- Tots les centres situats a menys de 500 metres del domicili, encara que no pertanyin a la seva zona d'escolarització
- Si és necessari, altres centres de proximitat fins arribar a 6 centres públics i 6 centres concertats

Alhora, les llistes de proximitat determinen l'àrea d'influència de cada centre, la qual està formada per totes les illes de cases que tenen el centre en qüestió dins de la llista de centres de proximitat.

Un cop fet el barem, el centre educatiu publica al tauler d'anuncis i a la pàgina web del centre una llista amb totes les sol·licituds de preinscripció i les puntuacions

¹¹ D'acord al que estableix el CEB, els instituts adscrits de referència s'han de coordinar amb l'escola per aconseguir una continuïtat pedagògica entre les dues etapes educatives.

¹² Barcelona està dividida en 29 zones d'escolarització formades per un barri o agrupament de barris d'un mateix districte. A l'Annex 2 es pot trobar un mapa amb les 29 zones d'escolarització delimitades i una taula amb la correspondència entre barris i zones d'escolarització.

provisionals resultants del procés de verificació i validació de la informació proporcionada per les famílies¹³. En aquest llistat hi consta la condició de l'estudiant pel que fa als criteris específics d'adscripció i simultaneïtat d'estudis (Si/No), la puntuació obtinguda pels criteris generals (0-90) i la puntuació obtinguda pel criteri complementari (0 o 15). Addicionalment, també informa sobre si:

- la sol·licitud ha estat presentada fora de termini¹⁴
- s'ha presentat més d'una sol·licitud¹⁵
- es tracta de la sol·licitud d'un alumne que té germans sol·licitant plaça pel mateix centre i nivell educatiu

Aquesta informació també es pot consultar a les oficines d'atenció del Consorci d'Educació de Barcelona. A més, cada família pot consultar la informació sobre la seva sol·licitud mitjançant l'Oficina Virtual de Tràmits de la Generalitat de Catalunya.

La puntuació derivada de la valoració dels criteris generals i específics que s'obté del centre escollit en primera opció es manté per la resta d'opcions demanades en el formulari de preinscripció.

Resum: Barem i publicació del llistat de sol·licituds amb la puntuació provisional	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none"> - Verificació i validació de la documentació (centre escollit en primera opció) - Barem de les sol·licituds (centre escollit en primera opció) - Publicació del llistat de sol·licituds amb la puntuació provisional (centre escollit en primera opció i Consorci d'Educació de Barcelona)
Resultat	Llistat públic amb les puntuacions provisionals assignades a cadascuna de les sol·licituds.

Reclamacions i publicació del llistat de sol·licituds amb la puntuació definitiva

La publicació per part dels centres educatius de la llista de sol·licituds de preinscripció amb la puntuació provisional assignada obre un període durant el qual les famílies poden presentar reclamacions davant del centre. Un cop resoltes les reclamacions per part de la direcció en els centres públics i de la titularitat en els

¹³ El llistat inclou les sol·licituds d'alumnat amb NEE, tot i que aquesta condició no s'indica en el llistat.

¹⁴ Les sol·licituds presentades després que acabi el període de presentació de sol·licituds però abans que acabi el període de reclamacions de la puntuació provisional són admeses però fent constar que han estat presentades fora de termini. Alhora de fer l'assignació de places, les sol·licituds presentades dins de termini tenen prioritat sobre les presentades fora de termini.

¹⁵ Presentar més d'una sol·licitud d'accés a ensenyaments inclosos en un mateix procediment de preinscripció comporta que s'invalidin els drets de prioritat del sol·licitant.

centres privats concertats, els centres educatius tornen a publicar la llista de sol·licituds amb les puntuacions definitives, les quals reflecteixen les modificacions resultants del procés de reclamació de les famílies.

Aquest segon llistat també conté un número de desempat únic que s'assigna aleatòriament a cadascuna de les sol·licituds. Aquest número de desempat, que es genera a través d'un procediment informàtic, s'utilitza alhora de fer l'assignació de places per prioritzar sol·licituds que tenen la mateixa puntuació un cop valorats els criteris específics, generals i complementari, garantint la mateixa probabilitat d'accés a totes les sol·licituds empatades¹⁶.

Resum: Reclamacions i publicació del llistat de sol·licituds amb la puntuació definitiva	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none"> - Presentació de la reclamació davant el centre (família de l'alumne) - Opcional - Valoració i resolució de les reclamacions (direcció del centre públic o titularitat del centre privat concertat) - Assignació del número de desempat (Departament d'Ensenyament) - Publicació del llistat de sol·licituds amb la puntuació un cop resoltes les reclamacions (centre escollit en primera opció i Consorci d'Educació de Barcelona)
Resultat	Llistat públic amb les puntuacions i el número de desempat assignat a cadascuna de les sol·licituds un cop resoltes les reclamacions de les famílies.

Sorteig del número de desempat i publicació de les llistes ordenades

Una vegada s'ha fet pública la llista de sol·licituds de preinscripció amb la puntuació definitiva, el Departament d'Educació fa un sorteig públic on s'extreu de manera aleatòria mitjançant un procediment informàtic el número a partir del qual s'ordenaran les sol·licituds en cas d'empat. El resultat del sorteig es publica a la web del Departament d'Educació i del Consorci d'Educació de Barcelona.

Passats uns dies, els centres educatius tornen a publicar les llistes amb les sol·licituds de preinscripció, aquest cop ordenades d'acord a les puntuacions definitives i, en cas

¹⁶ El número de desempat assignat és únic per a cada sol·licitud a nivell de Catalunya, excepte en el cas de germans que sol·liciten plaça al mateix centre pel mateix ensenyament i nivell educatiu als quals, des del procés d'admissió pel curs 2020-2021, se'ls assigna el mateix número. Anteriorment, se'ls assignaven números consecutius. El procés utilitzat per assignar aquest número aleatori està detallat a l'apartat de transparència de la web del Departament d'Educació:

<http://ensenyament.gencat.cat/ca/departament/transparencia/gestio-serveis-publics/algorithmepreinscripcio/>

d'empat, d'acord al nombre de desempat assignat a la sol·licitud, començant pel número resultant del sorteig i fent l'ordenació en ordre ascendent.

Resum: Sorteig del número de desempat i publicació de les llistes ordenades	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none">- Sorteig públic del número de desempat (Departament d'Educació)- Publicació del número de desempat resultant del sorteig (Departament d'Educació i Consorci d'Educació de Barcelona)- Publicació del llistat de sol·licituds ordenades (centre escollit en primera opció i Consorci d'Educació de Barcelona)
Resultat	Llistat públic amb les sol·licituds de preinscripció a cada centre ordenades d'acord a la puntuació definitiva i l'ordre establert per la relació entre el número de desempat assignat a la sol·licitud i el nombre de desempat sortejat.

Modificacions de l'oferta inicial de places

Un cop vistes les dades de preinscripció, les necessitats d'escolarització i escoltats els òrgans de garanties d'admissió, el Consorci d'Educació de Barcelona pot decidir modificar el nombre de grups i places establerts en l'oferta inicial. Aquests canvis poden incloure:

Obertura de grups addicionals

Si hi ha un augment de la demanda d'escolarització a la qual no es pot donar resposta de forma estructural, es proposa l'obertura de grups addicionals, popularment coneguts com a "bolets". En el cas de primària, aquesta opció es planteja quan hi ha alumnat en una zona d'escolarització que no pot ser escolaritzat en cap de les opcions sol·licitades ni a un centre raonablement pròxim. En el cas de secundària, es planteja l'obertura de nous grups quan no es pot oferir plaça en cap de les opcions sol·licitades a l'alumnat amb adscripció que en la seva sol·licitud han posat tots els centres adscrits com a primeres opcions en la seva llista de preferències. Quan es donen aquests casos, es planteja als centres afectats, públics o concertats, la possibilitat d'obrir un nou grup.

Tancament de grups

En el cas dels centres públics, si en una zona concreta hi ha grups que no són necessaris per donar resposta a la demanda d'escolarització el Consorci pot optar per tancar-los. En canvi, en el cas dels centres concertats, el Consorci no pot obligar al

centre a oferir menys grups dels establerts en el concert¹⁷. El que sí que pot fer el Consorci, però, és no concertar els grups de centres concertats que tinguin menys de 20 alumnes matriculats. Tot i així, és elecció del centre concertat decidir si decideix oferir el grup igualment o no.

Ampliació de la capacitat per grup

Aquesta mesura està permesa: 1) en casos de reagrupació de germans de segon cicle d'educació infantil i primària, quan la reagrupació es demana en el centre del germà escolaritzat amb major antiguitat; 2) per reagrupació de germans bessons; i 3) per acollir alumnes que retornen a Barcelona dins dels dos cursos posteriors a la seva sortida.

Adicionalment, quan en una zona d'escolarització la necessitat d'escolarització no coberta per l'oferta inicial no és suficient per obrir un grup addicional, es pot optar per ampliar la capacitat dels grups existents.

Disminució de la capacitat per grup

El Consorci pot optar per reduir fins a un 10% el nombre de llocs escolars per grup d'un centre amb l'objectiu que el centre pugui atendre millor les necessitats d'escolarització derivades de l'atenció a l'alumnat amb NESE¹⁸. Adicionalment, aquesta mesura també es pot prendre per aconseguir una distribució equilibrada de l'alumnat entre els diferents centres d'una zona d'escolarització on es preveu que hi hagi menys infants a escolaritzar que capacitat.

Conversió de places ordinàries en places reservades o viceversa

Si les places reservades per alumnat amb NESE no són suficients per atendre les necessitats d'escolarització detectades en una zona d'escolarització, es poden convertir places ordinàries en places reservades. Si per contra, la reserva de places per alumnat NESE és excessiva donades les necessitats detectades, es pot fer la conversió inversa de places NESE a places ordinàries. L'objectiu d'aquests canvis en el tipus de plaça és promoure que l'alumnat amb NESE es distribueixi de manera equilibrada entre els diferents centres de la zona d'escolarització.

Dins d'aquest marc general, el Consorci d'Educació de Barcelona analitza cada situació cas a cas, i pren la decisió que creu més adient. Aquestes modificacions, es

¹⁷ Els concerts es signen per períodes de sis anys, durant els quals el centre té dret a oferir tots els grups acordats (Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per la millora de la qualitat educativa).

¹⁸ Disposició addicional primera del Decret 75/2007, de 27 de març.

fan abans són prèvies al procés d'assignació de places, el qual es fa ja en base a l'oferta final que resulta del procés de modificació de l'oferta inicial.

Resum: Modificacions de l'oferta inicial de places	
Activitats principals	- Modificació de l'oferta inicial de places un cop vistes les dades de sol·licituds i les necessitats educatives (Consorci d'Educació de Barcelona)
Resultat	Relació del nombre final de places ofertes per cada nivell i centre educatiu de Barcelona, segons la tipologia de places (informació interna del Consorci d'Educació de Barcelona).

Assignació de places

El procés d'assignació de places es desenvolupa en diverses etapes:

1. Primer, s'assigna plaça als alumnes amb NESE.
2. A continuació, es valoren les sol·licituds ordinàries i assignen les places per rondes d'acord a l'ordre de preferència del centre sol·licitat.
3. En una tercera fase, s'obre un període d'ampliació de sol·licituds i assignació de places per les famílies que no han aconseguit plaça en cap dels centres llistats en la sol·licitud inicial.
4. Finalment, en una darrera fase s'assigna plaça d'ofici a les famílies que no han obtingut plaça en cap de les etapes anteriors.

A continuació es detalla el funcionament de cadascuna d'elles.

Assignació de places reservades als alumnes amb NESE

En primer lloc, s'assignen les places reservades a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE) amb l'objectiu d'aconseguir una distribució equilibrada d'aquest alumnat i combatre la segregació escolar, tal i com estableixen el Pla de xoc contra la segregació escolar i per la igualtat de oportunitats i l'èxit educatiu del CEB i el Pacte contra la segregació escolar de la Sindicatura de Greuges de Catalunya.

L'assignació de places a l'alumnat amb NESE de tipus B i C funciona de la següent manera:

- Als alumnes que han sol·licitat plaça en el centre educatiu que se'ls havia preassignat inicialment en el marc de l'aplicació de les mesures del Pla de Xoc, se'ls assigna de forma definitiva la plaça reservada que el Consorci havia proposat durant la preassignació.

- Als alumnes que han sol·licitat plaça a un centre diferent al que se'ls havia preassignat plaça també se'ls assigna una plaça reservada per alumnat amb NESE. En aquest cas, però, és el Consorci qui, amb la informació actualitzada que li proporciona l'Institut Municipal de Serveis Socials sobre l'alumne, fa una nova proposta d'assignació. Per fer-ho, té en compte el perfil sociodemogràfic, econòmic i cultural de l'alumne/a, les seves necessitats específiques, els informes especialitzats dels EAP i serveis socials, les preferències exposades per part de les famílies, la proximitat al domicili, l'existència de germans/es al centre i la disponibilitat de places de reserva. Un cop feta la proposta, és la comissió de garanties d'admissió qui la revisa i hi dona els vistiplau.
- El mateix procediment es segueix amb els alumnes que han marcat la casella de NESE B o C en el formulari de sol·licitud però que no havien estat prèviament identificats pel Consorci com alumnat amb NESE i per tant no tenen plaça preassignada. En aquests casos, però, abans d'assignar una plaça reservada per alumnat amb NESE un/a treballador/a social contacta amb la família per avaluar la situació de l'alumne/a i valorar si és elegible per ocupar una plaça reservada.
- Finalment, les sol·licituds presentades per alumnat que té una plaça preassignada al estar identificat com a NESE B o C pel Consorci però que sol·licita un centre educatiu diferent al centre preassignat i, a més, no marca la casella d'alumne amb NESE B o C a la sol·licitud es tracten com a sol·licituds ordinàries i per tant no són preassignades durant aquesta primera etapa.

En el cas de l'alumnat amb NESE de tipus A, els EAP s'entrevisten amb les famílies i, tenint en compte el resultat de la valoració, les característiques de l'infant, els centres demanats per la família, la disponibilitat de places i la distribució equilibrada de l'alumnat entre els diferents centres de la zona, fan una proposta a la comissió de garanties d'admissió. A partir d'aquesta proposta, és la comissió de garanties d'admissió la responsable de fer l'assignació definitiva a través d'una subcomissió on els representants dels EAP tenen un paper rellevant. Si hi ha coincidència entre les preferències de la família de l'alumne/a i la proposta d'escolarització, i aquesta no requereix suports intensius per al centre, s'assigna la plaça. En canvi, si no hi ha coincidència entre la proposta d'escolarització i l'opció de la família o si la proposta d'escolarització requereix suports intensius que no es poden proporcionar al centre abans de l'inici del curs, és la Inspecció d'Educació qui fa una proposta que eleva al/a la gerent del Consorci per tal que n'emeti resolució.

Assignació de places ordinàries d'acord a la sol·licitud inicial

Una vegada tot l'alumnat amb NESE té assignada una plaça, es passa a assignar plaça a les sol·licituds ordinàries. En aquest moment, si hi ha places reservades per

alumnat amb NESE que no han estat assignades durant la primera etapa aquestes es converteixen automàticament en places ordinàries¹⁹.

La prioritització i assignació de places ordinàries es fa seguint un algoritme conegut com a mecanisme de Boston.

Concepte clau: Mecanisme d'assignació de Boston

El mecanisme de prioritització i assignació de places escolars descrit en aquest apartat és un dels sistemes d'assignació de places escolars més populars a nivell mundial. Ha estat utilitzat en diversos contextos entre els quals la ciutat de Boston entre 1999 i 2005, motiu pel qual rep el nom de mecanisme de Boston.

És un sistema centralitzat on les famílies tenen un rol actiu com a sol·licitants de plaça. I en canvi, els centres educatius són agents passius sense marge per decidir quins alumnes accepten i quins no, ja que els criteris de prioritització de les sol·licituds venen donats per l'administració educativa central (el Consorci d'Educació de Barcelona en el cas de Barcelona).

La implementació del mecanisme de Boston varia entre contextos, però té com a característica compartida i clau que les assignacions que es fan a cada ronda són definitives, cosa que el diferencia de la majoria de sistemes alternatius d'assignació de places escolars. Una característica particular de la implementació del mecanisme de Boston a la ciutat de Barcelona és que la puntuació de prioritat obtinguda en el barem del centre de primera opció s'utilitza per prioritzar la sol·licitud en qualsevol de les opcions de centre posteriors.

Sota aquest mecanisme, en la primera ronda d'assignació cada centre educatiu té en compte totes les sol·licituds, entregades dins de termini que l'han demanat en primera opció. En el cas de P3, on no apliquen els criteris específics, totes les sol·licituds que demanen el centre en primera opció es consideren a la vegada. Així, si el centre té més places disponibles que sol·licituds en primera opció, s'assigna una plaça a tot l'alumnat que l'ha demanat en primera opció. Si per contra, hi ha més sol·licituds en primera opció que places vacants, les sol·licituds s'ordenen:

- Primer, d'acord a la puntuació obtinguda en els criteris generals (germans, pare o mare al centre, proximitat, RGC i discapacitat).
- A continuació, per desfer empats entre sol·licituds amb la mateixa puntuació en els criteris generals, segons la puntuació obtinguda en el criteri complementari de família nombrosa o monoparental.

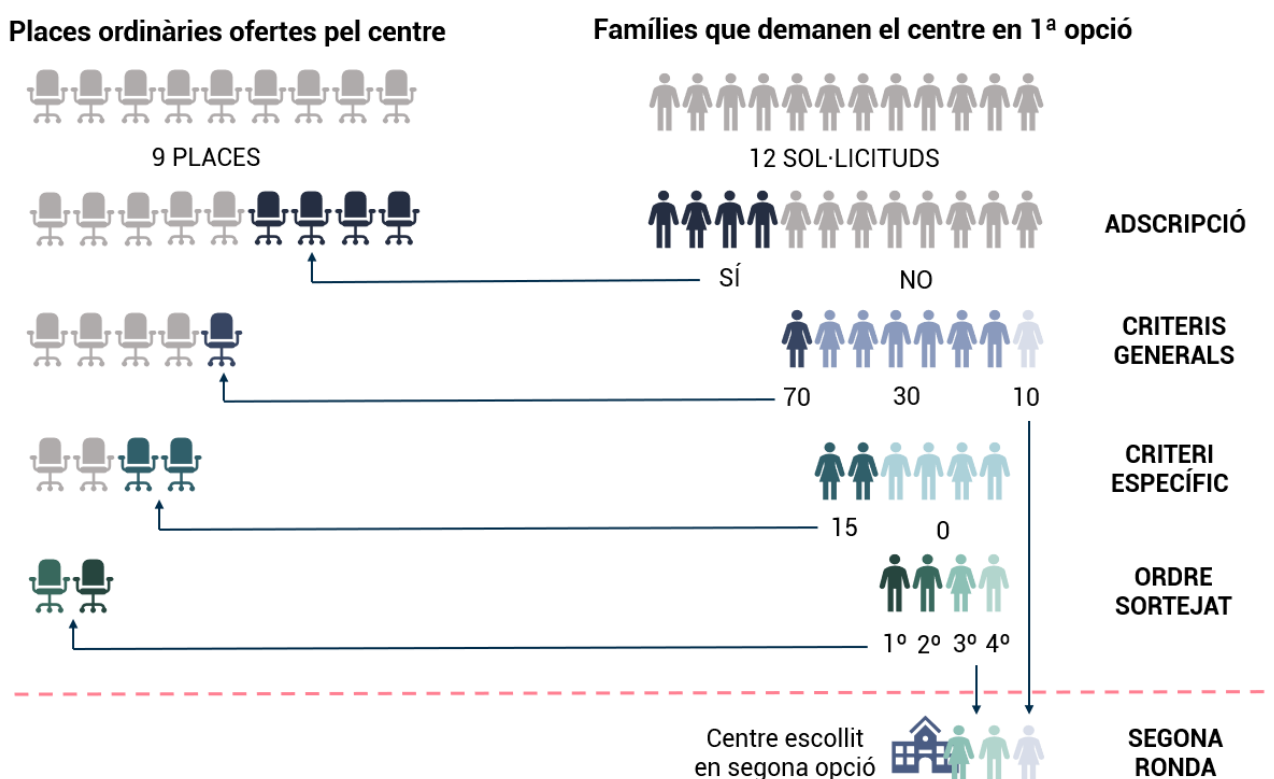
¹⁹ D'acord a la Llei d'Educació de Catalunya de 2009, la reserva de places s'ha de mantenir fins al final del període de preinscripció i matrícula. Tanmateix, a la pràctica, aquesta reserva s'extingeix un cop assignada plaça a tot l'alumnat amb NESE.

- Finalment, per desfer desempats entre sol·licituds amb la mateixa puntuació en els criteris generals i complementari, les sol·licituds s'ordenen d'acord a la relació entre el número de desempat assignat a la sol·licitud i el resultat del sorteig.

Un cop ordenades les sol·licituds, es van assignant les places per ordre fins a assignar totes les places disponibles.

En el cas de 1r d'ESO, on sí que apliquen els criteris específics, per assignar les places disponibles a cada centre primer es tenen en compte les sol·licituds presentades dins de termini d'alumnat provinent de centres amb adscripció al centre sol·licitat que demanen el centre en primera opció. Si hi ha suficients places per a tots els alumnes provinents de centres adscrits, a tots se'ls assigna una plaça en el centre sol·licitat amb independència de la puntuació obtinguda en els criteris generals i complementari. En cas contrari, les sol·licituds s'ordenen i prioritzen seguint els mateixos criteris anteriorment especificats: puntuació en els criteris generals, puntuació en els criteris complementaris i nombre de desempat. Si un cop assignades les places als alumnes provinents de centres adscrits encara queden places vacants, es consideren la resta de sol·licituds que demanen el centre en primera opció seguint els mateixos criteris.

Figura 1. Diagrama del funcionament del mecanisme de Boston per assignar places ordinàries

Font: Elaboració pròpia

Els alumnes que no han obtingut plaça en el centre sol·licitat en primera opció entren a una segona ronda d'assignació. En la segona ronda d'assignació, per a cada centre que encara té places vacants es consideren les sol·licituds presentades dins de

termini que l'han demanat en segona opció i que no han obtingut plaça en el centre de primera elecció. Per prioritzar les sol·licituds en segona ronda, s'utilitzen els mateixos criteris descrits en la primera amb un parell de particularitats:

1. La puntuació dels criteris generals que s'utilitza és la obtinguda en la primera ronda d'assignació (la corresponent al centre escollit en primera opció). És a dir, la puntuació de prioritat no es recalcula d'acord a la prioritat que tindria l'alumne en el centre escollit en segona opció.
2. En canvi, el criteri específic d'adscripció de centre sí que s'actualitza segons la condició d'adscripció entre el centre de procedència i el centre sol·licitat en cada ronda. Tanmateix, cal tenir en compte que per a tots els centres que es demanen després d'un centre no adscrit es perd la preferència atorgada per la adscripció, encara que el centre de procedència estigui adscrit al centre escollit.

Les sol·licituds que no obtenen plaça en el centre de segona preferència, entren a una tercera ronda d'assignació on cada centre que encara té places vacants considera les sol·licituds encara no assignades que el demanen en tercera opció. I així successivament fins a esgotar les fins a 10 opcions incloses en cada sol·licitud.

Un cop tingudes en compte totes les sol·licituds presentades dins de termini, es consideren les presentades fora de termini seguint el mateix procediment.

Ampliació de la llista de centres per les famílies que no han obtingut plaça en cap dels centres llistats en la sol·licitud inicial

Des del procés de preinscripció i matrícula de 2018-2019, el Consorci d'Educació de Barcelona dona a les famílies que no han obtingut plaça en cap dels centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça la possibilitat d'ampliar la llista de centres sol·licitats, afegint fins a sis centres addicionals al seu llistat original²⁰. Així, un cop acabada la primera volta del procés d'assignació de places ordinàries, el Consorci avisa per correu electrònic a les famílies que no han obtingut plaça en cap dels centres inclosos en la seva sol·licitud inicial i els facilita un llistat de les places disponibles perquè amplii, si volen, el llistat de centres sol·licitats. Aquesta notificació obre un termini de 4 dies durant el qual les famílies poden ampliar el llistat de centres sol·licitats a partir d'una aplicació informàtica, si així ho desitgen.

Un cop acabat el termini, es procedeix a considerar les sol·licituds de les famílies que han participat a l'ampliació de la llista de centres de preferència, i se'ls intenta assignar plaça de nou fent ús del mecanisme de Boston.

Assignació de plaça d'ofici

²⁰ Anteriorment es passava directament a l'assignació d'ofici.

El Consorci està obligat a oferir plaça a tots els alumnes que no estan escolaritzats a Catalunya i a aquells que, estant escolaritzats, han demanat explícitament en el formulari de sol·licitud que se'ls assigni una plaça d'ofici en cas de no obtenir plaça en cap dels centres sol·licitats. Per contra, a l'alumnat ja escolaritzat que no ho sol·licita explícitament no se li ofereix plaça d'ofici donat que en cas de no obtenir plaça en cap dels centres sol·licitats pot continuar en el centre on estava escolaritzat. Per tant, a les famílies que no se'ls ha pogut atorgar plaça en cap dels centres llistats en la seva sol·licitud inicial ni tampoc en l'ampliació de sol·licituds posterior (en cas que l'hagin fet), la comissió de garanties d'admissió amb el suport de la unitat d'escolarització del Consorci els assigna una plaça d'ofici.

Al final d'aquest procés, tot l'alumnat que ha participat en el procés de preinscripció escolar per accedir a P3 o a 1r d'ESO o que ha sol·licitat explícitament plaça d'ofici ha de tenir pre-assignada un plaça en un centre de la ciutat de Barcelona sufragat amb fons públics, ja sigui públic o concertat.

Resum: Assignació de places	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none"> - Proposta d'assignació de places per a alumnes amb NESE (equips d'assessorament psicopedagògic i Consorci d'Educació de Barcelona) - Assignació de places l'alumnat amb NESE (comissió de garanties d'admissió) - Assignació de places ordinàries d'acord a la sol·licitud inicial (Consorci d'Educació de Barcelona) - Ampliació del llistat de centres sol·licitats (família de l'alumne) - Opcional - Assignació de places ordinàries d'acord a la sol·licitud ampliada (Consorci d'Educació de Barcelona) - Assignació d'ofici de places ordinàries (comissió de garanties d'admissió)
Resultat	Tot l'alumnat que han format part del procés de preinscripció escolar té una plaça assignada en un centre públic o concertat de la ciutat de Barcelona ²¹ .

Publicació de l'oferta final, els llistats d'alumnes admesos i les llistes d'espera

Un cop acabat el procés d'assignació de places, el Consorci d'Educació de Barcelona i els centres educatius publiquen quatre llistats²²:

1. Oferta final de places:

²¹ L'única excepció són els alumnes ja escolaritzats que no demanen explícitament que, en cas de no obtenir cap de les places sol·licitades, se'ls n'assigni una d'ofici.

²² La publicació dels tres darrers llistats és obligatòria des del procés de preinscripció de 2017-2018.

Es publica un dia abans que el llistat d'alumnes admesos a la web del Departament d'Educació i a les oficines d'escolarització, alhora que cada centre educatiu informa de la seva oferta final.

2. Alumnes preinscrits

Cada centre publica una llista amb tots els alumnes que han sol·licitat el centre en primera opció on s'indica el centre al qual han estat finalment assignats.

3. Alumnes admesos

Cada centre publica una segona llista amb tots els alumnes que han sigut admesos al centre, indicant el centre que havien sol·licitat en primera opció.

4. Llista d'espera

Finalment, la llista d'espera inclou tots els alumnes que han sol·licitat plaça en el centre, no han estat admesos i han estat assignats a un centre menys desitjat (llistat a la sol·licitud amb un ordre de preferència inferior) que el centre en qüestió. Les llistes d'espera s'ordenen d'acord a l'ordre de preferència en que s'ha sol·licitat el centre²³, la puntuació derivada del barem i el número de desempat

És amb la publicació d'aquests llistats que les famílies coneixen quina plaça a estat assignada a cada infant.

Resum: Publicació de l'oferta final, els llistats d'alumnes admesos i les llistes d'espera	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none">- Publicació de l'oferta final de places (Consorti d'Educació de Barcelona i centres educatius)- Publicació del llistat d'alumnes preinscrits i d'admesos (centres educatius)- Publicació de la llista d'espera (centres educatius)
Resultat	Tots els alumnes que han format part del procés de preinscripció escolar coneixen la plaça que els ha estat assignada.

Reclamacions sobre la plaça assignada

Un cop publicats els llistats, hi ha estipulat un termini de tres dies durant el qual poden presentar una reclamació sobre la plaça assignada exclusivament les famílies:

²³ Aquest criteri es va incorporar en el procés de 2017-2018.

- A les quals la plaça se'ls ha assignat d'ofici
- Que estan en desacord amb la plaça assignada per altres circumstancies verificades durant l'assignació ordinària

Les reclamacions es presenten a la comissió de garanties d'admissió que ha d'oferir una altra plaça a la família d'entre les que quedin disponibles a aquesta alçada del procés i dins d'un termini que garanteixi l'adequada escolarització de l'alumne. Durant aquest procés, si es detecta algun error del centre o de l'administració educativa durant el procés d'assignació, es permetrà l'augment extraordinari de la capacitat per grup per esmenar-lo.

Resum: Reclamacions sobre la plaça assignada	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none"> - Presentar una reclamació sobre la plaça assignada (família de l'alumne) – Opcional - Oferir una plaça alternativa a les famílies que presenten una reclamació vàlida (comissió de garanties d'admissió)
Resultat	Totes les reclamacions sobre les places assignades valorades i resoltes.

Matrícula, gestió de la llista d'espera i publicació de la llista d'alumnes matriculats

Uns dies després de la publicació de la llista d'alumnes admesos, s'obre un període de cinc dies lectius durant el qual les famílies han de formalitzar la matrícula al centre públic o concertat on els ha estat assignada plaça. La no formalització de la matrícula durant el termini estipulat implica la renúncia per part de la família de la plaça que li ha estat adjudicada durant el procés de preinscripció.

Un cop finalitza la confirmació de l'alumnat propi i la matrícula de l'alumnat procedent del procés de preinscripció, s'activen les llistes d'espera. La gestió de les llistes d'espera és responsabilitat dels centres educatius. Així, si en un centre es produeix una vacant com a resultat del procés de matrícula, de confirmació de continuïtat o per causa d'una baixa, el centre ha d'oferir aquesta plaça als alumnes que té en llista d'espera, seguint l'ordre establert en la mateixa. Davant l'oferta, les famílies poden acceptar la nova plaça o renunciar a ella. En el cas que decideixin acceptar-la, han de formalitzar la matrícula en el nou centre i tramitar la baixa en el centre on ja s'havien matriculat.

Les llistes d'espera resten operatives fins a inicis de setembre, uns dies abans de l'inici de curs, quan s'anul·len. Un cop anul·lades, les vacants que puguin sorgir en un centre ja no s'ofereixen a l'alumnat que estava en la llista d'espera sinó que s'utilitzen per donar resposta a les sol·licituds presentades fora del procés de preinscripció o durant el curs. Unes setmanes després de l'inici del curs escolar, els centres fa públic el llistat d'alumnes que s'han matriculat al centre com a conseqüència del procés d'assignació i admissió escolar i el nombre de vacants restants un cop acabat el

procés. La publicació d'aquesta informació és obligatòria des del procés de preinscripció de 2017-2018.

Resum: Matrícula, gestió de la llista d'espera i publicació de la llista d'alumnes matriculats	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none">- Formalització de la matrícula en el centre preassignat (família de l'alumne) - Opcional- Oferir les places vacants que resultin del procés de matrícula a l'alumnat en llista d'espera (centre educatiu)- Canvi de matrícula, en cas d'acceptar la nova plaça (família de l'alumne)- Publicació del llistat d'alumnes matriculats al centre arrel del procés de preinscripció i del nombre de vacants un cop acabat el procés (centres educatius)
Resultat	Tots els alumnes que han format part del procés de preinscripció estan escolaritzats.

Sol·licituds d'admissió fora del procés de preinscripció o durant el curs

Les sol·licituds d'admissió a un centre que es fan abans de l'inici de curs però que, degut al moment en que s'han presentat, no es poden incloure al procés de preinscripció ordinari, són ateses per part de les comissions de garanties d'admissió un cop finalitzada la vigència de les llistes d'espera, i comptant amb les places que han quedat vacants un cop tancat el procés. Aquestes sol·licituds es resolen abans de l'inici del curs, comunicant a les famílies la plaça que els ha estat assignada.

D'altra banda hi ha la gestió de l'admissió al llarg del curs, coneguda com a matrícula viva. En primer lloc, cal destacar que les sol·licituds d'admissió que es donen un cop iniciat el curs només s'atenen per a:

- Alumnes nouvinguts no escolaritzats a Catalunya.
- Alumnes que canvien de domicili des d'un altre municipi, o en el cas de Barcelona des d'un altre districte.
- Altres circumstàncies excepcionals degudament acreditades amb aplicació del protocol corresponent (per exemple, violència de gènere o assetjament escolar).

Tenint en compte això, si la sol·licitud la rep el centre escollit en primera opció i aquest té places vacants, pot procedir a l'admissió de l'alumne. En el cas que l'alumne/a tingui necessitats específiques de suport educatiu, l'admissió és condicional, a l'espera de l'informe de l'EAP i de la resolució d'escolarització de Consorci. Si per contra la sol·licitud no s'ha presentat al centre escollit en primera opció o aquest no té places vacants, la comissió de garanties d'admissió informa a la família dels centres que disposen de vacants adequades a la seva sol·licitud, registre el seu ordre de preferència i envia la sol·licitud al primer dels centre demanats que té places vacants per què es procedeixi a admetre a l'alumne.

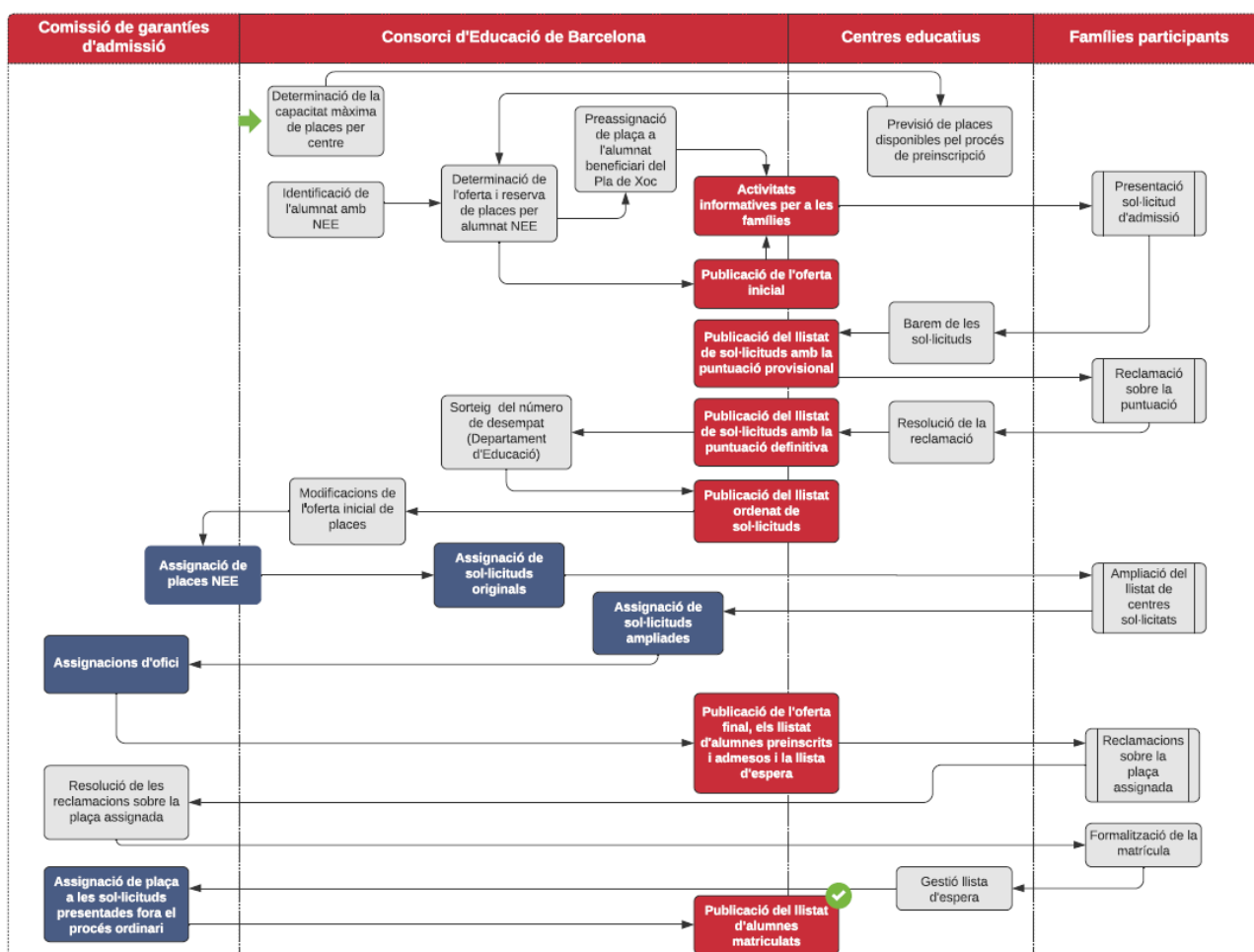
Per a fer front a la matrícula viva, el Consorci estableix una quota màxima de matrícula viva per grup a tots els centres educatius d'una mateixa zona d'escolarització que no es pot superar, amb independència de les vacants que hi hagi a cada centre. La quota de matrícula viva s'aplica a la matrícula d'alumnat nouvingut i a la matrícula per canvi de centre d'alumnat amb situacions socioeconòmiques i socioculturals desafavorides. A l'alumnat que és assignat a un centre educatiu mitjançant la quota de matrícula viva en cursos inclosos dins el Pla de Xoc, si disposen d'una valoració dels serveis socials de l'Ajuntament de Barcelona conforme es troba en situació de vulnerabilitat social se li atorguen tots els beneficis que tenen els participants del Pla de Xoc. Finalment, l'admissió d'alumnat a l'inici o durant el curs és un dels motius extraordinaris que permeten ampliar la capacitat per grup fins a un 10% en tots els centres públics i concertats de la zona d'escolarització en qüestió.

Resum: Sol·licituds d'admissió fora del procés de preinscripció o durant el curs	
Activitats principals	<ul style="list-style-type: none"> - Assignació de plaça a les sol·licituds presentades abans de l'inici del curs (comissió de garanties d'admissió) - Assignació de plaça a les sol·licituds presentades un cop iniciat el curs (centre educatiu escollit en primera opció o comissió de garanties d'admissió)
Resultat	Tots els alumnes que han presentat una sol·licitud d'admissió a un centre públic o concertat de la ciutat fora del procés ordinari de preinscripció tenen assignada plaça.

Diagrama del procés d'admissió de l'alumnat a Barcelona

Per tancar l'apartat, a continuació s'inclou un diagrama detallat de les diferents etapes del procés en ordre cronològic. Addicionalment, a l'Annex 1 hi ha una taula amb les dates clau dels darrers sis processos d'admissió de l'alumnat.

Figura 2. Diagrama del procés d'admissió de l'alumnat de la ciutat de Barcelona

Font: elaboració pròpia

Adaptació del procés davant la situació provocada per la COVID-19

L'esclat de la pandèmia de la COVID-19 i les mesures inèdites aplicades a Catalunya a partir del mes de març de 2020, en ple procés de preinscripció pel curs 2020-2021, van comportar un seguit de canvis importants i inesperats en el context, com ara el confinament domiciliari, que suposaven un repte al desenvolupament del procés d'admissió de l'alumnat. Tanmateix, la capacitat d'adaptació del procés a la nova realitat ha estat molt adequada, amb l'habilitació de mecanismes substitutius funcionals (Taula 2).

Taula 2. Mesures per adaptar el procés d'admissió a la situació de pandèmia

Mesura	Descripció
Habilitació de mecanismes 100% telemàtics pels tràmits a realitzar en els centres educatius	Prescindint de l'obligació d'imprimir i aportar físicament al centre de primera elecció el comprovant de la sol·licitud telemàtica i la documentació acreditativa dels criteris de prioritat, permeten que aquestes s'enviïn al centre per correu

Mesura	Descripció
	electrònic. El mateix correu s'habilita per tal que les famílies puguin enviar de forma telemàtica als centres les reclamacions sobre el barem de la sol·licitud. Aquestes vies no substitueixen totalment la via presencial, que segueix habilitada amb cita prèvia per aquells que no poden utilitzar la via telemàtica.
Establiment de la preferència de les vies telefòniques i telemàtiques sobre les presencials per la provisió d'atenció a les famílies	Establint les vies telemàtiques i telefòniques com a vies preferents per brindar informació sobre el procés i assessorament a les famílies, sense eliminar totalment l'atenció presencial, que es manté amb cita prèvia per poder atendre a les famílies que la prefereixen alhora que s'eviten aglomeracions i situacions de risc.
Difusió de la informació rellevant per canals digitals	Difusió en els espais webs del Consorci i dels centres educatius de la informació i llistats que en els processos anteriors estava disponible físicament als centres i a les oficines d'escolarització.

Font: Elaboració pròpia

De fet, més enllà de no haver pogut fer algunes de les portes obertes de manera presencial, les famílies entrevistades no han considerat que la situació de la COVID-19 hagi tingut impactes negatius importants en el desenvolupament del procés.

“El proceso de preinscripción yo creo que no [se vió afectado por el COVID]. Solo tuvimos puertas abiertas en dos de diez [escuelas], que eran las más cercanas y se hicieron antes del confinamiento”.

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021.

“El COVID no ha afectat. La tramitació online de la preinscripció correcta. Adjuntar els documents, correcte. Fer la inscripció de l'escola, correcte. Sense cap desplaçament. Per nosaltres et diríem que tot això no ha sigut cap dificultat”.

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021.

Anàlisi del procés d'admissió de l'alumnat de Barcelona

En aquesta segona secció analitzem la bondat del procés d'admissió de l'alumnat implementat a la ciutat de Barcelona. Per fer-ho, utilitzem els quatre criteris proposats per Balaguer (2014) per analitzar mecanismes d'assignació de recursos públics: efectivitat, robustesa, transparència i discrecionalitat.

Sota el criteri d'efectivitat s'analitzarà la capacitat del sistema d'assolir un seguit d'objectius identificats a partir de la normativa que regula el sistema educatiu català i el procés d'admissió de l'alumnat de la ciutat de Barcelona, el Pla de xoc contra la segregació escolar i per la igualtat de oportunitats i l'èxit educatiu del Consorci d'Educació de Barcelona i el Pacte contra la segregació escolar de la Sindicatura de Greuges de Catalunya.

Paral·lelament, es valorarà la robustesa, entesa com la capacitat del procés d'admissió d'adaptar-se a canvis en el context que en condicionen el desenvolupament, com ara canvis demogràfics, en la demanda o en les preferències de les famílies participants i respondre adequadament activant mecanismes de contingència per minimitzar els efectes d'aquests canvis en l'assoliment dels objectius anteriorment mencionats (Balaguer, 2014; Capano i Woo, 2018).

Finalment, sota els criteris de transparència i discrecionalitat es valorarà la mesura en que la informació disponible i la manera com es prenen les decisions garanteix la participació efectiva i el tracte igualitari de totes les famílies participants.

Efectivitat i robustesa del procés

A partir de la revisió de la normativa que regula el procés d'admissió de l'alumnat i altres actuacions i plans que hi interaccionen, com ara el Pla de Xoc o el Pacte contra la segregació escolar, s'han identificat tres objectius principals del sistema educatiu als quals el procés d'admissió de l'alumnat hauria de contribuir. Aquests objectius, per ordre de jerarquia, són:

- Garantir l'accés universal i gratuït a l'educació obligatòria
- Promoure la igualtat d'oportunitats educatives i la inclusió escolar
- Respectar el dret d'elecció de centre i la llibertat d'ensenyament de les famílies

En aquesta secció, sota els criteris d'efectivitat i robustesa, analitzem la capacitat del procés d'admissió de l'alumnat de contribuir a aquests objectius i d'adaptar-se a canvis en l'entorn o el context que poden dificultar-ne l'assoliment.

Accés universal i gratuït a l'educació obligatòria

En primer lloc s'avalua la mesura en que el procés d'admissió de l'alumnat de Barcelona és capaç d'acomplir el seu objectiu principal: **fer efectiu el dret universal que tenen tots els infants en edat escolar de Catalunya d'accedir a l'educació obligatòria**. La universalitat de la provisió com a principi general del sistema educatiu es concreta amb la gratuïtat de les etapes obligatòries, tal i com està establert a l'article 27 de la Constitució espanyola, a l'article 21 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i al Decret 75/2007.

Per a poder fer efectiu aquest dret universal, el primer que s'ha de donar és que l'oferta de places sufragades amb fons públics sigui suficient per absorbir tota la demanda, és a dir, per donar resposta a les necessitats d'escolarització de la ciutat mitjançant la programació de l'oferta. A més, segons Whitehead (1991), també és necessari que no hi hagi costos vinculats a l'accés que actuïn com a barrera d'entrada per a certs col·lectius. Per tant, en aquest apartat s'analitza tant la suficiència de

places escolars a Barcelona com el cost d'escolaritzar els infants en els centres públics i concertats de la ciutat.

L'oferta de places a Barcelona és suficient per garantir l'accés universal a l'educació?

A nivell de ciutat, cada any l'oferta de places escolars sufragades amb fons públics és significativament superior al nombre de persones que sol·liciten plaça escolars als nivells d'accés. Si ens fixem en P3, a la darrera convocatòria pel curs 2020-2021 hi havia una oferta de 14.081 places escolars a la ciutat i es van rebre 11.986 sol·licituds d'escolarització, per tant, hi va haver un superàvit de 2.095 places. En el cas de 1r d'ESO, es comptava amb 7.691 places per atendre les 7.299 sol·licituds rebudes, i per tant de nou hi havia superàvit de places, en aquest cas de 392 places²⁴. El números són bastant semblants si ens fixem en les convocatòries del curs 2018-2019 i 2019-2020: respectivament, 1.893 i 1.602 places excedents en P3 i 268 i 345 places excedents a 1r d'ESO. Que hi hagi cert superàvit és important de cara a poder atendre sol·licituds d'escolarització que puguin arribar fora del període ordinari d'admissió de l'alumnat, com també ho és que aquestes places excedents estiguin ben distribuïdes entre els centres. En tot cas, aquesta darrera qüestió es reprèn en el següent apartat, el qual analitza la capacitat dels sistema d'admissió de promoure l'equitat educativa. I per tant en aquest primer apartat ens centrarem de manera exclusiva en la suficiència de places.

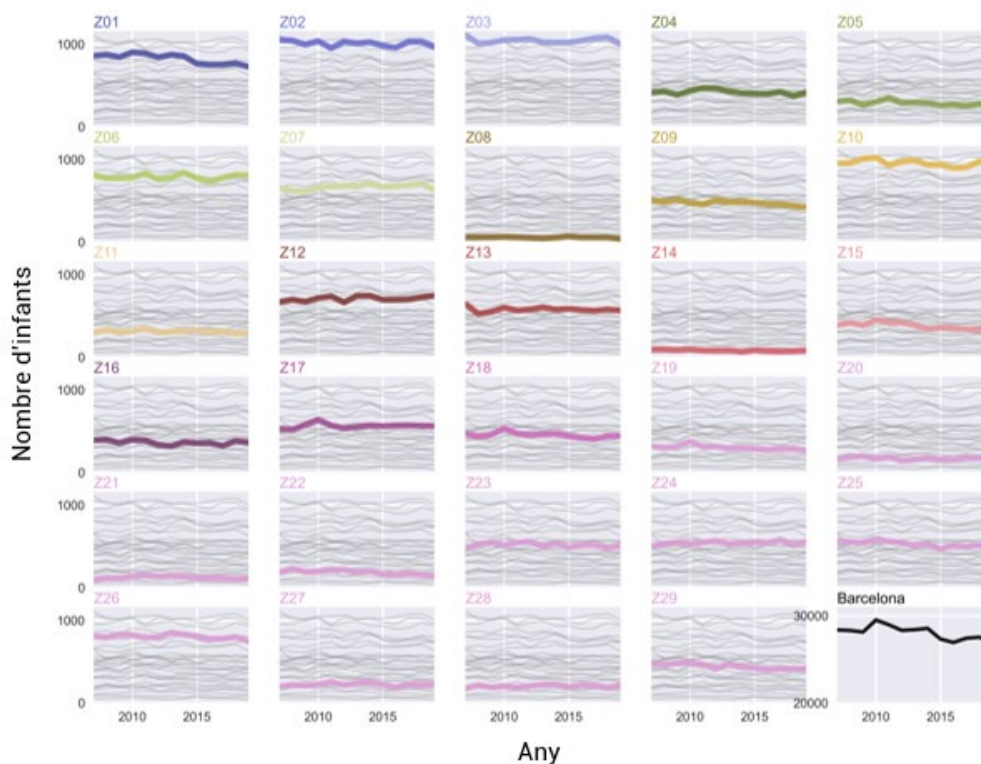
En tot cas, d'acord al que estableix la normativa, no n'hi ha prou amb que les places disponibles siguin suficients a nivell de ciutat ja que la programació de l'oferta s'ha de fer tenint en compte el mapa escolar, l'articulació del territori en zones d'escolarització, les necessitats d'escolarització de cada zona i l'oferta existent de places en centres públics i centres privats concertats. En aquest sentit, el procés d'admissió de l'alumnat serà adequat per complir amb l'objectiu de garantir l'accés universal a l'educació en la mesura que compti amb una oferta de places suficient per donar resposta a la demanda d'escolarització en les diferents zones d'escolarització de la ciutat, especialment en els centres de titularitat pública que són els que garanteixen una educació laica i a un cost assequible per totes les famílies. I serà robust en tant que sigui capaç d'adaptar l'oferta a canvis en la demanda.

La Figura 3 mostra l'evolució de les necessitats potencials d'escolarització de P3 a les 29 zones d'escolarització de la ciutat entre 2007 i 2019, aproximant les necessitats d'escolarització a partir de la població que a 1 de gener tenia dos anys i per tant que l'any següent l'hi tocava escolaritzar-se a P3. Com es pot veure, en els darrers anys en la majoria de zones d'escolarització el nombre d'infants en edat d'accedir a P3 el curs

²⁴ El nombre de places i demandes és significativament inferior en el cas de 1r d'ESO perquè l'alumnat que vol cursar secundària en el mateix centre que ha cursat primària o en un centre que té consideració de centre únic no han de participar en el procés d'admissió, i per tant, les places ocupades per aquest alumnat no s'ofereixen en el marc del procés.

següent s'ha reduït o mantingut constant, fent que a nivell de ciutat les necessitats d'escolarització a P3 s'hagin reduït.

Figura 3. Evolució de la població en edat d'accedir a P3 a Barcelona per zones d'escolarització. De 2007 a 2019.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona

Tanmateix, tot i aquestes reduccions en la demanda potencial, es detecten zones d'escolarització amb dèficits de places importants. Concretament, 13 de les 29 zones d'escolarització no tenen prou places per cobrir el 100% de la demanda potencial de la zona. Per a aquestes zones, la Taula 3 mostra l'oferta de places pel curs 2020-2021, la població de 2 anys a 1 de gener de 2020 i la ràtio entre aquestes dues, junt amb l'increment de places que seria necessari en aquestes zones per arribar a la suficiència de places.

Taula 3. Relació entre població i oferta i dèficit de places de P3. Curs 2020-2021.

Zona	Oferta total de places	Població de 2 anys	Percentatge de la població cobert per l'oferta	Dèficit de places
Z06	619	801	77%	182
Z17	394	538	73%	144
Z26	596	734	81%	138
Z03	854	986	87%	132
Z13	450	570	79%	120

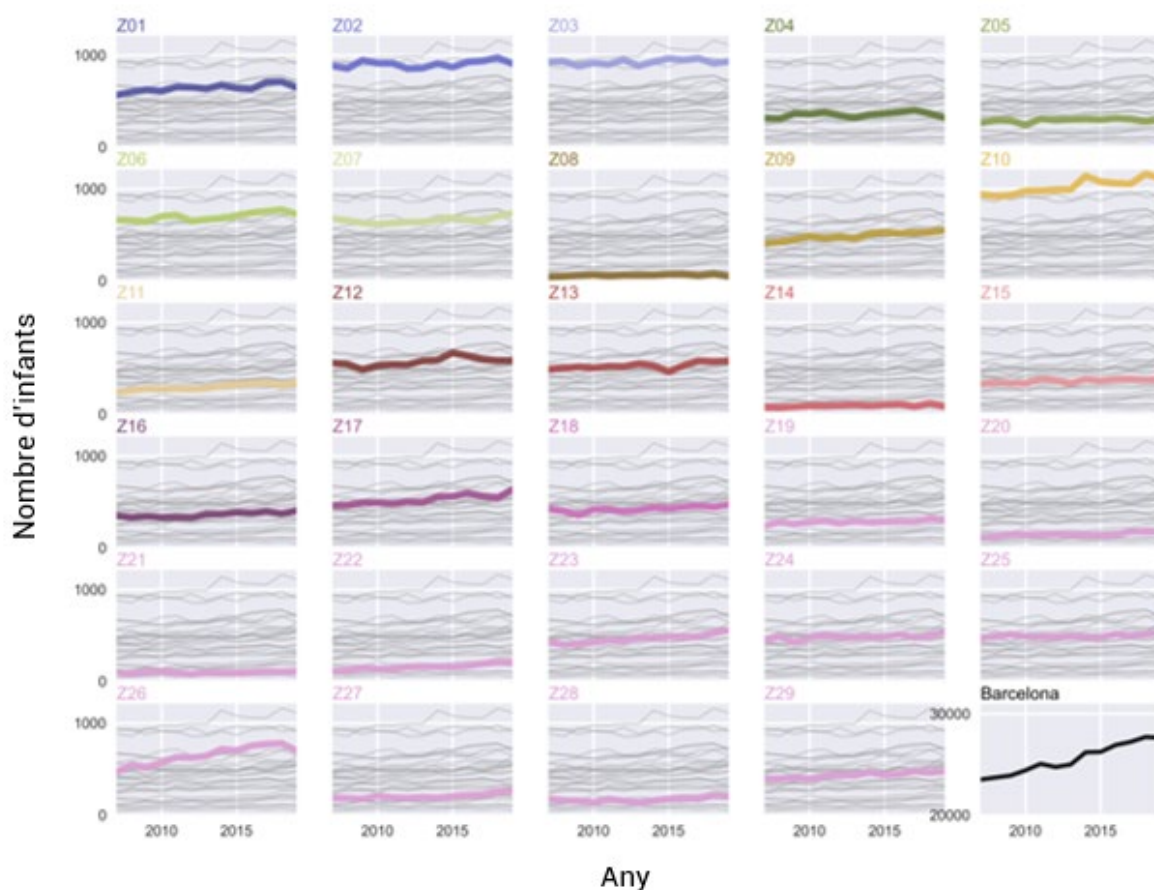
Z12	621	735	84%	114
Z18	332	440	75%	108
Z15	188	269	70%	81
Z25	400	475	84%	75
Z01	664	717	93%	53
Z21	77	107	72%	30
Z27	210	218	96%	8
Z05	226	232	97%	6

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC i de l'Ajuntament de Barcelona

Com mostra la Taula 3, les zones amb majors dèficits de places són les de Sants, Sants-Badal, Hostafrancs i la Bordeta (zona 6), Can Peguera, el Turó de la Peira, Porta, Vilapicina i la Torre Llobeta (zona 17), el Poblenou, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, el Parc i la Llacuna del Poblenou i la Vila Olímpica del Poblenou (zona 26) i la Nova Esquerra de l'Eixample, Sant Antoni i l'Antiga Esquerra de l'Eixample (zona 3), amb dèficits superiors a 130 places, el que equival a més de 5 grups-classe complets. D'altra banda, les zones amb taxes de cobertura de la demanda potencial més baixes són el Carmel i la Teixonera (zona 15), la Trinitat Vella (zona 21) i Can Peguera, el Turó de la Peira, Porta, Vilapicina i la Torre Llobeta (zona 17), on l'oferta de places no és suficient ni per cobrir tres tercers parts de la població que hi resideix.

Si ens fixem en les necessitats potencials d'escolarització a 1r d'ESO, la història és una mica diferent. En primer lloc, la població en edat d'entrar a 1r d'ESO, aproximada per la població que a 1 de gener tenia 11 anys, encara recull l'efecte de l'increment demogràfic dels anys previs a l'escat el 2008 de la bombolla immobiliària i per tant ha estat incrementant els darrers anys (Figura 4).

Figura 4. Evolució de la població en edat d'accedir a 1r d'ESO a Barcelona per zones d'escolarització. De 2007 a 2019.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Ajuntament de Barcelona

Tot i així, si comparem el nombre total de places de 1r d'ESO dels centres que ofereixen secundària amb l'alumnat que potencialment s'ha d'escolaritzar al primer curs d'ESO els dèficits de places són bastant semblants al que observàvem per P3, amb 12 zones d'escolarització amb taxes de cobertura per sota el 100% i dèficits de places d'entre 129 i 18 places (Taula 4).

Taula 4. Relació entre població i oferta i dèficit de places de 1r d'ESO. Curs 2020-2021

Zona	Oferta total de places	Població de 11 anys	Percentatge de la població cobert per l'oferta	Dèficit absolut de places
Z05	162	291	56%	129
Z26	510	610	84%	100
Z22	117	206	57%	89
Z03	840	928	91%	88
Z06	669	720	93%	51
Z18	369	417	88%	48

Z29	428	475	90%	47
Z12	540	579	93%	39
Z20	118	157	75%	39
Z15	264	285	93%	21
Z25	510	529	96%	19
Z08	30	48	63%	18

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC i de l'Ajuntament de Barcelona

Com mostra la Taula 4, les zones amb majors dèficits de places són les de la Marina de Port, la Marina del Prat Vermell (zona 5), el Poblenou, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, el Parc i la Llacuna del Poblenou i la Vila Olímpica del Poblenou (zona 26), Baró de Viver i el Bon Pastor (zona 22) i la Nova Esquerra de l'Eixample, Sant Antoni i l'Antiga Esquerra de l'Eixample (zona 3), amb dèficits superiors a 80 places, el que equival a gairebé tres grups-classe complets. Alhora, les zones amb taxes de cobertura més baixes són les de la Marina de Port, la Marina del Prat Vermell (zona 5), Baró de Viver i el Bon Pastor (zona 22) i Vallvidrera, el Tibidabo i les Planes (zona 8) on de nou l'oferta de places no és suficient per cobrir ni tres tercers parts de la població de la zona.

En resum, l'oferta de places tant de P3 com de 1r d'ESO és suficient per donar resposta a tota la demanda potencial a nivell de ciutat. Tanmateix, en tots dos casos es detecten dèficits de places en diverses zones d'escolarització, que és la unitat territorial rellevant d'acord a la normativa que regula el procés d'admissió de l'alumnat.

Quin és el cost d'escolaritzar un infant a la ciutat de Barcelona?

D'acord al que estableix l'Estatut d'Autonomia de Catalunya a l'article 21 sobre drets i deures en l'àmbit de l'educació, l'ensenyament és gratuït en totes les etapes obligatòries. Tot i així, en la gran majoria dels centres de la ciutat de Barcelona finançats amb fons públics l'escolarització no és gratuïta.

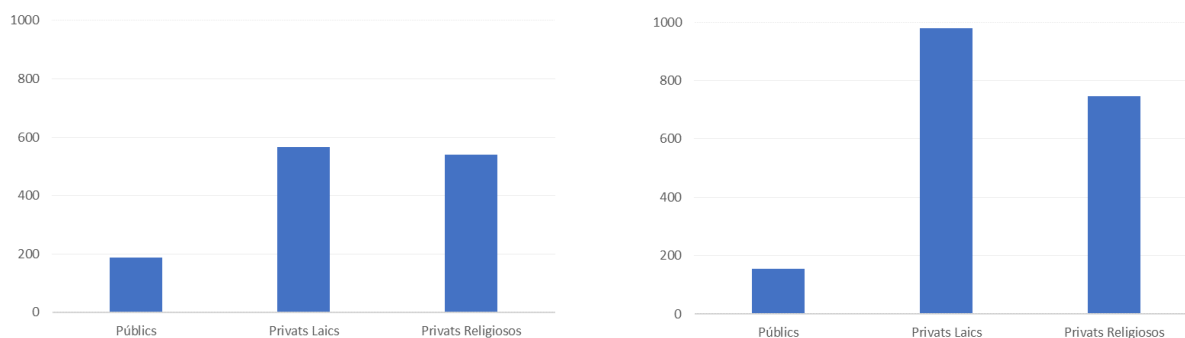
Utilitzant la informació sobre costos d'escolarització disponible en el cercador de centres educatius del portal web del Consorci i fixant-nos només en el "cost global anual" de les places escolars, el qual correspon a la quantitat anual que les famílies han d'abonar al centre per les activitats incloses en la programació general que es fan en horari lectiu, veiem que el cost mig a la ciutat de Barcelona és de 281 euros anuals per a P3 i 443 euros anuals per a 1r d'ESO²⁵. Si a aquest "cost global" l'hi afegim les

²⁵ El cost global anual inclou material, llibres, sortides, socialització de material, equipament i assegurances, entre altres despeses. El càlculs estan fets a partir de la informació dels centres pels quals tenim informació sobre els costos en el cercador de centres educatius del portal web del Consorci https://www.edubcn.cat/ca/centres_serveis_educatius/centres_educatius/cercador#/cerca. Això és un

aportacions a l'AMPA i/o a fundacions dels centres, la mitjana de Barcelona augmenta en 32 euros anuals²⁶. Finalment hi ha despeses associades a activitats que es fan fora del centre o fora de l'horari escolar, com ara les colònies i les extraescolars (que són optatives i que no tots els centres ofereixen) que si les sumem a la resta de despeses donen com a resultat un cost total mitjà de 432 euros anuals per a P3 i 612 euros anuals per a 1r d'ESO.

Com mostra la Figura 5, el cost global anual varia en funció de la titularitat del centre, sent l'escolarització en centres de titularitat pública menys costosa, de mitjana, que l'escolarització en centres privats concertats, tant en els nivells d'infantil i primària com en els de secundària, on les diferències són més pronunciades.

Figura 5. Mitjana del cost global a la ciutat de Barcelona per P3 (esquerra) i 1r d'ESO (dreta), segons la tipologia de centre. Curs 2020-2021.

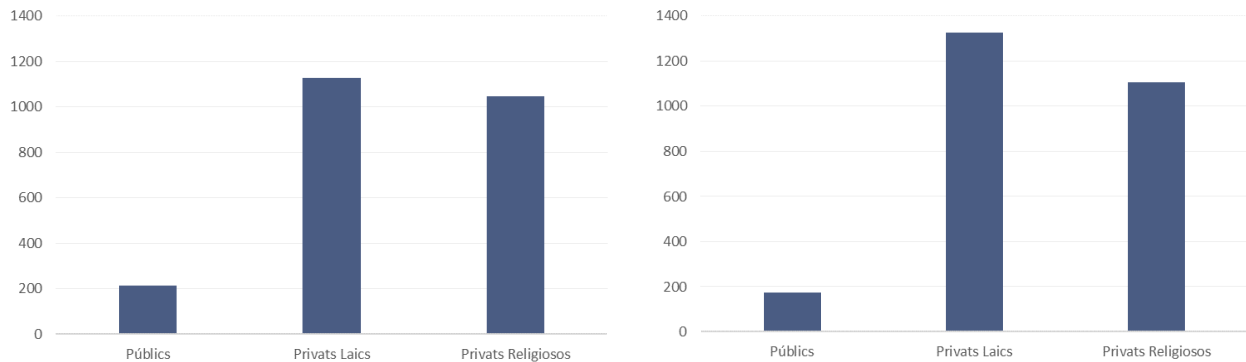
Font: Elaboració pròpia a partir de dades obtingues de <https://www.edubcn.cat/>. Dades extretes a novembre 2020.

Aquestes diferències són encara més evidents quan tenim en compte les tres categories de costos (Figura 6). Tal i com apunten Bonal i Zancajo (2019), part d'aquestes diferències es deuen a l'absència de regulacions que estableixin topalls en les aportacions voluntàries que els centres concertats demanen a les famílies, ja sigui directament o mitjançant fundacions.

68% dels centres d'educació infantil i primària i un 55% dels centres d'educació secundària. La resta de centres no publiquen els costos en el cercador i per tant no estan inclosos a l'anàlisi. Els centres que no informen els costos tendeixen a ser concertats amb major probabilitat i a estar ubicats en els barris de major poder adquisitiu de la ciutat (Figura 3), amb la qual cosa és molt probable que els seus costos siguin més elevats i per tant que amb la mostra que utilitzem estiguem subestimant el cost mig de l'escolarització a Barcelona.

²⁶ Al portal web del CEB no hi ha distinció entre P3 i 1r d'ESO.

Figura 6. Mitjana del cost total a la ciutat de Barcelona per P3 (esquerra) i 1r d'ESO (dreta), segons la tipologia de centre. Curs 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades obtingues de <https://www.edubcn.cat/>. Dades extretes a novembre 2020.

A la pràctica doncs, tot i que la plaça escolar està sufragada amb fons públics, l'accés a aquesta suposa un conjunt de costos per les famílies, els quals limiten el dret d'aquestes a accedir a l'educació de manera gratuïta. A més, la no gratuïtat afecta l'equitat del procés d'admissió de l'alumnat ja que fa que l'oferta de places escolars que realment afronten les famílies participants difereixi en funció de la seva capacitat econòmica. Més concretament, les famílies econòmicament més vulnerables poden haver de descartar d'entrada aquells centres educatius que tenen costos d'escolarització que la família no pot assumir, fent que l'oferta real que afronten sigui menor a la que afronten les famílies amb més capacitat econòmica.

En el cas de l'alumnat beneficiari del Pla de Xoc aquesta situació es reverteix gràcies a les mesures d'exempció de quotes i gratuïtat dels serveis contemplades en el pla. Però aquests costos poden suposar un problema per a famílies que no estan cobertes pel pla de xoc, especialment en el cas de centres educatius privats concertats on els costos solen ser més elevats, tal i com mostren les següent cites.

“Després de tres cursos escolars, la família havia decidit, per qüestions ideològiques i econòmiques, sol·licitar plaça per a ambdós a l'escola pública”.

Descripció de la queixa 789. Any 2016.

“En diferents moments dels quatre cursos que han estudiat en aquesta escola, la família s'havia plantejat portar-los a una escola pública bàsicament per les despeses mensuals que els suposava per a l'economia familiar aquesta escola concertada (gairebé 300 € per mes i infant)”.

Descripció de la queixa 865. Any 2019.

Concepte clau: Beneficis per l'alumnat inclòs al Pla de Xoc

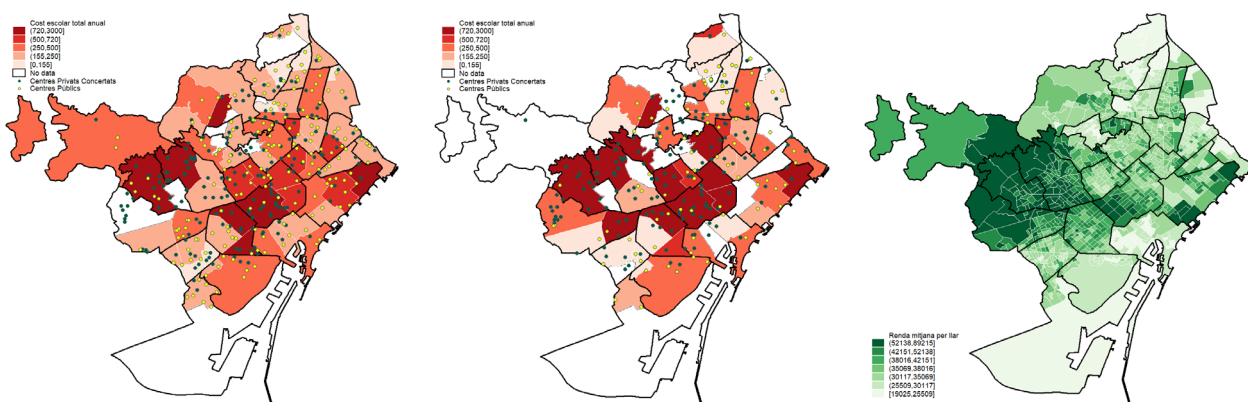
L'alumnat beneficiari del Pla de Xoc compta amb una sèrie de beneficis des del moment en que és inclòs al programa i fins a la finalització de l'escolarització obligatòria sempre i quan es mantingui la situació de vulnerabilitat per raons socioeconòmiques i culturals. Aquest beneficis són:

- Exempció de les quotes de sortides i colònies escolars i ajuts per a llibres de text i material didàctic per l'alumnat matriculat en centres públics i centres privats concertats
- Exempció de les quotes de les activitats complementàries i dels serveis escolars de caràcter general (assegurances, gabinet psicopedagògics, serveis sanitaris, serveis de transport, etc.) per l'alumnat matriculat en centres concertats
- Servei de menjador gratuït a través de l'atorgament d'ofici de l'ajut menjador
- Activitats extraescolars esportives homologades gratuïtes per l'alumnat d'ESO i activitats d'estiu homologades gratuïtes per a tots els nivells.

Les Taula 12 i Taula 13, que es troben a l'Annex 3 d'aquest informe, exploren amb més detall el cost de la plaça escolar. Concretament, mostren la distribució (mitjana, desviació estàndard, mínim i màxim) del cost total a nivell de zona d'escolarització separant entre centres públics i centres concertats. Com es pot veure a les taules, dins de cada zona, el cost mig d'escolarització és sistemàticament superior als centres concertats que als centres públics, amb aquestes diferències situant-se en molts casos per sobre dels 1.000€ anuals. A més, si enlloc de mirar al cost mitjà es mira al cost màxim, aquestes diferències de cost entre centres públics i concertats són encara més notables.

Un altre patró que s'amaga darrera la mitjana per Barcelona és la dispersió territorial del cost. Com mostra la Figura 7, hi ha una alta variabilitat geogràfica en el cost d'escolarització, sent aquest més alt en les zones més benestants de la ciutat, on tant els centres públics com els concertats demanen majors aportacions a les famílies (veure Taula 12 i Taula 13 a l'Annex 3). En aquest sentit, i donat que el procés de prioritització de sol·licituds premia la proximitat entre la residència i el centre educatiu, les famílies amb rendes baixes que viuen en zones benestants de la ciutat on s'ubiquen centres amb costos d'escolarització més elevats es troben en una situació desfavorable amb relació a famílies amb un nivell de renda similar que resideixen en una zona on els costos d'escolarització són menors.

Figura 7. Distribució del cost total de l'educació de P3 (esquerra) i 1r d'ESO (centre) segons el barri d'ubicació del centre i renda mitjana per barri el 2017 (dreta). Curs 2020-2021.

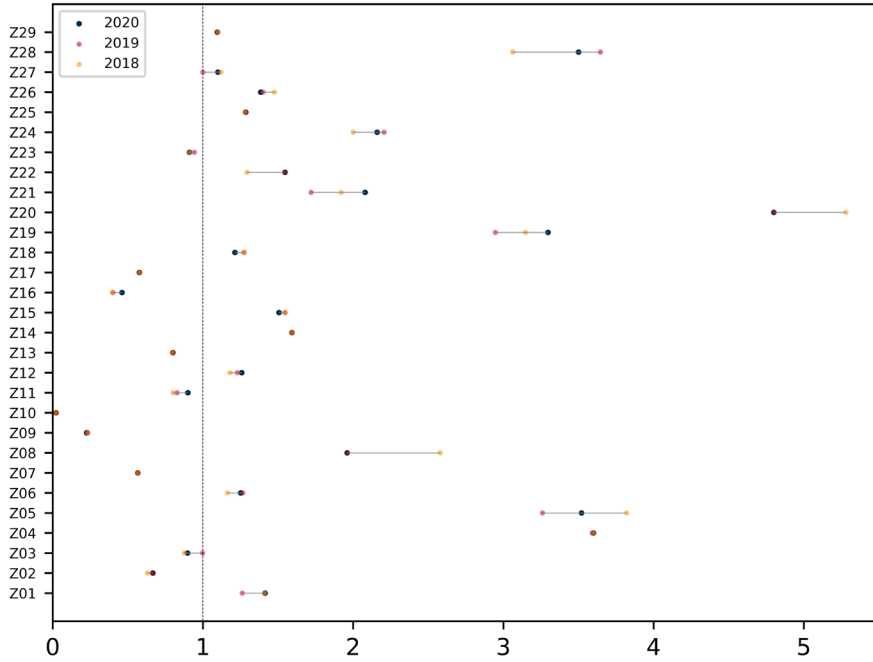

Font: Elaboració pròpia a partir de dades obtingues de <https://www.edubcn.cat> i dades d'INE experimental

Com es pot veure a la mateixa Figura 7, part d'aquestes diferències obeeixen a que la ubicació geogràfica dels centres públics i dels privats concertats no és homogènia entre els diferents barris de la ciutat el que, tal i com apunten Bonal i Zancajo (2019), revela una segmentació del mercat educatiu.

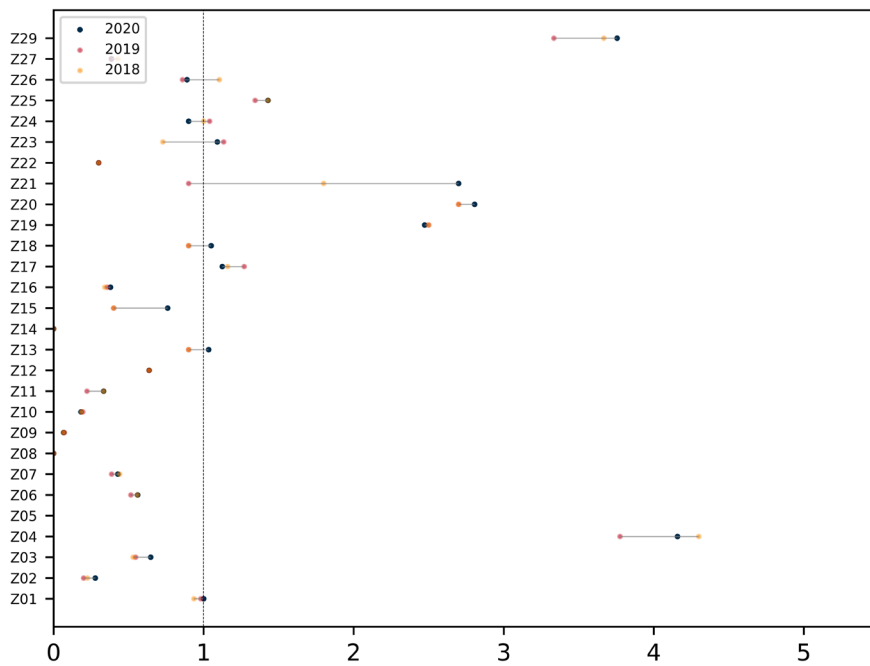
En aquesta mateixa línia, les Figura 8 i Figura 9 mostren la ràtio d'oferta de places entre centres públics i concertats per P3 i 1r d'ESO respectivament. Com es pot veure, en el cas de P3, les zones on l'oferta relativa de places públiques és major (on la ràtio és més alta) coincideixen amb aquelles zones on la renda mitjana per llar és menor. Concretament, ens referim a les zones de Provençals del Poblenou (zona 28), la Prosperitat i la Trinitat Nova (zona 19), Vallbona, Ciutat Meridiana i Torre Baró (zona 20), la Font de la Guatlla i el Poble Sec (zona 4) i la Marina de Port i la Marina del Prat Vermell (zona 5). En canvi, les zones on l'oferta relativa de concertada és major (on la ràtio és inferior a 1) coincideixen amb barris més benestants, en aquest cas Sant Gervasi - Galvany, Sant Gervasi - la Bonanova, el Putxet i el Farró (zona 10), Sarrià i les Tres Torres (zona 9) i les Corts, Pedralbes, la Maternitat i Sant Ramon (zona 7). Aquest mateix patró es repeteix de manera més atenuada en el cas de 1r d'ESO on, d'altra banda, la prevalença dels centres concertats és major en general.

Figura 8. Ràtio entre l'oferta de places públiques a concertades de P3 per zones escolars. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Figura 9. Ràtio d'oferta de places públiques a concertades de 1r d'ESO per zones escolars. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Resum: Accés universal i gratuït a l'educació obligatòria	
Punts forts	<ul style="list-style-type: none"> - L'oferta de places a nivell de ciutat és suficient per garantir l'accés universal a l'educació pública tant a P3 com a 1r d'ESO - En el cas de l'alumnat del Pla de Xoc hi ha gratuïtat efectiva en l'accés a l'educació obligatòria
Punts febles	<ul style="list-style-type: none"> - A nivell de zona d'escolarització, quan es compara l'oferta de places de P3 o de 1r d'ESO amb la població resident en edat d'accedir als cursos en qüestió, s'observen dèficits de places en més del 40% de les zones d'escolarització - A la pràctica, pel gruix de les famílies, l'educació obligatòria no és gratuïta - Hi ha una alta variabilitat del cost d'escolarització segons la titularitat i la ubicació del centre educatiu, lo qual afecta l'accés en igualtat de condicions de les famílies a través de l'oferta accessible que afronten dependent de la zona en la que resideixen i del seu nivell de renda

Igualtat d'oportunitats educatives i inclusió escolar

El procés d'admissió escolar implementat a la ciutat de Barcelona també té l'objectiu de **promoure l'equitat educativa**. És a dir, de contribuir a crear un sistema educatiu capaç d'atenuar les desigualtats existents a la població, garantint a tots els infants en edat escolar l'accés en igualtat de condicions a una educació pública de qualitat, independentment del seu context socioeconòmic.

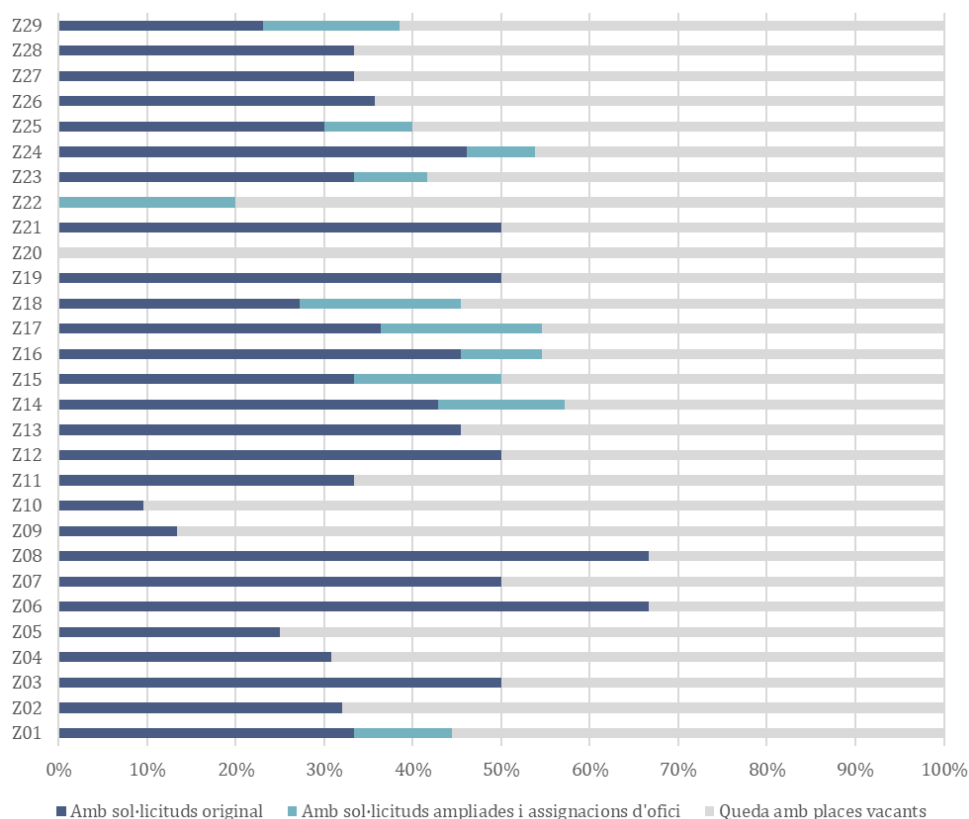
La Llei 12/2009 d'Educació de Catalunya, a l'article 2, consagra l'equitat com a principi general del sistema educatiu català amb l'objectiu de vetllar perquè l'accés a l'educació es dona en igualtat de condicions i promou la integració i la inclusió escolar de tots els infants, i a l'article 21 estableix com a dret dels i les alumnes l'accés a l'educació en condicions d'equitat. Aquest mateix principi està recollit a l'article 21 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, que estableix el dret de les persones a accedir a una educació de qualitat en condicions d'igualtat i insta a la Generalitat de Catalunya a establir un model educatiu que garanteixi aquest dret; i a la Llei 2/2006 d'Educació de l'Estat espanyol, que estableix l'equitat com a principi del sistema educatiu espanyol per garantir la igualtat d'oportunitats, la inclusió educativa i la compensació de les desigualtats personals, culturals, econòmiques i socials.

Amb concordança, la Llei 12/2009 estableix a l'article 46 l'equitat, la inclusió educativa i el foment de la cohesió social com a principis propis del procés d'admissió de l'alumnat, alineant-lo amb la promoció de l'equitat educativa. En aquesta secció ens centrem amb tres dimensions del procés d'admissió relacionades amb la promoció de l'equitat educativa: l'equilibri entre l'oferta i la demanda de places, l'oferta de places de proximitat i la distribució equilibrada de l'alumnat amb NESE.

Estan equilibrades l'oferta i la demanda de places a les diferents zones educatives?

En el primer apartat parlàvem de la suficiència de places com un requisit necessari per poder assolir l'objectiu de garantir l'accés universal a l'educació. Tanmateix, en termes d'equitat educativa també és important que l'oferta i la demanda estiguin ben equilibrades. O més concretament, que no hi hagi excessos importants de places a nivell de zona educativa ja que la sobreoferta propicia segregació escolar. Això és deu, d'una banda, a que la sobreoferta de places contribueix a que els centres amb demanda més feble no arribin a ocupar tota l'oferta de places i per tant concentrin una part important de les vacants un cop acabat el procés d'admissió de l'alumnat (Figura 10), i de l'altra, a que facilita processos de fugida des de zones amb una composició social més desfavorida cap a àrees més benestants amb una oferta de places superior a la demanda potencial de la zona (Síndic de Greuges de Catalunya, 2016).

Figura 10. Proporció de centres que omplen les places de P3 amb sol·licituds originals, sol·licituds ampliades i assignacions d'ofici i que queden amb places vacants. Curs 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

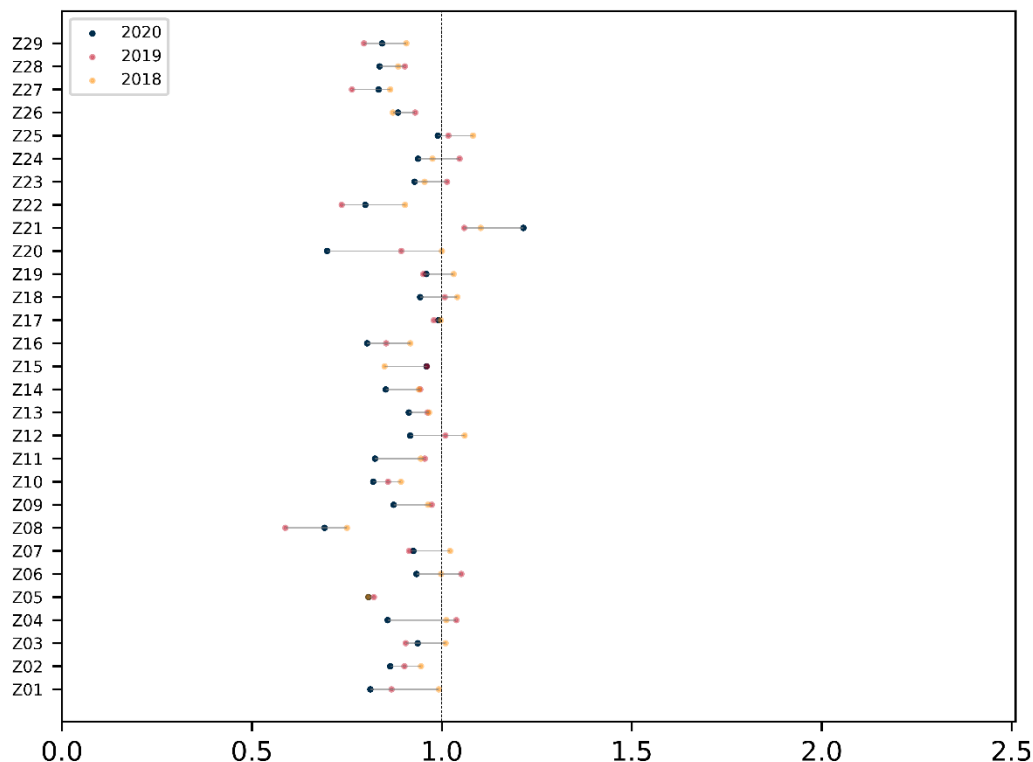
En aquest sentit, el sistema d'assignació de places serà adequat en la mesura que no hi hagi grans desequilibris entre oferta i demanda i robust en la mesura que l'oferta pugui respondre amb agilitat a canvis en la demanda. Per adaptar-se a aquests canvis en la demanda el Consorci té la potestat de crear, modificar o suprimir centres de titularitat pública i de vincular o desvincular centres privats que ofereixen ensenyaments obligatoris mitjançant el concert educatiu, així com obrir o tancar línies en els centres, sempre tenint en compte, però, que els concerts tenen una

vigència de sis anys durant els quals els centres concertats tenen el dret d'oferir tots els grups acordats en el concert, com s'ha explicat abans.

Per valorar si l'oferta i la demanda estan equilibrades, la Figura 11 compara l'oferta de places de P3 a cada zona d'escolarització amb el nombre de sol·licituds en primera opció que rep. Per tant, en aquest cas no es mira la demanda potencial sinó la demanda efectiva. Més concretament, mostra per a cada zona d'escolarització i pels darrers tres cursos escolars la ràtio entre l'oferta de places de P3 i la demanda efectiva en primera opció. Aquesta ràtio se situa per sota d'1 quan el nombre de sol·licituds rebudes en primera opció és inferior al nombre de places disponibles a la zona, mentre que una ràtio superior a 1 comporta que l'oferta de la zona no és suficient per absorbir tota la demanda en primera opció. Finalment, una ràtio pròxima a 1 significa que l'oferta i la demanda estan equilibrades. Tenint això en compte, la programació de l'oferta serà robusta (sensible a canvis en la demanda) en la mesura que entre el curs 2018-2019 (punt groc) i el curs 2020-2021 (punt blau) la ràtio s'hagi apropat a 1.

Com es pot veure a la Figura 11, el curs 2020-2021 (punt blau) l'oferta de places de P3 era suficient en totes les zones d'escolarització menys a la Trinitat Vella (zona 21) on la ràtio és superior a 1, el que suposa una millora amb relació als dos cursos anteriors, en els quals la demanda en primera opció excedia a l'oferta de places en 8 zones d'escolarització. Alhora, amb excepció de la zona de Vallbona, Ciutat Meridiana i Torre Baró (zona 20) i la de Vallvidrera, el Tibidabo i les Planes (zona 8), la sobreoferta de places no és massa important. Tot i així, en la gran majoria dels casos aquesta sobreoferta s'ha incrementat entre el curs 2018-2019 (punt groc) i el curs 2020-2021 (punt blau), potser en part degut a la davallada demogràfica que mostràvem a l'apartat anterior.

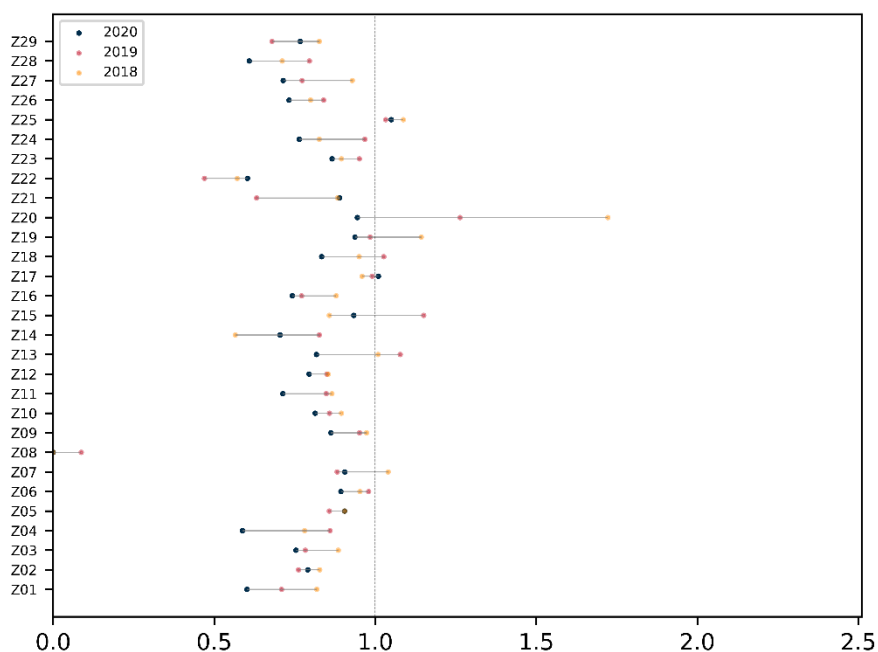
Figura 11. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de P3 per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Si aquesta mateixa anàlisi es fa separant els centres públics dels concertats, el primer que salta a la vista és que en el cas dels centres concertats l'oferta generalment segueix sent suficient per absorbir tota la demanda que reben en primera opció (Figura 12). No només això, sinó que en diverses zones educatives hi ha superàvits de places concertades significatius que a més a més s'han ampliat els darrers tres cursos. De fet, el curs 2020-2021 (punt blau) hi ha superàvit de places concertades en totes les zones educatives menys en dues. A més, la tendència general entre el curs 2018-2019 i el 2020-2021 és a que aquest superàvit s'incrementi (la ràtio decreix) inclús en aquelles zones on ja es partia d'una situació de superàvit de places.

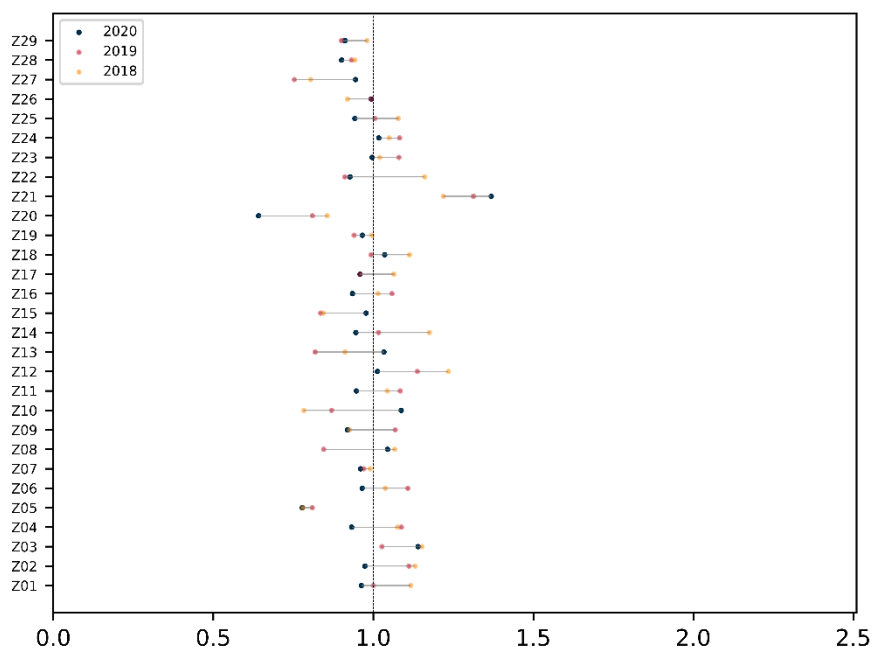
Figura 12. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de P3 en centres concertats per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

En canvi, en el cas dels centres públics l'oferta de places en els darrers cursos ha estat insuficient per atendre tota la demanda de pública en primera opció en diverses zones, mentre a les zones on hi ha hagut superàvits de places aquests han estat molt més moderats que en el cas dels centres concertats (Figura 13). Tanmateix, en general, les variacions dels darrers anys semblen anar en la direcció correcta per corregir aquests desequilibris. Mentre el curs 2018-2019 (punt groc) les places públiques eren insuficients (ràtio per sobre d'1) en 17 de les 29 zones d'escolarització, el curs 2020-2021 (punt blau) només hi havia dèficit de places en 8 zones d'escolarització que alhora eren significativament menors que els de tres anys enrere.

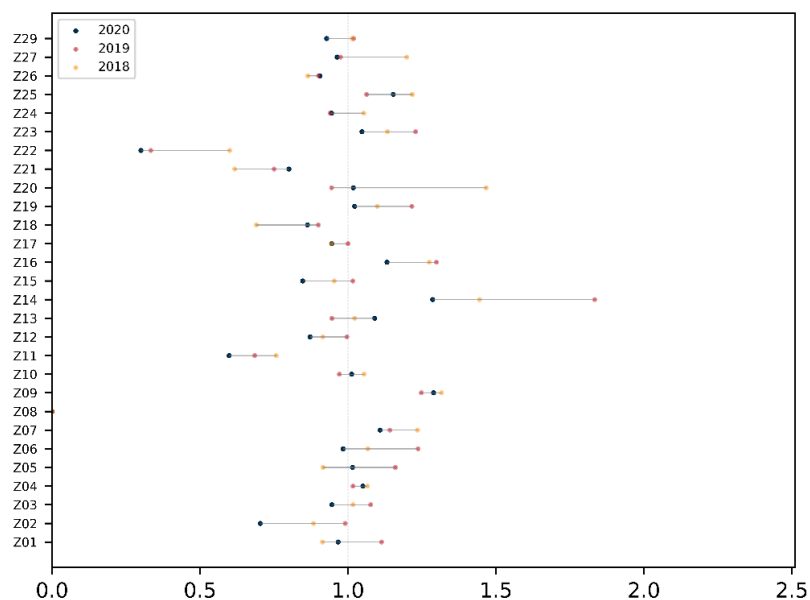
Figura 13. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de P3 en centres públics per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Les Figures 14, 15 i 16 repeteixen la mateixa anàlisi pel cas de 1r d'ESO. En aquest cas, però, cal tenir en compte que en el cas de 1r d'ESO no totes les places de que disposen els centres educatius s'ofereixen en el marc del procés d'admissió de nou alumnat ja que tot l'alumnat que ha cursat primària en un centre que també ofereix educació secundària obligatòria és admès automàticament a 1r d'ESO sense necessitat de participar en el procés de preinscripció.

Figura 14. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de 1r d'ESO per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.

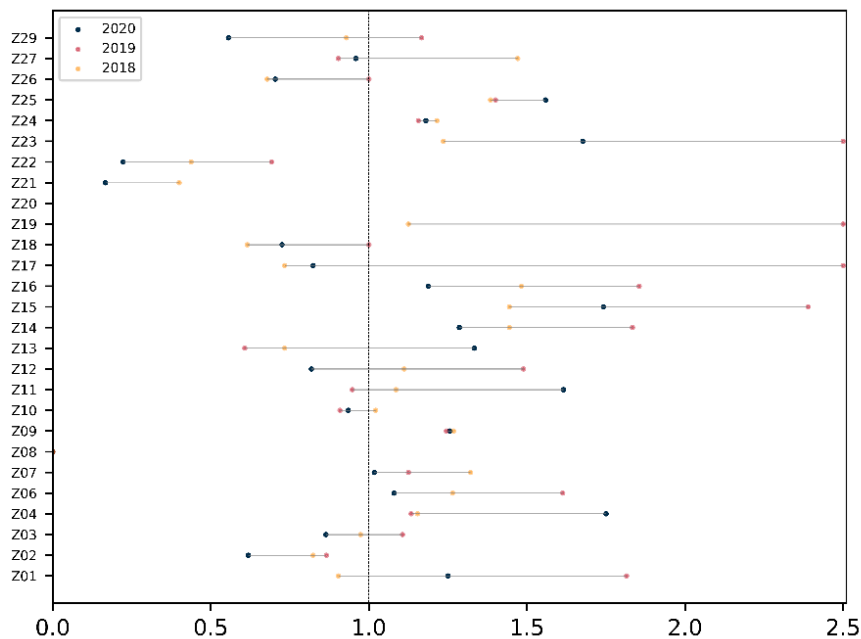
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Com mostra la Figura 14, a diferència de P3, en aquest cas s'observa que hi ha fins a 12 zones amb ràtios per sobre d'1, és a dir, on l'oferta de places no és suficient per donar resposta a totes les sol·licituds que rep la zona educativa en primera opció. Destaquen els déficits de places a la Font d'en Fargues (zona 14), Sarrià i les Tres Torres (zona 9), el Clot i el Camp de l'Arpa del Clot (zona 25) i la Vall d'Hebron, Sant Genís dels Agudells, Montbau, Horta i la Clota (zona 16). També és veritat, però, que aquests déficits s'han reduït de manera molt significativa els dos darrers cursos, especialment en les zones que partien de situacions més deficitàries. Alhora, també s'observen situacions de sobreoferta de places importants en algunes zones, com ara a Baró de Viver i el Bon Pastor (zona 22), la Salut, Vallcarca i els Penitents i el Coll (zona 11) i el Fort Pienc, la Sagrada Família i la dreta de l'Eixample (zona 2), els quals a més s'han incrementat entre 2018 i 2020.

Si repetim l'anàlisi separant els centres públics dels concertats, el primer que destaca és que, a diferència del que passava a P3, en el cas de 1r d'ESO hi ha més zones amb déficit de places concertades (13) que amb déficit de places públiques (9), tal i com mostren les 15 i 16. No només això, sinó que s'observa un major equilibri entre oferta i demanda en el cas dels centres públics que en el cas dels centres concertats, ja que tot i que en els dos casos hi ha zones que amb déficits de places i d'altres amb superàvits, els desequilibris en el cas dels centres concertats són molt més pronunciats (més allunyats de la ràtio d'1) i els canvis entre el curs 2018 i 2020, en general, més bruscos i no sempre en la línia d'apropar-se a un major equilibri. En tot cas, cal tenir en compte que pel que fa l'equitat, degut especialment al cost de la plaça escolar però també als models educatius, el que és més problemàtic és el déficit de places en els

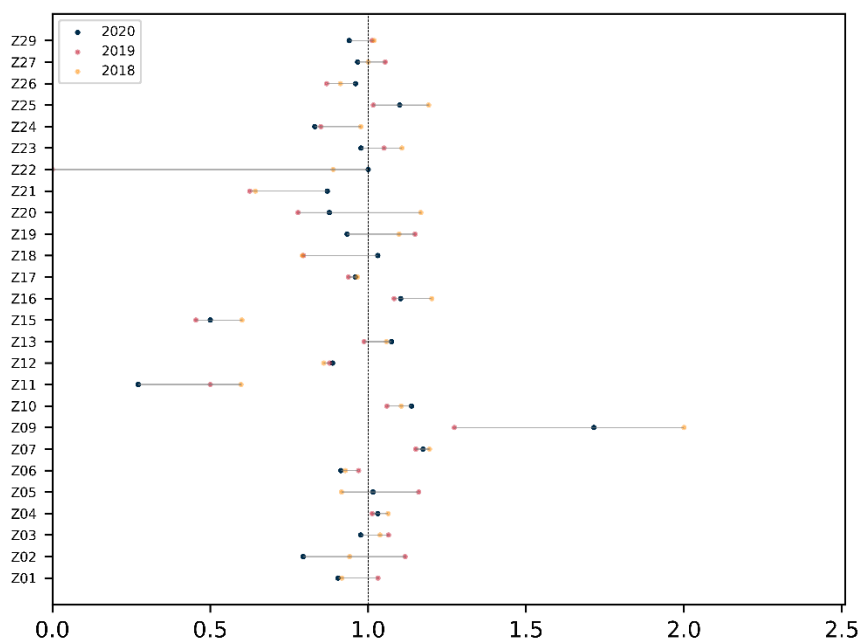
centres públics perquè és en aquests on es garanteix una educació laica i a un cost més assequible per totes les famílies de la ciutat.

Figura 15. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de 1r d'ESO en centres concertats per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Figura 16. Ràtio de sol·licituds ordinàries en primera opció a oferta de places ordinàries de 1r d'ESO en centres públics per zona d'escolarització. Cursos 2018-2019, 2019-2020 i 2020-2021.

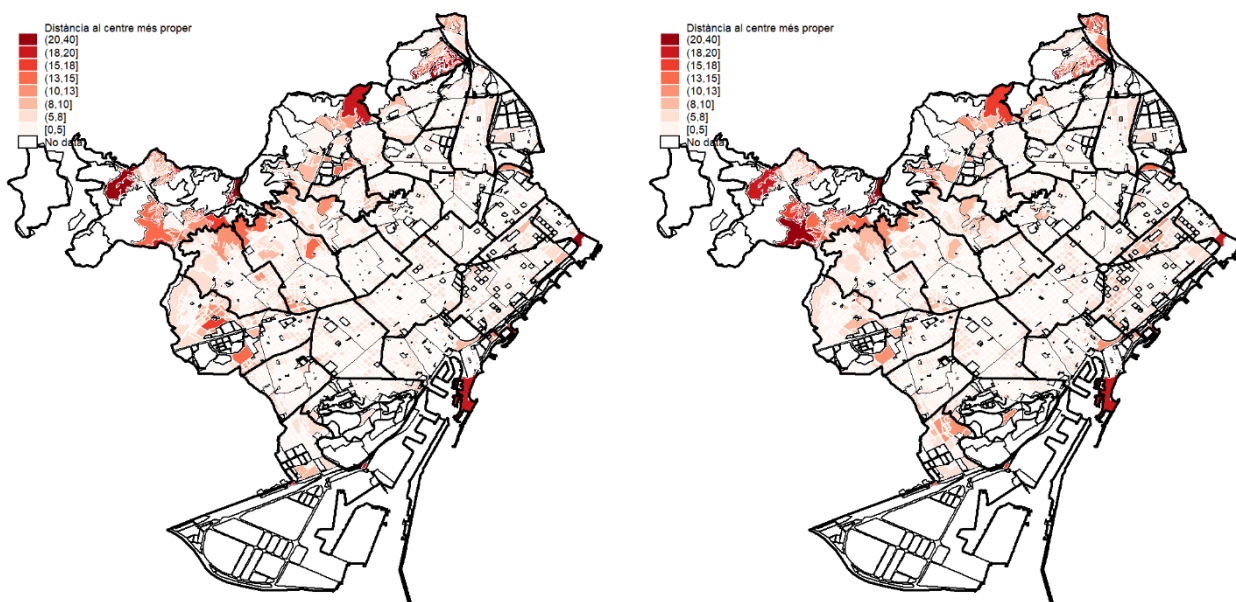
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

L'oferta de proximitat és similar a totes les zones de la ciutat?

A partir del concepte d'equivalència territorial desenvolupat per Bonal & Zancajo (2019), segons el qual l'equivalència en l'accés passa per garantir que les oportunitats educatives no depenen de la zona on resideix l'alumne, en aquest primer apartat valorem si l'oferta de proximitat és equivalent a totes les zones de la ciutat prenent com a unitat d'anàlisi l'illa de cases.

La Figura 17 mostra per a cada illa de cases habitada de Barcelona el temps a peu per arribar al centre d'educació infantil i primària i al centre de secundària més proper i la Figura 18 mostra el nombre de centres que té a menys de 10 minuts caminant²⁷.

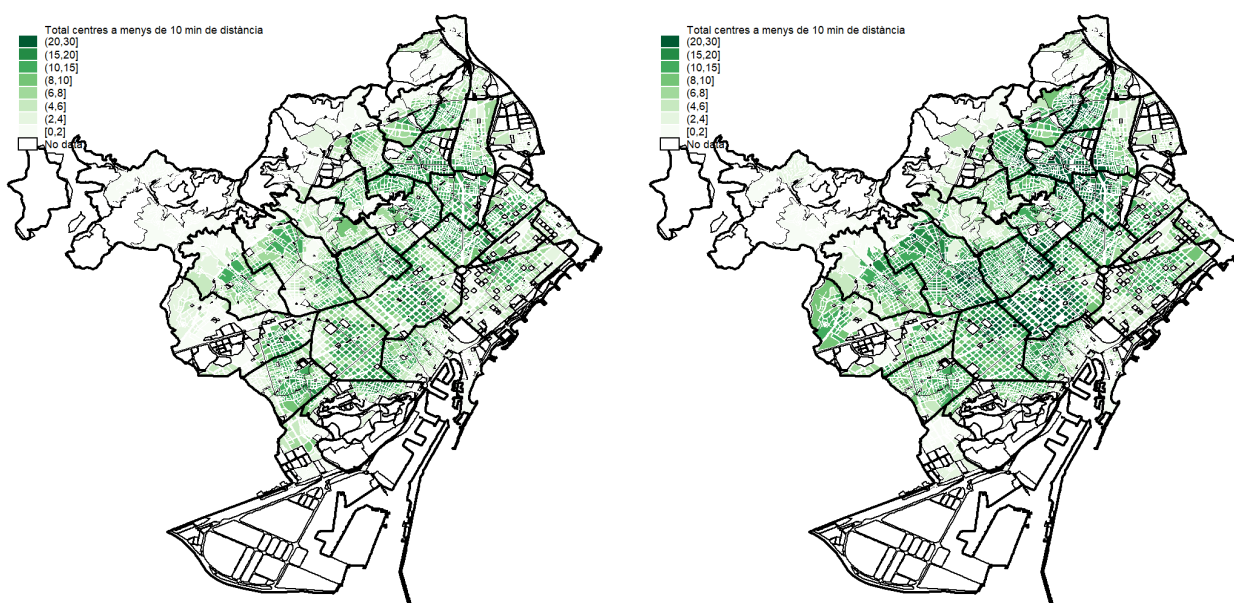
Figura 17. Distància en minuts a peu al centre d'infantil i primària (esquerra) i al centre de secundària (dreta) més propers a l'illa de cases

Font: Elaboració pròpia a partir de Google Maps i dades del Departament d'Educació

²⁷ Tot i que la normativa fa referència a la distància en metres, s'ha optat per fer l'anàlisi utilitzant el temps de desplaçament com a mesura de distància perquè l'orografia de la ciutat fa que en algunes zones donada la inclinació dels carrers el temps de desplaçament per fer un mateix nombre de metres sigui superior, especialment si tenim en compte que aquests desplaçaments es fan amb menors. El càlcul de temps per fer el desplaçament s'ha fet utilitzant una tecnologia similar a la de Google Maps, però en el cas de P3 el temps estimat s'ha reponderat en un 20% addicional per tenir en compte la velocitat dels infants.

Figura 18. Nombre de centres d'infantil i primària (esquerra) i de centres de secundària (dreta) a menys de 10 minuts de a peu

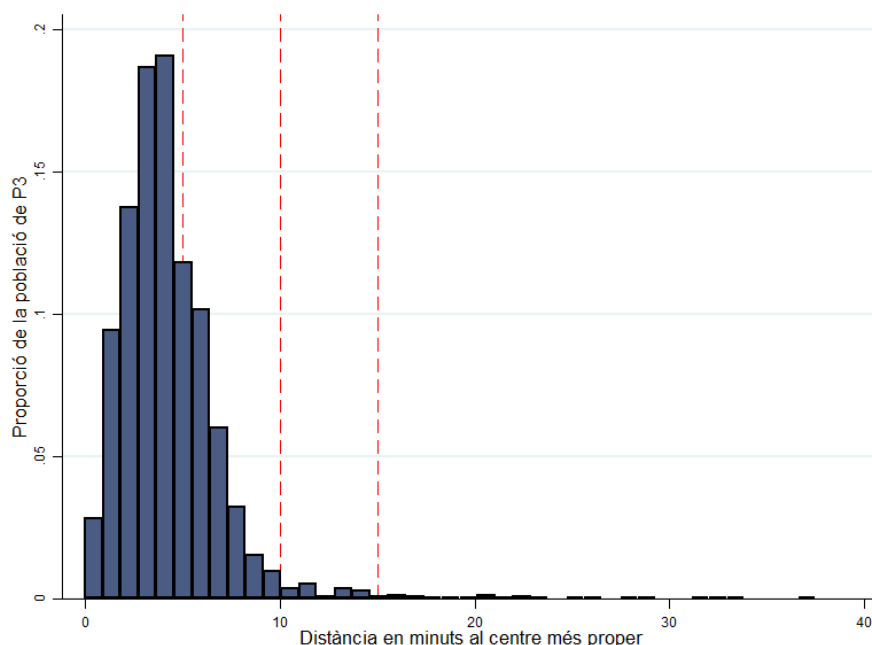

Font: Elaboració pròpia a partir de Google Maps i dades del Departament d'Educació

Com mostren els mapes, l'oferta de proximitat és major al centre de la ciutat que en els barris més perifèrics. Mentre al centre de Barcelona la majoria de famílies tenen algun centre educatiu a menys de 5 minuts caminant de casa i en tenen més de 6 a menys de 10 minuts, als barris de la perifèria de la ciutat hi ha famílies que tenen el centre més proper a més de 20 minuts a peu²⁸. Per tant, tal i com apunten Bonal i Zancajo (2019) hi zones de la ciutat on la possibilitat d'elecció per a un temps de desplaçament donat és significativament més baixa que en altres. Tot i així, la majoria de la població de 2 anys de Barcelona viu en illes de cases que tenen almenys un centre educatiu d'infantil i primària a menys de 10 minuts, tal i com mostra la Figura 19. Concretament, el 68,6% de la població de dos anys té almenys un centre a menys de 5 minuts de casa, el 28,8% té el centre més proper a entre 5 i 10 minuts a peu d'on viu i el 1,8% té el centre més proper a entre 10 i 15 minuts caminant. Per tant, només un 0,8% de la població de dos anys ha de caminar més de 15 minuts per arribar el centre educatiu més proper.

²⁸ Aquest resultat coincideix amb l'obtingut per Bonal i Zancajo (2019), que enlloc de calcular la distància al centre educatiu més proper a cada illa de cases en temps ho fan en metres. D'acord amb la seva anàlisi, la concentració d'oferta escolar és major al centre de la ciutat que a les zones perifèriques, especialment que a les zones 5, 8 i 16.

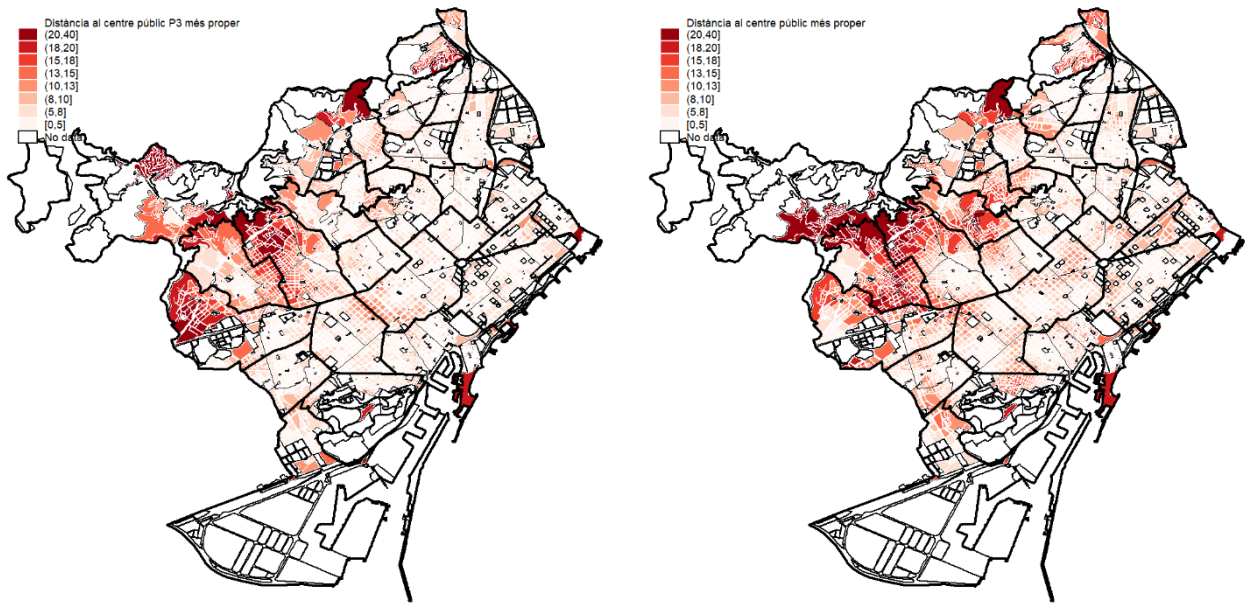
Figura 19. Distribució de la distància en temps entre el domicili i el centre educatiu d'infantil i primària més proper de la població de 2 anys de la ciutat

Font: Elaboració pròpia a partir de Google Maps, dades del Departament d'Educació i dades de l'Ajuntament de Barcelona

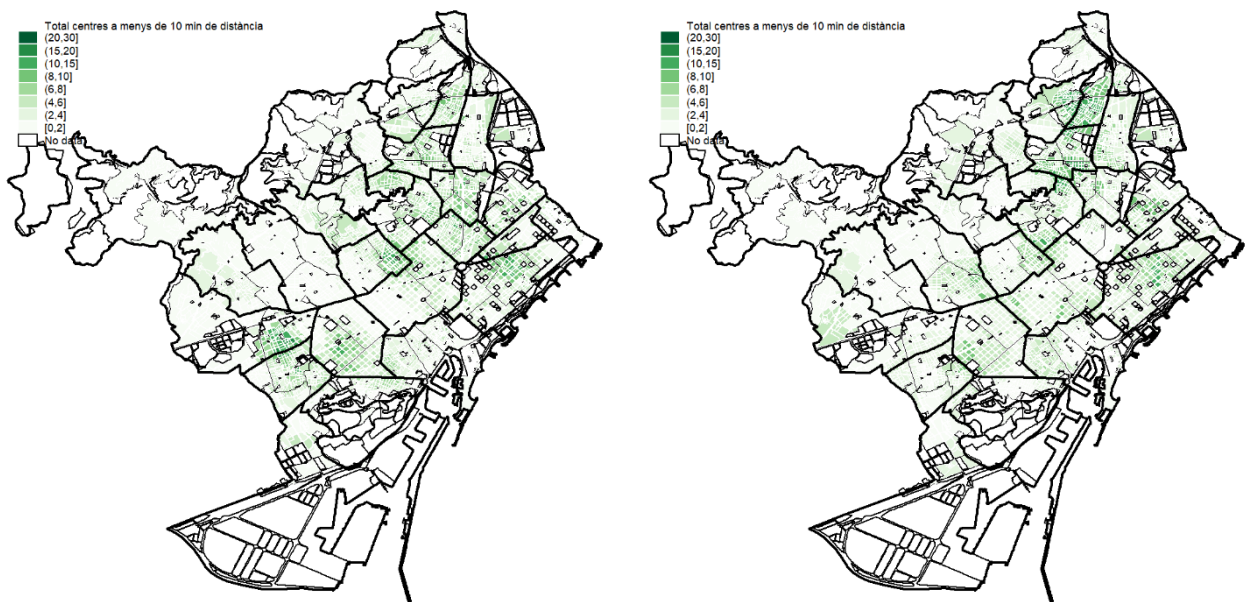
Si s'exclouen els centres concertats i es tenen en compte només els públics, com és d'esperar, l'oferta de proximitat baixa a pràcticament tota la ciutat i es detecten més d'illes de cases que no tenen cap centre públic a menys de 10 minuts de casa (Figura 20 i Figura 21). En termes de la població resident a aquestes illes, un 11,3% dels infants de dos anys han de caminar més de 10 minuts per arribar al centre públic de primària més proper al seu domicili i un 3,7% tenen el centre públic de primària més proper a més de 15 minuts a peu de casa. Alhora, les diferències entre el centre de la ciutat i la perifèria queden substituïdes per un nou patró sota el qual són els barris més benestants els que tenen una oferta pública de proximitat relativament més limitada.

Figura 20. Distància en minuts a peu al centre d'infantil i primària públic (esquerra) i al centre de secundària públic (dreta) més propers a l'illa de cases

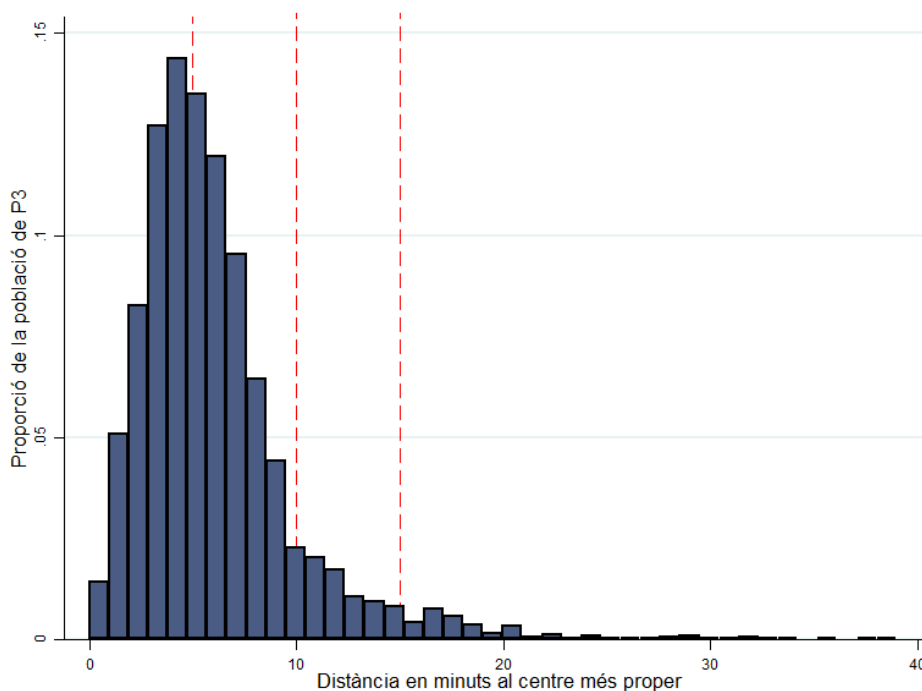
Font: Elaboració pròpia a partir de Google Maps i dades del Departament d'Educació

Figura 21. Nombre de centres d'infantil i primària públics (esquerra) i de centres de secundària públics (dreta) a menys de 10 minuts de a peu

Font: Elaboració pròpia a partir de Google Maps i dades del Departament d'Educació

Figura 22. Distribució de la distància en temps entre el domicili i el centre públic d'infantil i primària més proper de la població de 2 anys de la ciutat

Font: Elaboració pròpia a partir de Google Maps, dades del Departament d'Educació i dades de l'Ajuntament de Barcelona

Per tant, tenint en compte la manera com es conformen els llistats de centres de proximitat, el lloc on viu una família és un determinant important de l'oferta de proximitat a la qual una família té màxima prioritat. Concretament, aquelles famílies que viuen en zones on l'oferta de proximitat és més abundant surten beneficiades, ja que o bé tenen més centres inclosos en el seu llistat de centres de proximitat o bé els centres de proximitat es troben més a prop del seu domicili.

Com promou el procés d'admissió de l'alumnat una distribució equilibrada de l'alumnat vulnerable?

En aquest segon apartat revisem les mesures que s'estan implementant per garantir la distribució equilibrada de l'alumnat amb NESE i analitzem la distribució que n'està resultant. Durant tot el procés d'admissió de l'alumnat el Consorci té establertes mesures per fomentar que se'n derivi una distribució de l'alumnat amb NESE que contribueixi a la igualtat d'oportunitats i a la inclusió escolar de tots els infants de la ciutat. Moltes d'aquestes estan emmarcades en el Pla de Xoc contra la segregació i per a la igualtat d'oportunitats i èxit educatiu, el qual recull de manera explícita la voluntat del Consorci d'Educació de Barcelona de potenciar aspectes sistèmics del procés d'admissió de l'alumnat que promoguin l'equitat educativa i la igualtat d'oportunitats.

Ja en el moment de programar l'oferta educativa pel següent curs, el Consorci permet als centres d'alta complexitat que ho desitgin establir una capacitat màxima

d'alumnes per grup tres places inferior a la capacitat màxima establerta per defecte, que és de 25 alumnes en el cas de l'educació infantil i primària i de 30 alumnes en el cas de l'ESO. Això permet que la dedicació de recursos per alumne en aquests centres sigui superior que en els centres que no treballen amb contextos d'alta complexitat, amb l'objectiu d'ajudar a revertir algunes de les condicions desfavorables que pot suposar estar escolaritzat en un centre d'aquestes característiques.

Adicionalment, la reserva de places per alumnat amb NESE es fa de manera que tots els centres d'una mateixa zona d'escolarització tinguin el mateix nombre de places reservades per grup, per facilitar que l'alumnat amb NESE es distribueixi de manera equilibrada entre tots els centres de la zona ja que aquestes places reservades són les que després s'utilitzen per assignar plaça a l'alumnat amb NESE. La reserva per defecte és de dues places per grup, però el Consorci pot augmentar-la si considera que fer-ho és necessari per poder donar resposta a les necessitats detectades.

La Taula 5 mostra, pel procés d'admissió a P3 del curs 2020-2021, la mitjana de places per grup reservades (columna 4) i assignades (columna 5) a alumnat amb NESE a cada zona d'escolarització de la ciutat²⁹. Com es pot veure, en 19 de les 29 zones la reserva per defecte de dues places per grup és suficient per absorbir totes les sol·licituds d'alumnat amb NESE³⁰. En canvi, hi ha 10 zones on les assignacions de NESE per grup superen aquesta reserva per defecte, movent-se entre 2,7 i 6,1 alumnes amb NESE per grup. En totes aquestes zones, el Consorci ja havia previst que hi hauria major necessitat de places per alumnat amb NESE i havia augmentat la reserva inicial de places, en molts casos doblant-la i en alguns més que triplicant-la. Com a conseqüència, en totes les zones la mitjana de places reservades per grup és superior al nombre d'alumnes NESE per grup, i per tant les reserves permeten absorbir totes les sol·licituds d'escolarització a P3 d'alumnat amb NESE.

Taula 5. Reserves de places NESE per grup i places assignades a NESE per grup de P3 segons la zona d'escolarització. Curs 2020-2021.

Zona	Centres	Grups	Places reservades per NESE per grup	Places assignades a NESE per grup	Taxa d'utilització de les reserves
Zones amb reserva de places NESE per grup superior a la reserva per defecte					

²⁹ Quan parlem d'assignacions ens referim al resultat del procés d'assignació de places corresponent al pas del procés "Assignació de places" explicat en el primer apartat, i per tant són assignacions prèvies al període de matrícula i a la gestió de les llistes d'espera, que es poden acabar confirmant o no en funció de si la família formalitza la matrícula en el centre inicialment assignat. Per tant, aquestes assignacions tampoc tenen en compte les places que s'assignen fora de termini o durant el curs escolar.

³⁰ Entre aquestes hi ha tres zones (la 4, la 16 i la 29) on s'havia incrementat lleugerament la reserva inicial de places per grup mitjana de la zona, però a la pràctica la mitjana d'assignacions de NEE per grup ha estat inferior a les dues places per grup reservades per defecte.

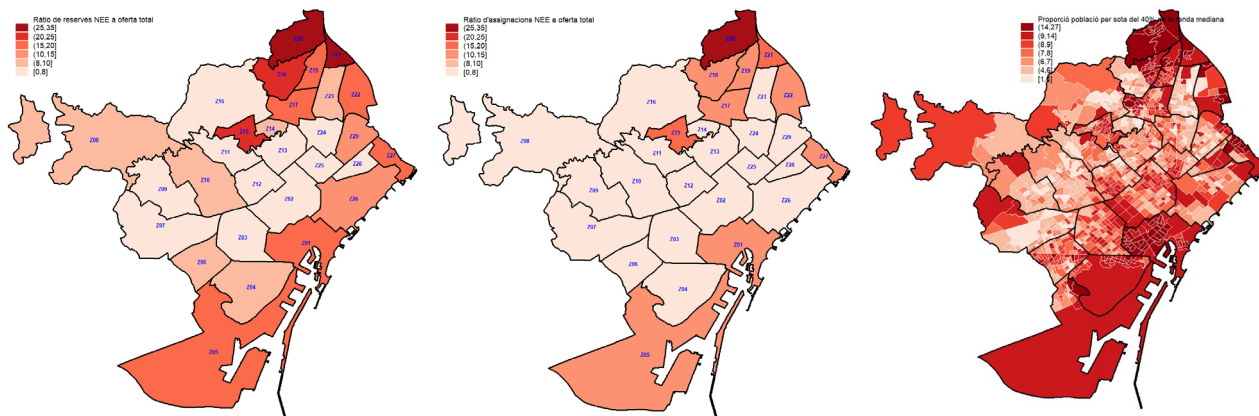
Zona	Centres	Grups	Places reservades per NESE per grup	Places assignades a NESE per grup	Taxa d'utilització de les reserves
Z20	5	7	7,0	6,1	88%
Z21	2	3	7,0	4,3	62%
Z15	6	8	5,0	4,3	85%
Z18	11	14	5,0	3,5	70%
Z05	8	10	4,0	3,1	78%
Z01	18	28	4,0	2,9	73%
Z17	11	16	4,0	2,9	72%
Z22	5	8	4,0	2,8	69%
Z27	6	9	4,0	2,4	61%
Z19	8	13	3,9	2,7	69%
Z29	13	17	3,0	1,9	63%
Z26	14	24	2,5	1,3	52%
Z04	13	23	2,1	1,0	45%
Zones amb reserva de places NESE per grup igual o inferior a la reserva per defecte					
Z06	15	25	2,0	1,8	88%
Z24	13	22	2,0	1,6	82%
Z25	10	16	2,0	1,6	81%
Z14	7	13	2,0	1,6	81%
Z23	12	23	2,0	1,3	65%
Z16	11	19	2,0	1,3	63%
Z13	11	18	2,0	1,2	61%
Z28	6	9	2,0	1,2	61%
Z11	12	19	2,0	1,1	55%
Z03	18	34	2,0	0,8	40%
Z02	25	45	2,0	0,7	36%
Z08	3	3	2,0	0,3	17%
Z10	21	45	2,0	0,3	16%
Z09	15	38	2,0	0,2	8%
Z07	16	36	2,0	0,6	31%
Z12	14	25	1,9	0,8	42%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Cal tenir en compte, però, que la reserva de places és només un instrument per aconseguir una distribució equilibrada de l'alumnat, però que la distribució efectiva de l'alumnat NESE es fa alhora d'assignar places. En aquest sentit, des que està en marxa el Pla de Xoc, el Consorci no només fa una reserva de places lineal a tots els centres sinó que abans que comenci el procés de preinscripció fa una proposta de preassignació de plaça a les famílies de l'alumnat que és elegible per beneficiar-se del pla. Aquesta proposta es fa utilitzant les places prèviament reservades per a NESE i buscant una distribució equilibrada de l'alumnat vulnerable detectat. A més, més enllà del Pla de Xoc, un cop comença el procés d'assignació de places definitiu, totes les sol·licituds fetes per alumnes amb NESE, independentment de si formen part del Pla de Xoc o no, són les primeres a ser considerades i reben un tracte especial. Concretament, es valoren una a una i s'assignen a places reservades a partir de la proposta que fan els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (per l'alumnat amb NESE A) i el Consorci (per l'alumnat amb NESE B i C) i vetllant per una distribució adequada i equilibrada d'aquest alumnat. A més, si es fa palès que en una zona d'escolarització concreta hi ha una falta o excés de places reservades per a NESE, abans de començar amb l'assignació el Consorci té la potestat de fer modificacions a l'oferta i convertir places ordinàries en reservades (o viceversa) per mantenir la distribució equilibrada.

La Figura 23 mostra que les zones on la reserva de places i l'assignació d'alumnes amb NESE són major coincideixen amb les zones on la taxa de pobresa és més elevada: el Carmel i la Teixonera (zona 15), Verdun, Canyelles, la Guineueta i les Roquetes (zona 18), Vallbona, Ciutat Meridiana i Torre Baró (zona 20) i la Trinitat Vella (zona 21). Això és coherent amb el que caldria esperar ja que no només en aquests barris hi ha més alumnat econòmicament vulnerable sinó que, tal i com apunten Blasco i Todeschini (2018), els serveis socials tenen més capacitat de detecció de famílies en situació d'alta vulnerabilitat en les zones e la ciutat més vulnerables. Finalment, no només la reserva de places és més elevada sinó que, com mostrava la Taula 5, en aquestes zones la majoria de les places reservades acaben sent utilitzades per a assignar-hi alumnat amb NESE. Tot el contrari del que passa a les zones amb taxes de pobresa més baixes on no només la reserva inicial de places és menor sinó que a més en algunes d'elles més de dos terços de les places reservades no s'acaben assignant a alumnat amb NESE. Aquest és el cas, per exemple, de les Corts, Pedralbes, la Maternitat i Sant Ramon (zona 7), Vallvidrera, el Tibidabo i les Planes (zona 8) les Tres Torres i Sarrià (zona 9) i Sant Gervasi - Galvany, Sant Gervasi - la Bonanova, el Putxet i el Farró (zona 10).

Figura 23. Mitjana del nombre de places de P3 reservades per (esquerra) i assignades a (centre) alumnat amb NESE per zona d'escolarització i proporció de llars per sota el 40% de la renda mediana el 2017 (dreta). Curs 2020-2021.

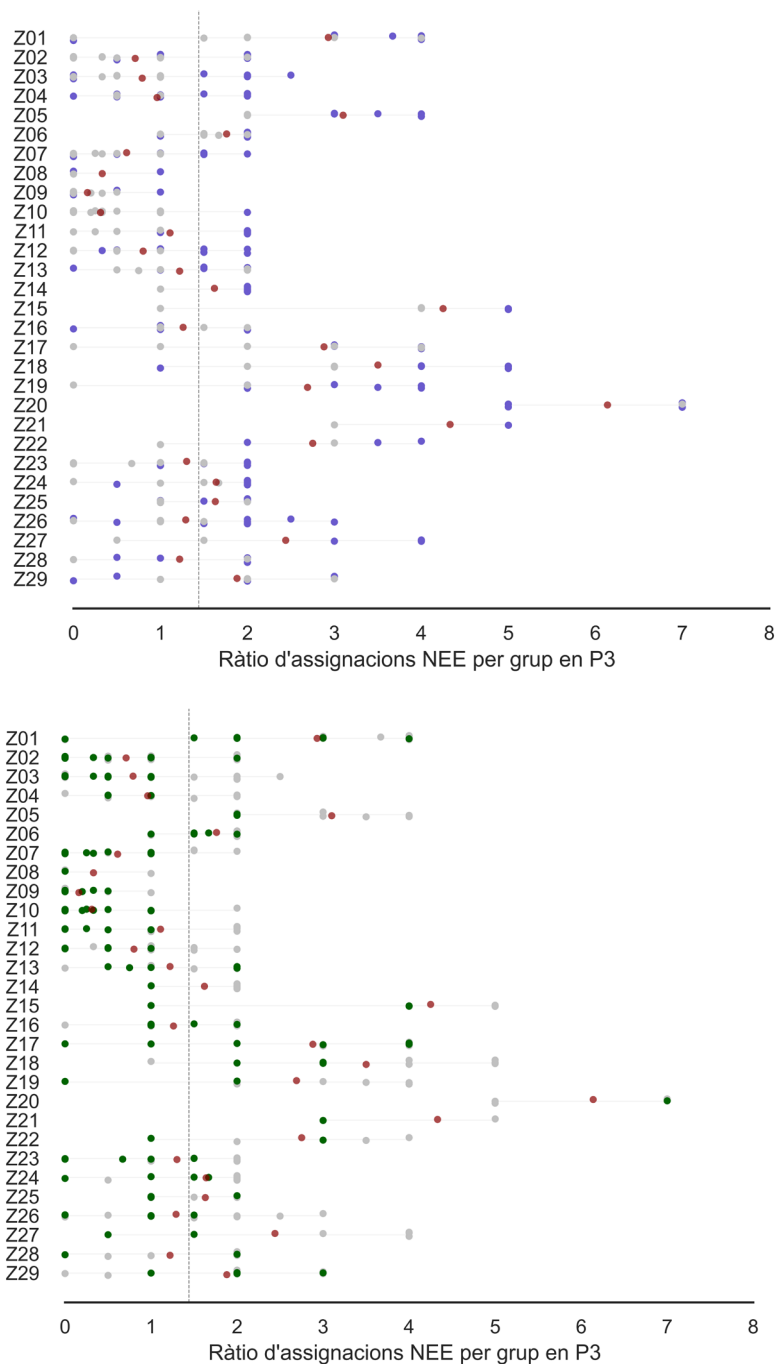
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC i dades d'INE experimental

Val a dir, però, que l'objectiu del Pla de Xoc no és reduir la segregació entre zones, ja que això suposaria haver d'escolaritzar alumnat lluny del seu domicili, sinó que l'alumnat amb NESE es distribueixi de manera equilibrada entre els centres educatius pròxims al domicili. És per això que durant la programació de l'oferta es contempla una reserva de places lineal a tots els centres d'una mateixa zona³¹. No obstant, si ens fixem en el nombre d'alumnes amb NESE per grup de P3 que s'acaben assignant en els diferents centres d'una mateixa zona d'escolarització es pot veure que l'assignació de places a alumnat amb NESE no és lineal a totes les zones. Si fos així, tots els punts de la Figura 24, els quals representen els centres públics (lila) i concertats (verd) de la zona, haurien d'estar molt propers al punt vermell que marca la mitjana de places per grup assignades a alumnat NESE a la zona. En canvi, veiem zones en que la diferència entre els centres amb més i menys places assignades a alumnat amb NESE és de tres (zones 22, 26, 27 i 29) o quatre places per grup (zones 1, 15, 17, 18 i 19).

A més, l'assignació d'alumnat amb NESE no és equilibrada entre els centres públics i els centres concertats. Com es pot veure a la mateixa Figura 24, els centres públics (punts de color lila) es situen més sovint per sobre la mitjana de la zona (punt vermell) mentre els centres concertats (punts de color verd) se situen amb més freqüència per sota. És a dir, en mitjana s'assignen més alumnes amb NESE per grup als centres públics que als centres concertats.

³¹ En alguns casos, si la reserva de places per alumnat amb NESE és molt desigual entre dues zones educatives adjacents, el Consorci intenta equilibrar-la amb l'objectiu de reduir la segregació.

Figura 24. Distribució del nombre de places per grup assignades a alumnat en NESE en els centres educatius públics (a dalt en lila) i concertats (a baix en verd) segons zona d'escolarització. Curs 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Finalment, més enllà de la distribució que resulta del procés d'admissió de l'alumnat, la manera com es gestiona la matrícula viva també és important per prevenir la segregació escolar. En aquesta línia, el Pla de Xoc també contempla dues actuacions per evitar que la matrícula viva es concentri en els centres on han quedat places vacants un cop acabat el procés d'admissió. Dit d'una altra manera, a prevenir que

tots els alumnes de nova escolarització siguin escolaritzats en centres educatius de baixa demanda, fent que siguin els centres de baixa demanda i el seu alumnat qui assumeixin tots els costos derivats de l'absorció d'un volum desproporcionat de matrícula viva.

Concretament, ens referim a la possibilitat d'augmentar la ràtio d'alumnes per grup-classe per absorbir matrícula viva i l'establiment de quotes màximes de matrícula viva. L'augment de ràtios per absorbir matrícula viva permet que els centres que han acabat plens puguin igualment escolaritzar part d'aquest nou alumnat. I l'establiment de quotes màximes de matrícula viva permet que, amb independència del nombre de vacants disponibles, no es pugui escolaritzar nou alumnat en els centres que ja han assumit la quota de matrícula viva prèviament determinada.

Aquestes mesures són necessàries ja que, tal i com mostrava la Figura 10, dins de cada zona d'escolarització hi ha centres amb forta demanda que s'omplen ja d'entrada amb les sol·licituds originals, centres amb demandes més febles que s'acaben omplint durant la ronda de sol·licituds ampliades i assignacions d'ofici, i finalment un conjunt de centres amb poca demanda que acaben el procés amb places vacants. Per tant, en absència d'aquestes mesures el darrer grup absorbiria tota la matrícula viva.

Tot i que aquestes mesures semblen anar en la direcció correcta si es vol evitar la segregació escolar, desafortunadament no comptem amb dades sobre les admissions que es donen durant el curs i per tant no podem analitzar com s'està distribuït a la pràctica la matrícula viva. En tot cas, el Consorci d'Educació de Barcelona ha encarregat una avaluació específica de la implementació del Pla de Xoc per valorar els canvis en la distribució de l'alumnat que s'estan derivant del desplegament de les mesures incloses en el pla i per tant en aquest informe no hi entrem amb més profunditat. L'avaluació que està prevista valorarà si els nous sistemes de detecció d'alumnat vulnerable ajuden a identificar una major proporció d'alumnat amb NESE, com es distribueix aquest alumnat entre els centres de la ciutat, com funciona la coordinació entre els diferents agents implicats en la implementació del pla, o com s'està desenvolupant el procés d'adjudicació de places, entre altres qüestions³². A més, més endavant aquesta es complementarà amb una avaluació de l'efectivitat del Pla de Xoc que valorarà si les mesures implementades són adequades per mitigar les desigualtats i la segregació en el sistema educatiu i per tant si el pla està contribuint

³² Aquesta avaluació està cofinançada pel PROAVA, un fons de recursos pressupostaris destinat a cofinançar avaluacions de polítiques públiques impulsades pels departaments i les entitats del sector públic de la Generalitat de Catalunya posat en marxa l'any 2018 per l'Àrea d'Avaluació Econòmica de la Direcció General de Pressupostos del Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda. Ivàlua hi participa assessorant als departaments i les entitats en la identificació de necessitats d'informació i preguntes d'avaluació.

a una millor distribució de l'alumnat i a la igualtat d'oportunitats de tots els infants de la ciutat.

Resum: Igualtat d'oportunitats educatives i inclusió escolar	
Punts forts	<ul style="list-style-type: none"> - A nivell de zona educativa, l'equilibri entre oferta i demanda de places de P3 en centres públics ha millorat en els darrers tres cursos - Els dèficits de places de 1r d'ESO s'han reduït en les zones que partien de situacions més deficitàries - El 97,4% dels infants de la ciutat tenen almenys un centre d'infantil i primària a menys de 10 minuts caminant - Aposta decidida del Consorci d'Educació de Barcelona de promoure l'equitat educativa des del moment d'admissió de l'alumnat - Les mesures de distribució de l'alumnat són presents des del moment de programació de l'oferta fins a la gestió de la matrícula viva - La reserva de places a totes les zones és suficient per assignar plaça a tot l'alumnat amb NESE identificat - Existència de mesures per prevenir que la gestió de la matrícula viva afecti negativament a l'equilibri que s'ha buscat durant el procés ordinari d'admissió - Encàrrec per part del Consorci d'una avaluació de la implementació i, més endavant, l'impacte de les mesures previstes en el Pla de Xoc
Punts febles	<ul style="list-style-type: none"> - Mentre es redueixen però persisteixen els dèficits de places de P3 en centres públics en algunes zones, els centres concertats segueixen incrementant els seus superàvits - Hi ha 12 zones d'escolarització on l'oferta de places de 1r d'ESO pel curs 2020-2021 no era suficient per donar resposta a totes les sol·licituds en primera opció rebudes per centres de la zona, tot i que aquests dèficits s'han reduït els darrers anys - La sobreoferta de places de 1r d'ESO s'ha incrementat en algunes zones educatives que ja partien de situacions de superàvit de places - Hi ha un 11,3% d'infants que han de caminar més de 10 minuts per arribar al centre públic més proper i un 3,7% que n'han de caminar més de 15 - El lloc de residència és un determinant important de l'oferta de proximitat que té una família - La segregació residencial de la ciutat es reproduïx en el sistema educatiu - Tot i la reserva de places lineal, persisteixen certs desequilibris en el nombre d'alumnat NESE per grup que s'assignen als diferents centres d'una mateixa zona d'escolarització - La distribució de l'alumnat amb NESE dins una mateixa zona d'escolarització no és equilibrada entre els centres públics i els concertats

Elecció de centre i llibertat d'ensenyament

En tercer lloc, el procés d'admissió escolar ha de **respectar el dret d'elecció i la llibertat d'ensenyament** de les famílies. Aquests drets estan establerts a l'article 1 de la Llei Orgànica 2/2006 d'Educació de l'Estat espanyol, que consagra com a principi del sistema educatiu espanyol la llibertat d'ensenyament i reconeix el dret de les famílies a escollir el tipus d'educació i centre pels seus fills i filles. En la mateixa línia, la Llei 12/2009 d'Educació de Catalunya, a l'article 2, estableix com a principis del sistema educatiu català el respecte a la llibertat d'ensenyament, la llibertat d'elecció de centre i al dret de mares i pares a que els seus fills i filles rebin una formació religiosa i moral que vagi d'acord amb les seves conviccions.

En concordança amb aquests principis, la Llei Orgànica 2/2006 estableix a l'article 84 que la regulació del procés d'admissió de l'alumnat ha de respectar la llibertat d'elecció de centre de les famílies i la Llei 12/2009, que el regula, consagra el respecte al dret a l'elecció com a principi del procés d'admissió de l'alumnat de centre. És important remarcar, però, que el que efectivament consagra la legislació és el dret de les famílies a expressar les seves preferències respecte els centres educatius durant el procés d'admissió i que aquestes siguin tingudes en compte per l'administració educativa, i no la garantia que les famílies podran escolaritzar els seus fills i filles als centres educatius que escullin a la seva sol·licitud. Alhora, tal i com assenyala la pròpia Llei 12/2009 en els articles 2, 4, i 46, el dret d'elecció de centre no és absolut sinó que és atorgat en el marc de l'oferta educativa, és a dir, subjecte a la disponibilitat de places escolars i a les restriccions i limitacions establertes en la planificació educativa en pro de la lluita contra la segregació. Això es deu a la voluntat de l'administració educativa de balancejar el dret d'elecció de les famílies amb la promoció d'un sistema educatiu equitatiu.

En aquest capítol, es dedica un primer apartat a analitzar el rol que tenen les preferències expressades per les famílies en les assignacions que es fan mitjançant el mecanisme d'assignació de Boston i un segon apartat a les assignacions que fan les comissions de garanties d'admissió, tant pel que fa a l'alumnat amb NESE com pel que fa a les assignacions d'ofici.

Com es tenen en compte les preferències de les famílies en el mecanisme d'assignació de places de Boston?

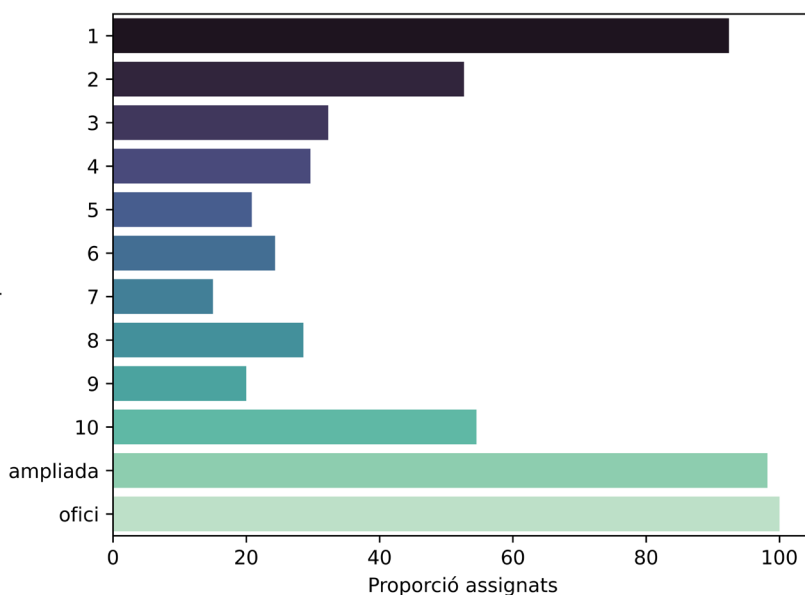
En el cas de les sol·licituds ordinàries i les sol·licituds ampliades³³, la prioritització i l'assignació de places es fa seguint el mecanisme de Boston. Sota el mecanisme de Boston el principal criteri de prioritització de les sol·licituds és l'ordre de preferència de centres expressat per les famílies a la sol·licitud. Com s'ha explicat anteriorment, en

³³ Des de 2017, el Consorci permet a les famílies que no han obtingut plaça en cap dels centres inclosos a la seva sol·licitud inicial ampliar el llistat de centres sol·licitats amb centres que els queden places vacants un cop acabada la ronda ordinària d'assignacions.

el mecanisme de Boston l'alumnat que sol·licita un centre en primera opció passa per davant de tot l'alumnat que sol·licita el mateix centre amb un ordre de preferència inferior, independentment dels punts de preferència que tingui cada sol·licitud com a conseqüència dels criteris de prioritització establerts per l'administració educativa (adscripció, existència de germans, proximitat, etc...). Per tant, l'assignació de places ordinàries a partir de les sol·licituds ordinàries i ampliades es fa respectant, estrictament però sempre en el marc de l'oferta disponible, les preferències expressades per les famílies.

Això fa que una de les principals característiques del mecanisme de Boston sigui que la probabilitat de ser acceptat en un centre condicional a no haver entrat en els centres demanats amb major ordre de preferència disminueixi dràsticament amb l'ordre de preferència. Per exemple, a la convocatòria del curs 2020-2021 per P3, de les 11.144 sol·licituds ordinàries, a un 94,8% se'ls va assignar plaça en el centre que havien sol·licitat en primera opció. En canvi, únicament un 59,5% de les 635 sol·licituds que no van obtenir plaça en primera ronda van ser assignades al centre escollit en segona opció durant la segona ronda, amb aquesta proporció caient encara més per la resta de centres escollits amb un ordre de preferència menor (Figura 26)³⁴.

Figura 25. Proporció de sol·licituds de P3 que són assignades en una ronda determinada sobre el total de sol·licituds que hi arriben. Curs 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

³⁴ Aquest patró és estable al llarg dels anys tal i com es pot veure a Figura 32 de l'Annex 4 on es mostren aquests mateixos gràfics pels cursos 2018-2019 i 2019-2020.

Aquestes dades estan en línia amb el que s'ha observat a altres ciutats que utilitzen o han utilitzat en el passat el mecanisme de Boston com a sistema per assignar places escolars, on generalment s'observa que més del 80% de les famílies que participen en el procés d'admissió se'ls assigna plaça en el centre sol·licitat en primera opció³⁵. Per tant, la llista de centres que demana una família i l'ordre en que ho fa és clau alhora de determinar la plaça que se li acabarà assignant. Aquesta característica del mecanisme de Boston conforma un joc estratègic i complicat en el qual, sovint, revelar les preferències reals en relació amb els centres educatius no és una bona estratègia. De fet, la millor estratègia que pot adoptar una família en molts casos ni tan sols és única sinó que depèn de les estratègies que segueixin la resta de famílies que participen en el procés d'admissió de l'alumnat.

A la pràctica això es tradueix amb les famílies posant com a primera opció un centre que consideren que és una opció segura enloc de posar el centre on realment els agradaria escolaritzar el seu fill o filla si creuen que en aquest últim tenen possibilitats de quedar-se fora. Per tant, les famílies tendeixen a escollir en primera opció o bé un centre en el qual l'alumne té una puntuació de prioritat alta (gràcies l'adscripció, existència de germans, proximitat, etc.) o bé un centre en que la puntuació de prioritat no sigui tant alta però que la família cregui que no estarà sobredemandat en primera opció i per tant que aquesta puntuació de prioritat no serà important per decidir sobre l'assignació. Aquests comportaments estratègics es deuen a que, entenent com funciona el sistema, les famílies generalment no volen assumir el risc de no entrar al centre escollit en primera opció (Abdulkadiroglu i Sönmez, 2003; Calsamiglia, 2011) i per tant solen excloure de la sol·licitud centres desitjats on les opcions d'entrar són baixes, amb l'objectiu d'obtenir una assignació millor de la que creuen que obtindrien si revelessin les seves preferències reals.

“Jo em vaig autoregular en el mercat aquest que és el de les escoles, simplement dient això: jo no em jugo no poder entrar a aquesta, jo necessito que l'escola estigui a prop de casa meva, preferia aquella però bé, no passa res, la poso a una altra. [...]. En teoria hem d'elegir totes les que més ens agradin, la que més ens apassiona. Bueno, però, jo en el meu cas i suposo que hi ha molta i molta més gent que fa lo mateix, vols l'escola que tu desitges més però també valores coses més pràctiques i una qüestió de probabilitat. [...]. És una cosa una miqueta perversa en aquest sentit. [...] Hi ha un punt d'autoregulació de les mateixes famílies. [...] Molta gent diu, jo preferiria una pública, jo m'agrada aquesta que està a prop de casa i que és una bona escola, però he de puntuar a una concertada perquè no em vull jugar el fet d'haver-me de quedar sense plaça. No me la jugo.”

Família membre de la Plataforma Proeducació Pública i de Proximitat i participant en el procés d'admissió pel curs 2019-2020.

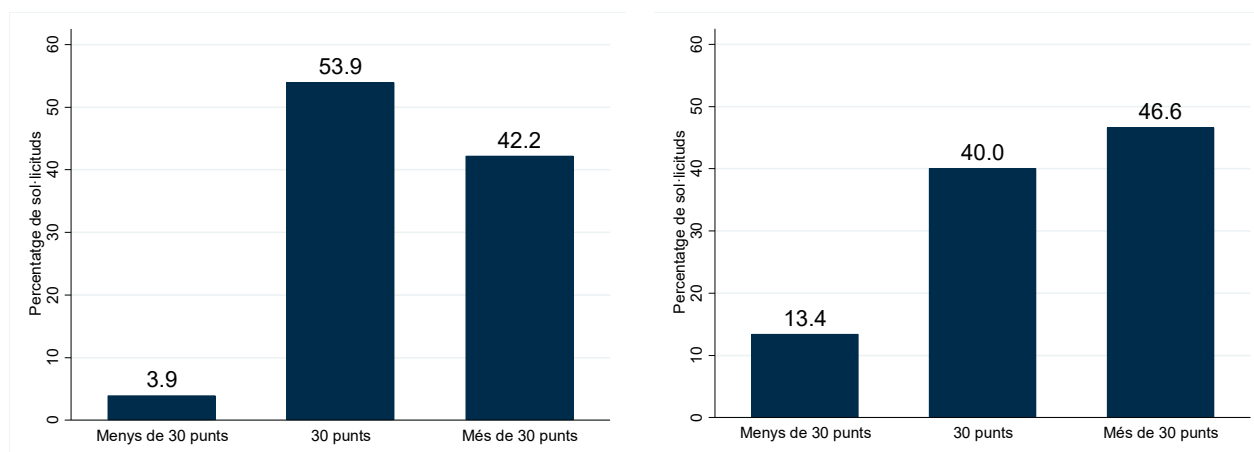
³⁵ Hastings, Kane i Staiger (2008); Haan, Gautier, Oosterbeek i van der Klaauw (2015); Abdulkadiroglu, Pathak, Roth i Sönmez (2006); i Calsamiglia i Güell (2018).

De fet, si ens fixem en els processos dels darrers tres cursos, la gran majoria de les sol·licituds de plaça per P3 i 1r d'ESO tenen una puntuació de prioritat en els criteris generals de 30 punts o més, lo qual és consistent amb la idea que en general les famílies sol·liciten els centres on tenen més possibilitats d'entrar. Aquest patró és especialment marcat en els centres públics, ja que com hem comentat anteriorment, de mitjana, als centres concertats hi ha més sobreoferta i per tant els punts de prioritat són menys determinants.

En el cas de P3, el 96,1% de les sol·licituds que sol·liciten un centre públic en primer lloc tenen com a mínim 30 punts de proximitat mentre el 42,2% tenen més de 30 punts en els criteris generals (Figura 27)³⁶. Pel que fa a les sol·licituds que tenen un centre concertat com a centre de màxima preferència, el percentatge de sol·licituds amb més de 30 punts és superior (46,6%) però també ho és el de sol·licituds que no arriben als 30 punts i que per tant no tenen la màxima puntuació de proximitat (13,4%).

Figura 26. Distribució dels punts de prioritat de les sol·licituds de plaça ordinària a P3 segons si el centre és públic (esquerra) o concertat (dreta). Curs 2020-2021.

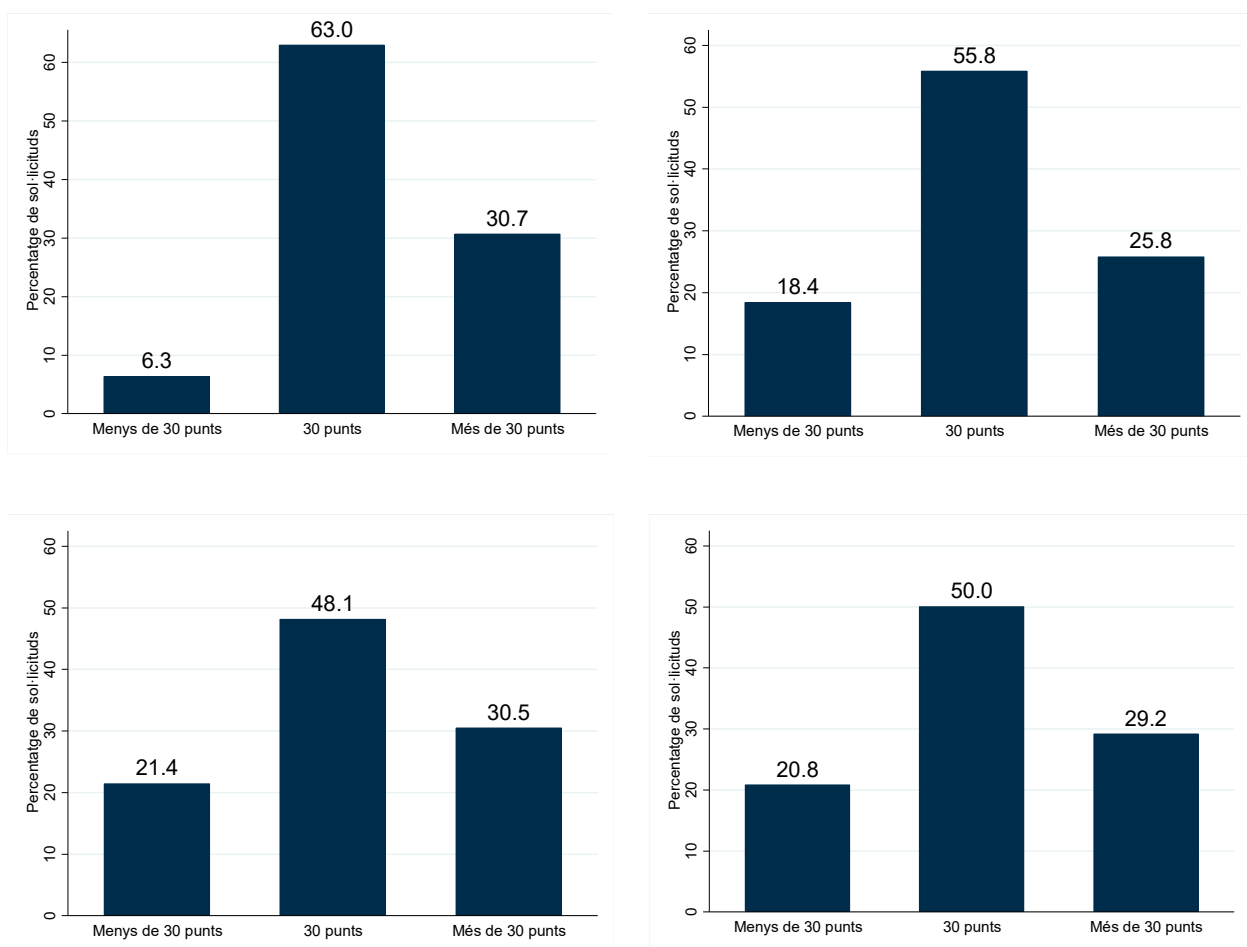
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

En el cas de 1r d'ESO, si ens fixem amb les sol·licituds d'alumnat provinent de centres adscrits que sol·liciten un centre públic en primera opció, el 93,7% a part de la prioritat per l'adscripció també compta amb 30 punts de prioritat o més (**Error! No és una autoreferència de marcador vàlida.**, esquerra a dalt). En canvi, entre les sol·licituds que demanen un centre concertat i adscrit en primera opció, només el 88,6% tenen com a mínim els 30 punts (**Error! No és una autoreferència de marcador vàlida.**, esquerra a baix). D'altra banda, sorprèn que en el cas d'alumnes provinents de centres no adscrits hi ha gairebé un 20% de sol·licituds que no només

³⁶ A l'Annex 4 hi ha els mateixos gràfics corresponents a les convocatòries de 2018-2019 i 2019-2020.

no compten amb la prioritats que atorga l'adscripció sinó que a més tenen menys de 30 punts de prioritats d'acord als criteris generals de prioritització (**Error! No és una autoreferència de marcador vàlida.**, dreta). A més, això és veritat tant per les sol·licituds que demanen un centre públic en primera opció com per les que demanen un centre concertat.

Figura 27. Distribució dels punts de prioritats de les sol·licituds de plaça ordinària a 1r d'ESO d'alumnes provinents de centres amb adscripció (esquerra) i sense (dreta) que sol·liciten en primera opció un centre públic (a dalt) o concertat (a baix). Curs 2020-2021.

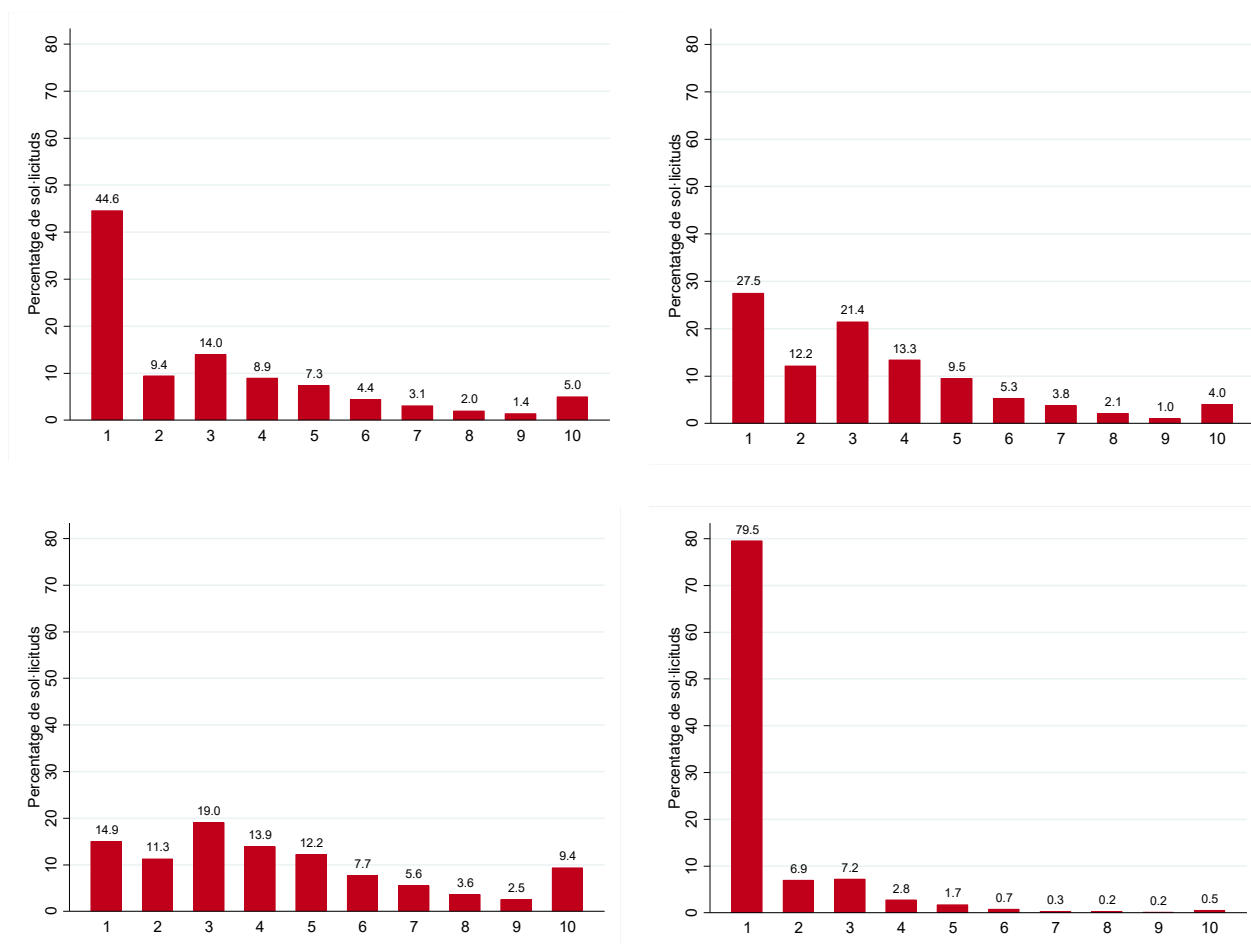

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

L'estratègia, però, no acaba amb l'elecció de quin centre posar en primer lloc. Tenint en compte el funcionament del mecanisme, les famílies haurien d'escollir en segon lloc un centre que preveuen que no esgotarà places amb les sol·licituds en primera opció i per tant que tindrà vacants per assignar places en segona volta. En aquest sentit, sorprèn que una part important de les famílies només llista un únic centre a la seva sol·licitud. Per exemple, a la convocatòria de 2020-2021, el 44,6% de les sol·licituds de P3 i el 41,1% de les de 1r d'ESO només contenen un centre (Figura 29). És

veritat que la distribució del nombre de centres inclosos al llistat està més concentrada en l'1 per aquells que tenen més de 30 punts de prioritats, especialment en el cas de P3. Però sorprèn que més d'una quarta part de les sol·licituds de P3 i gairebé un 40% de les sol·licituds de 1r d'ESO amb menys de 30 punts sol·licitin només un centre, percentatges que estan inclús per sobre del percentatge de sol·licituds amb 30 punts que demanen només un centre³⁷.

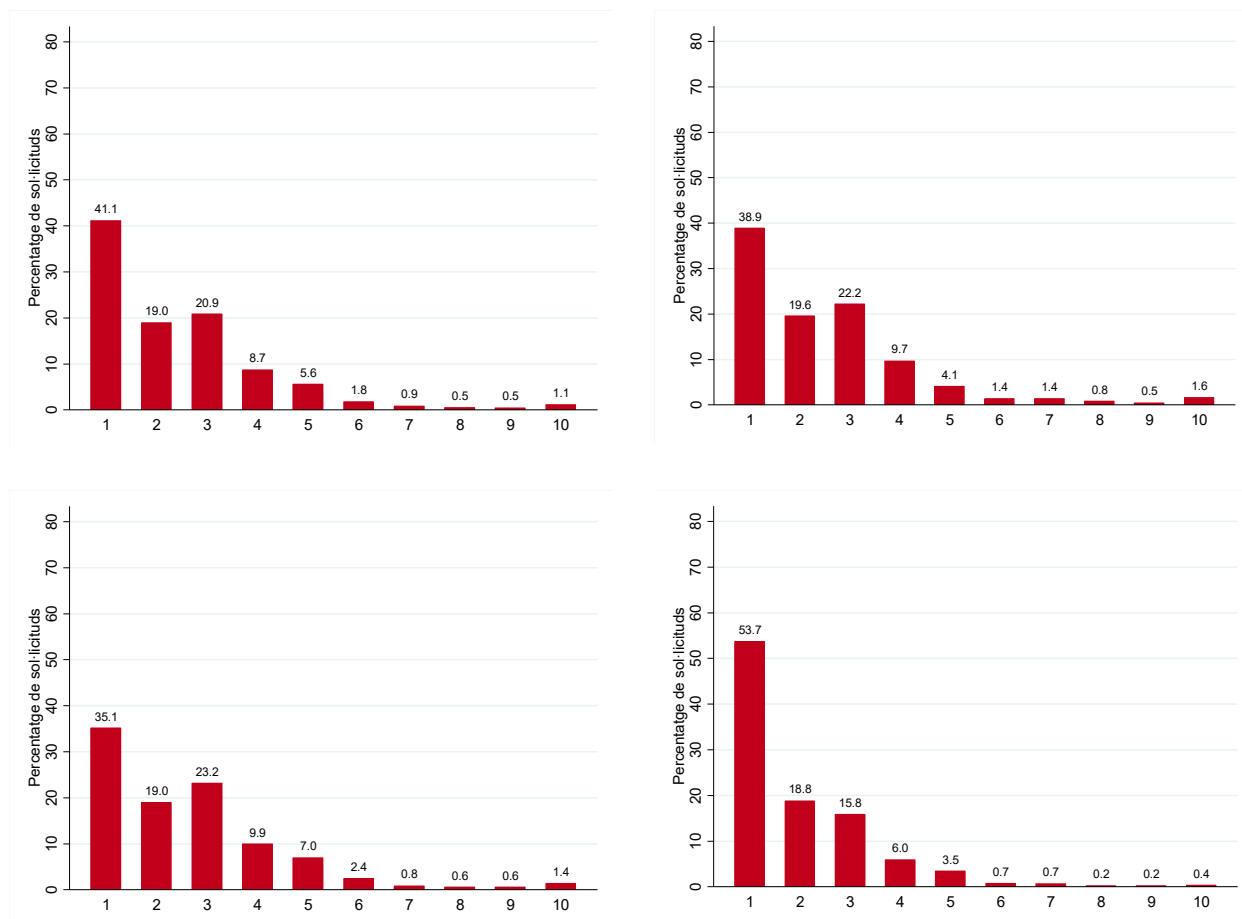
Figura 28. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per P3 en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

³⁷ Els gràfics i les taules corresponents a la resta de convocatòries de P3 i de 1r d'ESO estan a l'Annex 4.

Figura 29. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per 1r d'ESO en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Això pot indicar que les famílies consideren, inclús quan no tenen molts punts de prioritat, que estan optant per opcions segures on creuen entraran. Per explorar-ho amb més profunditat, les Taula 6 i Taula 7, mostren el percentatge de sol·licituds que demanen només un centre en funció de si el centre és públic o concertat.

Tant en el cas P3 com en el de 1r d'ESO, aquest percentatge és significativament més alt per les sol·licituds que demanen només un centre concertat. No només això, sinó que aquesta diferència està més accentuada per les sol·licituds que tenen 30 punts de prioritat o menys. Aquest patró pot estar relacionat amb el fet que, a nivell de ciutat, hi ha una sobreoferta de places concertades el que fa que, de mitjana, les possibilitats d'una família de ser acceptada en el centre sol·licitat en primera opció siguin més elevades quan aquest centre és concertat. I per tant que les famílies que demanen en primera opció un centre concertat estiguin més segures que podran entrar-hi.

Taula 6. Percentatge de les sol·licitud de P3 que demanen només un centre segons la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritat pels criteris generals. Curs 2020-2021.

Puntuació de la sol·licitud	Públic	Concertat	Qualsevol
Sol·licituds amb menys de 30 punts	19,4%	30,1%	27,5%
Sol·licituds amb 30 punts	9,3%	23,5%	14,9%
Sol·licituds amb més de 30 punts	78,3%	80,7%	79,5%
Totes les sol·licituds	38,8%	51,0%	44,6%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Taula 7. Percentatge de les sol·licitud de 1r d'ESO que demanen només un centre segons la situació d'adscripció, la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritat pels criteris generals. Curs 2020-2021.

Puntuació de la sol·licitud	Públic	Concertat	Qualsevol
Amb adscripció al centre sol·licitat en primera opció			
Sol·licituds amb menys de 30 punts	33,2%	81,5%	45,5%
Sol·licituds amb 30 punts	27,7%	81,6%	31,6%
Sol·licituds amb més de 30 punts	48,3%	87,0%	51,8%
Totes les sol·licituds	34,4%	83,3%	38,8%
Sense adscripció al centre sol·licitat en primera opció			
Sol·licituds amb menys de 30 punts	25,4%	38,8%	34,3%
Sol·licituds amb 30 punts	32,9%	49,1%	42,8%
Sol·licituds amb més de 30 punts	53,1%	59,7%	57,5%
Totes les sol·licituds	36,7%	50,0%	45,2%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Alhora, també cal tenir en compte que, en el cas de Barcelona, l'existència de centres privats permet a les famílies més benestants i amb més recursos econòmics participar amb una estratègia més arriscada en el procés d'admissió, ja que si no accedeixen a cap dels centres sufragats amb fons públics en els quals els agradaria escolaritzar el seu fill o filla, compten amb l'alternativa de matricular-los en un centre privat que encaixi amb les seves preferències. Aquestes famílies amb més recursos alhora són les que tenen menys barreres per sol·licitar plaça en centre concertats que, com s'ha comentat anteriorment, tenen de mitjana costos d'escolarització més elevats. En aquest cas, semblarà que aquestes famílies estiguin seguint una estratègia equivocada o poc sofisticada quan en realitat la seva estratègia és producte d'estar participant en el procés en millors condicions que la resta de famílies, en tenir en l'escola privada una opció alternativa si l'estratègia no els funciona com esperen.

Per tant, la sobreoferta de places concertades i l'existència de centres privats poden ser dos dels factors que hi ha darrera el fet que un part significativa de famílies amb puntuacions de prioritat baixes només estiguin sol·licitant un sol centre i que aquest comportament sigui més pronunciat en el casos que aquest únic centre sol·licitat és concertat.

Tot junt implica que el mecanisme de Boston utilitzat a Barcelona no és un sistema a prova d'estratègies. Un mecanisme es considera a prova d'estratègies o no-manipulable quan la millor estratègia de la família, amb independència del que faci la resta de participants al procés d'admissió, és entregar a l'administració educativa la llista amb les seves preferències reals sobre els centres educatius. Que un sistema no sigui a prova d'estratègies té diversos inconvenients:

1. Crea desigualtats entre les famílies més sofisticades i informades i les que tenen menys recursos i informació

Quan un sistema és a prova d'estratègies (no manipulable), la millor estratègia de les famílies sempre és revelar les seves preferències reals. Això fa que la participació de les famílies en el procés d'admissió de l'alumnat sigui senzilla, i permet a les famílies utilitzar el seu temps visitant els centres educatius i informant-se sobre els diferents projectes educatius, enlloc de dedicar-lo a establir estratègies. A més, fa més senzilla la tasca d'assessorar a les famílies sobre com omplir la llista de centres de preferència. En canvi, sota mecanismes que no són a prova d'estratègies les famílies necessiten establir estratègicament la llista de centres educatius que entregaran a l'administració educativa, fent més complexa la seva participació al procés. Així, sota sistemes que no són a prova d'estratègies, les famílies amb major coneixement sobre el sistema educatiu i sobre el procés d'admissió de l'alumnat i amb major accés a la informació poden desenvolupar estratègies més sofisticades per aconseguir una plaça escolar que s'adapti millor a les seves preferències. En canvi, aquelles que tenen menys informació o més dificultats per entendre el funcionament del procés d'admissió elaboraran estratègies dominades i acabaran en centres menys desitjats.

Per exemple, en el cas concret de Barcelona, Calsamiglia i Guell (2018) estimen que vora una cinquena part de les famílies segueixen estratègies inadequades. A més, d'acord a la literatura, en general les famílies amb un perfil socioeconòmic més baix s'organitzen menys i elaboren estratègies menys sofisticades (Pathak & Sönmez, 2008). Si aquest també fos el cas a Barcelona, aleshores el mecanisme de Boston podria estar perjudicant a les famílies més vulnerables davant de famílies amb més recursos.

2. L'administració i la inspecció educativa perden la oportunitat d'extreure informació sobre les preferències reals de les famílies a partir de les sol·licituds

Si les famílies, guiades per la por a ser assignades a un centre de baixa qualitat o molt allunyat del domicili, sol·liciten els centres on tenen màxima prioritat o on creuen que tenen majors possibilitats de ser acceptades i no aquells als que més els agradaria escolaritzar els seus fills i filles, l'administració educativa perd una peça d'informació important per a la planificació educativa. Per exemple, si hi ha famílies que prefereixen un centre públic però per por a no ser admeses en aquest opten per sol·licitar en primera opció un centre concertat on creuen que tenen més possibilitats d'entrar, l'estratègia de la família impossibilita a l'administració educativa conèixer les preferències reals de les famílies pel que fa a la titularitat del centre educatiu.

3. Dificulta avaluar de forma directa la mesura en que el procés d'admissió de l'alumnat està sent capaç de satisfer les preferències de les famílies

Si les famílies, sabent que les opcions de ser acceptades en un centre disminueixen amb l'ordre de preferència, conformen els llistats de preferències intentant maximitzar les opcions d'entrar al centre escollit en primera opció, quan s'observa un alt percentatge de sol·licituds assignades a la primera opció és impossible distingir quina part es deu a la capacitat del mecanisme de Boston d'aparellar als alumnes amb el seu centre de màxima preferència i quina a l'adaptació estratègica del llistat feta per part de les famílies. Per tant, una lectura dels resultats que no tingui en compte aquesta capacitat de les famílies d'actuar estratègicament estarà sobreestimant l'efectivitat del mecanisme de Boston per satisfer les seves preferències.

A part d'aquests inconvenients que són compartits amb la resta de mecanismes que no són a prova d'estratègies, el mecanisme de Boston té una debilitat més:

4. No és un mecanisme eficient en el sentit de Pareto

Quan les famílies es comporten de manera estratègica sota el mecanisme de Boston, l'assignació final que resulta no és Pareto-eficient. És a dir, que partint de l'assignació final almenys es pot assignar a un dels alumnes en un centre que prefereix sobre el que se li ha assignat sense empitjorar la situació de cap altre alumne.

Concepte clau: Eficiència de Pareto

Una assignació de bens es considera eficient en el sentit de Pareto si no és possible millorar la situació (augmentar la utilitat o el benestar) de cap dels individus entre els quals s'està assignant el bé sense que la situació de la resta empitjori.

Així, en el cas concret del procés d'admissió considerarem que l'assignació de places escolars és Pareto-eficient si no hi ha cap assignació alternativa de places que assigni a un alumne una plaça en un centre més preferit (millori la situació) sense haver d'assignar a algun altre estudiant a un centre menys preferit (empitjori la situació).

Darrera aquest resultat hi ha el fet que el mecanisme de Boston no assigna places d'acord a les preferències reals de la famílies sinó d'acord a les preferències exposades en el formulari de sol·licitud que, com ja s'ha comentat en diverses ocasions, estan condicionades per la por de les famílies a acabar en un centre molt poc desitjat. Així, si hi ha famílies que preveuen d'antuvi que la seva puntuació de prioritat en els centres de major preferència no els permetrà ser-hi assignats, aquestes poden optar d'entrada per descartar-los i no incloure'ls a la seva sol·licitud (o almenys no com a primera opció). La mesura en que això suposa una barrera a la capacitat del mecanisme de satisfer les preferències de les famílies depèn del tipus de centres que són descartats. Concretament, si les famílies descarten centres on, de tot segur, no haurien pogut accedir encara que l'haguessin posat en primera posició, aquestes exclusions no representen un gran problema per l'efectivitat del mecanisme. Però si la por a ser rebutjada força a les famílies a demanar per defecte una escola on tenen màxima prioritat independentment de les seves preferències reals, descartant per falta d'informació centres que preferien i en els quals haurien sigut acceptades, el problema és major ja que l'assignació per aquestes famílies pot acabar sent pitjor del que hauria pogut ser.

Donades les limitacions que presenta el mecanisme de Boston, i en concret el fet que sota aquest mecanisme les famílies menys benestants es poden trobar en desavantatge, l'any 2003 es va iniciar a la pròpia ciutat de Boston un procés de deliberació sobre el mecanisme d'assignació de llocs escolars. Aquest va acabar l'any 2005 amb la substitució de cara al curs 2005-2006 del mecanisme de Boston pel mecanisme d'acceptació diferida, un sistema a prova d'estratègies³⁸. Des d'aleshores, el mecanisme de Boston també ha estat substituït com a mecanisme d'assignació de places escolars en diversos països i ciutats, entre els quals Anglaterra o Nova York, al·legant que no és un mecanisme equitatiu.

En el cas concret de Barcelona, Calsamiglia, Fu i Güell (2018) prediuen, a través d'un exercici de simulació, que canviar el mecanisme de Boston pel d'acceptació diferida, mantenint els criteris de priorització actuals, comportaria que el nombre de famílies que acabarien en una opció menys preferida seria superior al nombre de famílies que millorarien la seva assignació. Per tant, si donem el mateix pes a totes les famílies el canvi de Boston a acceptació diferida reduiria el benestar mitjà de les famílies. En tot cas cal tenir en compte que, com s'ha explicat en diverses ocasions en aquest informe, en el cas del procés d'admissió de Barcelona l'objectiu de satisfer les preferències de les famílies està subordinat a altres objectius socials com ara la promoció de l'equitat educativa i per tant cal valorar conjuntament la pèrdua de

³⁸ A l'Annex 5 es descriu de manera detallada el funcionament del mecanisme d'acceptació diferida i les avantatges i desavantatges teòriques que aquest té amb relació al mecanisme de Boston. Durant aquesta deliberació també es va considerar com a sistema alternatiu el "Top Trading Cycle (TTC)", una altra alternativa teòrica al mecanisme de Boston que presenta avantatges en clau d'eficiència i estabilitat, però es va descartar perquè presentava alguns inconvenients alhora de portar-lo a la pràctica. De fet, fins on sabem, el mecanisme TTC mai ha estat implementat a la pràctica.

benestar amb els efectes d'equitat d'aquest canvi. En aquest sentit, les mateixes autores apunten que, de mantenir-se els criteris actuals, el canvi podria agreujar les desigualtats entre zones residencials al beneficiar relativament més a les famílies que viuen en zones amb centres educatius de major qualitat³⁹. Alhora, però, cal tenir present que els mecanismes a prova d'estratègies equilibren les condicions de participació entre famílies més i menys sofisticades ja que la millor estratègia és revelar les preferències reals.

Un altre factor important que condiona la capacitat del mecanisme de Boston de respondre adequadament a les preferències de les famílies és l'encaix entre les dimensions que fan que una família prefereixi un centre determinat i els criteris que li donen prioritat en aquell centre. En aquest sentit, els criteris d'adscripció de centre, distància entre el centre educatiu i la residència, i presència de germans o germanes al centre semblen coincidir bastant amb les característiques que les famílies més valoren sobre els centres.

“Els elements que vam tenir en compte van ser en primer lloc la proximitat, en segon lloc el projecte educatiu i la impressió que ens van fer les portes obertes”.

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021.

“En nuestro caso, el primer criterio era la cercanía. Luego la propuesta pedagógica. Nos mudamos a este barrio porque tres de las cuatro escuelas de este barrio eran de nuestro agrado.

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021.

Entre les raons que porten a les famílies a preferir escolaritzar als seus fills i filles en centres pròxims al domicili hi ha qüestions logístiques però també d'integració al barri. Per tant, l'obtenció d'una plaça de proximitat és un dels objectius de moltes de les famílies participants al procés.

“Era importante que fuera del barrio, a nivel de integración, actividades culturales, biblioteca, etc. No es lo mismo que vayan a la biblioteca de otro barrio. Era primordial que las actividades fueran las del barrio. Ahora nos tenemos que mover cada día, pagar transporte público. Caminando es imposible, en su defecto hacernos con una bicicleta, que también supone un gasto”.

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021.

“Van sol·licitar plaça a una escola pública propera al domicili però va quedar en llista d'espera i finalment van haver de matricular-lo en un centre ubicat a la seva àrea d'influència però molt allunyat de casa. Explicava que els desplaçaments diaris per acompanyar i recollir al seu fill a l'escola amb un nadó a coll, eren molt carregosos”.

Descripció de la queixa 689. Any 2019.

³⁹ Veure l'article de Calsamiglia, Fu i Güell (2018) per més detall sobre l'exercici de simulació i els seus resultats.

Alhora de prioritzar sol·licituds i assignar places mitjançant el mecanisme de Boston, la proximitat està entre els principals criteris de priorització, atorgant 30 punts a les famílies que es troben a la zona d'influència del centre. Les zones d'influència dels centres es configuren a partir del llistat de centres de proximitat de la família, el qual s'estableix a partir de l'adreça del domicili familiar incloent com a mínim sis centres públics i sis centres concertats (els tres centres públics i els tres centres concertats més propers al domicili, tots els centres ubicats a la zona d'escolarització on viu l'alumne/a i tots els centres que es troben a menys de 500 metres del domicili). Aquest mecanisme per premiar la proximitat és fruit de la modificació l'any 2007 per part del Consorci de la manera de conformar els llistat de centre de proximitat i la conseqüent instauració de les àrees d'influència dels centres. Previ al canvi de 2007, un alumne tenia màxima prioritat (30 punts) en els centres del districte administratiu on vivia. Això tenia dues conseqüències: d'una banda, el nombre de centres en els quals un alumne tenia màxima prioritat variava de manera significativa depenent del districte on vivia; i de l'altra, les famílies que vivien en les fronteres dels districtes tenien màxima prioritat en centres que tenien relativament lluny mentre en centres més propers però situats en el districte confrontant no tenien punts per proximitat. El primer problema segueix sent vigent, ja que tot i que el model actual d'àrees d'influència i centres de proximitat ha igualtat per baix el nombre de centres als que cada illa de cases té màxima puntuació per raons de proximitat (garantint que totes en tenen com a mínim sis de públics i sis de concertats), la desigualtat per dalt segueix sent important, amb algunes illes de cases tenint dins la seva àrea de proximitat fins a quaranta centres. En canvi, el segon s'ha reduït significativament. Tot i així, però, algunes famílies encara els sembla insatisfactori.

“Además, se producen situaciones bastante perversas en las que lo que se busca es que en la mayoría de las escuelas de tu distrito tengas 30 puntos. A mí me agrada mucho el caso de la calle Sardenya, si tú vives en calle Sardenya, en la parte de Travessera hacia arriba, si vives a la parte izquierda de la calle puedes tener 30 puntos en un centro que está en calle Balmes. Si vives en la otra acera, te pueden tocar 30 puntos en un centro que está en Maragall. No son centros de proximidad”.

Família membre de la Plataforma Proeducació Pública i de Proximitat i participant en el procés d'admissió pel curs 2019-2020.

Malgrat els diferents mecanismes que afavoreixen l'assignació d'un centre pròxim al domicili de l'alumne, cada any hi ha famílies que tot i haver demanat un centre de proximitat acaben en un centre fora de la seva zona d'escolarització, creant-los malestar amb la plaça assignada. Conseqüentment, l'assignació d'una plaça allunyada del domicili de la família és una de les raons recurrents en les queixes sobre el procés d'admissió de l'alumnat que rep la Sindicatura de Greuges de Barcelona.

“[...] quan el seu fill iniciava el segon cicle d'educació infantil (P3), malgrat haver sol·licitat plaça per a ell a diverses escoles públiques i properes al seu domicili, finalment el van haver de matricular en una escola concertada, religiosa i molt allunyada de casa”.

Descripció de la queixa 844. Any 2019.

"[Nom del titular de la queixa] expressava a la queixa presentada a la síndica la seva preocupació per la possibilitat que al seu fill, que havia de començar l'ensenyament secundari, li fos assignada una plaça fora del barri de Montbau."

Descripció de la queixa 35. Any 2015.

"Considera que s'han generat greuges en l'educació de la seva filla, d'una banda perquè no ha estat escolaritzada de forma adient des del principi i, de l'altra, perquè després de la situació exposada, se li assigna plaça en una escola allunyada del domicili familiar, fet que detreia a la menor el temps necessari per rebre els diversos tractaments de rehabilitació que necessita, donat el temps esmerçat en desplaçaments"

Descripció de la queixa 573. Any 2015.

Si bé l'obtenció d'una plaça de proximitat no és un dret que hagi de ser garantit d'acord a la normativa del procés d'admissió de l'alumnat, la distància entre el domicili i el centre educatiu impacta de manera directa sobre l'equitat del sistema educatiu ja que, com hem vist en les cites anteriors, l'assignació d'un alumne a un centre educatiu allunyat del domicili quan la seva preferència és escolaritzar-se en un centre de proximitat pot comportar a la seva família dificultats de mobilitat física, costos econòmics d'escolarització addicionals i una barrera a integrar-se de manera efectiva al barri de residència (Bonal i Zancajo, 2020).

En el cas de la transició a l'ESO, un factor addicional que condiciona les preferències de les famílies és la continuïtat de la línia pedagògica entre l'escola d'on prové l'alumne i el centre on cursarà l'educació secundària. En alguns casos, aquesta preferència per una trajectòria educativa coherent que inclogui tant l'educació infantil i primària com la secundària fa que inclús l'elecció de l'escola de primària es faci tenint en compte els centres de secundària als quals està adscrita l'escola i l'existència d'aquesta línia educativa compartida.

"La família, va escollir en el seu moment l'escola [nom de l'escola] pel seu projecte educatiu i per la garantia de continuïtat del mateix projecte en els dos instituts del barri"

Descripció de la queixa 35. Any 2015.

"De les que ens van oferir vam triar aquesta precisament perquè també vam veure que hi havia una continuïtat darrera, a secundària i tenia un enllaç a batxillerat també. I per tant vam creure que era adequada"

Família participant en el procés d'admissió curs 2020-2021.

El Consorci és conscient que la continuïtat de la línia pedagògica entre el centre d'educació primària i el centre de secundària és una característica que les famílies valoren positivament i des de fa uns anys està treballant en un nou model d'adscripció que avanci cap a aquesta coherència entre etapes educatives.

“[...] el Consorci d'Educació de Barcelona va fer un anàlisi sobre la continuïtat pedagògica del pas de centres de primària als de secundària i va observar que les famílies es fixaven amb el projecte educatiu dels centres, la capacitat d'innovació pedagògica i la qualitat educativa, la proximitat al seu domicili i també amb els mecanismes i les garanties de continuïtat que ofereixen vers els estudis post-obligatoris. Actualment però, la normativa no garanteix aquesta continuïtat pedagògica, i les adscripcions entre escoles i instituts a la ciutat de Barcelona és encara desigual”.

Resolució de la Sindicatura de Greuges de Barcelona. Queixa 459. Any 2018

En el nou model, que inicialment estava previst que comencés a desplegar-se durant el curs 2018-2019, totes les escoles públiques d'educació primària han d'estar adscrites a un institut públic de referència, amb el qual han de coordinar-se per facilitar la transició de primària a secundària i garantir la continuïtat pedagògica entre les dues etapes⁴⁰. D'acord al Consorci, les adscripcions proposades en el marc del nou model responen als criteris de proximitat entre l'escola de primària i l'institut de secundària, l'historial de demanda d'institut de l'alumnat de 6è de l'escola i la capacitat dels centres educatius. Mentrestant, però, la qüestió de l'adscripció entre escoles i instituts segueix sent un dels temes que generen queixes per part de les famílies.

“Exposa que els dos instituts mencionats segueixen línies pedagògiques allunyades de l'escola actual, [nom de l'escola], i que per tant, els infants, no troben en aquests centres la continuïtat en el seu aprenentatge, tal com seria esperable”.

Descripció de la queixa 1076. Any 2015.

“[] expressen la seva preocupació per la limitació, a l'hora d'accedir a l'etapa d'educació secundària obligatòria (ESO), dels alumnes de [nom de l'escola]. Exposen que [nom de l'escola] té dos instituts adscrits, el [nom de l'institut 1] i el [nom de l'institut 2], ambdós amb un elevat índex de fracàs i abandonament escolar. Manifesten que els instituts amb millor qualitat d'ensenyament de Nou Barris, amb projectes educatius de continuïtat amb [nom de l'escola] i que disposen de recursos específics d'educació especial (USEE i unitat per nens amb problema de sordesa), [nom de l'institut 3] i [nom de l'institut 4], són de referència per altres escoles del Districte de Nou Barris i també per escoles d'altres districtes, com Sant Andreu i Horta-Guinardó”.

Descripció de la queixa 29. Any 2015.

Per acabar amb la qüestió de les adscripcions i al continuïtat de la línia pedagògica, cal mencionar que en aquest àmbit també hi ha una diferència important entre els centres públics i els concertats. Concretament, mentre la gran majoria de centres concertats, concretament el curs 2020-2021 el 75,2%, ofereixen tant les etapes d'infantil i primària com les de secundàries, en el cas dels centres públics els instituts-escola són una figura molt minoritària, representant només el 4,3% de tots

⁴⁰ A part del institut de referència, cada escola estaria adscrita a un o dos instituts més.

els centres. Això significa que mentre la majoria d'alumnes de l'escola pública alhora d'accedir a l'ESO han de tornar a participar al procés d'admissió de l'alumnat, aquest no és el cas per la major part de l'alumnat que ha cursat primària en un centre concertat. En alguns casos, això porta a famílies que s'ho poden permetre a escollir un centre d'infantil i primària concertat per tal de no haver de tornar a passar pel procés de preinscripció alhora de canviar de cicle, opció que com s'ha explicat anteriorment no està a l'abast de totes les famílies ja que, en general, els costos d'escolarització a l'escola privada són més elevats.

En aquest sentit, el sistema seria més equitatiu si o bé les adscripcions entre escoles i instituts públics permetessin fer el canvi de cicle a l'alumnat de primària sense tornar a passar pel procés d'admissió, és a dir, garantint plaça a l'institut adscrit a tot l'alumnat provinent d'escoles adscrites, o bé fent que l'alumnat de 6è de primària de centres concertats no tingui garantida plaça a 1r d'ESO, i hagin de participar en el procés d'admissió de l'alumnat en les mateixes condicions que l'alumnat provinent de centres públics.

Com tenen en compte les preferències de les famílies les comissions de garanties d'admissió alhora d'assignar plaça?

En el cas de l'assignació de les places reservades per a l'alumnat amb NESE, tot i que en els documents públics es diu que les preferències de les famílies són tingudes en compte per part de les comissions de garanties d'admissió, en cap lloc està explícitament descrit en quina mesura o de quina manera ho fan. A més, en el cas de l'alumnat amb NESE el dret d'elecció de les famílies queda subordinat a l'objectiu del Consorci d'aconseguir una distribució equilibrada. Per tant, a diferència del que passa amb l'assignació de places ordinàries mitjançant el mecanisme de Boston, en l'assignació de places reservades les preferències expressades per les famílies no són el principal element de valoració.

Dins l'assignació de places reservades, un cas especial és l'assignació de plaça a l'alumnat inclòs en el Pla de Xoc. En aquest cas, hi ha un procés d'assignació (previ al període reservat per què les famílies presentin les seves sol·licituds de centres) en que el Consorci preassigna plaça a l'alumnat elegible per formar part del Pla de Xoc. Un cop feta aquesta preassignació, el Consorci es posa en contacte amb les famílies per comunicar-los el centre que els ha estat preassignat i suggerir-los que posin aquest centre com a primera opció a la seva sol·licitud. En aquesta mateixa trucada se'ls expliquen els beneficis de formar part del Pla de Xoc i se'ls comunica que per formar-ne part han de sol·licitar plaça al centre que se'ls ha preassignat.

Com la preassignació de places és prèvia a la presentació de sol·licituds, alhora de fer-la les preferències de les famílies, per exemple amb relació a la religiositat del centre, no són tingudes en compte. Tot i així, durant el període de sol·licitud de places les famílies poden decidir si volen demanar plaça al centre proposat pel Consorci i

formar part del Pla de Xoc o si volen escollir un altre centre i quedar-ne fora. Per tant, les famílies segueixen mantenint el dret d'elecció en la mesura que poden fer la sol·licitud al centre que vulguin. Alhora, però, en els casos en que les famílies accepten la plaça proposada pel Consorci és difícil saber si les famílies escullen el centre preassignat perquè els encaixa amb les seves preferències o si ho fan perquè els incentius a acceptar la plaça preassignada són prou elevats per renunciar al seu dret a l'elecció. En tot cas, cal recordar que l'objectiu del Pla de Xoc és precisament reduir la segregació escolar i per tant és comprensible que en el cas de les famílies que opten per participar-hi i gaudir dels beneficis que ofereix el pla, el dret d'elecció de la família quedi subordinat a l'objectiu d'aconseguir una distribució equilibrada de l'alumnat vulnerable.

Tot i que això pot contribuir a l'objectiu social de reduir la segregació escolar, a partir de l'anàlisi del cas del *Tel-Aviv school choice program*, Victor Lavy mostra que en esquemes en que l'administració educativa decideix de manera centralitzada sobre l'assignació de places escolars als alumnes d'entorns desavantatjats amb l'objectiu d'aconseguir una distribució balancejada, és important que es tinguin en compte les preferències de les famílies, ja que això té efectes positius en els resultats educatius dels infants. En concret, Lavy (2010) mostra que fer-ho redueix la taxa d'abandonament escolar i millora els resultats acadèmics dels alumnes alhora que millora la relació entre el centre educatiu i l'alumne/a.

Les comissions de garanties d'admissió també són les responsables de fer les assignacions d'ofici. De nou, tot i que a la normativa queda reflectit que les preferències de les famílies són tingudes en compte per fer les assignacions d'ofici, enlloc està explicat com es valoren i s'incorporen aquestes preferències en el procés de decisió sobre l'assignació de places d'ofici. En el cas de les assignacions d'ofici, però, les famílies que no estan conformes amb la plaça que els ha estat assignada tenen un període per presentar reclamacions.

Una part important de les queixes que rep la Sindicatura de Greuges de Barcelona respecte al procés d'admissió de l'alumnat provenen de famílies que consideren que se'ls ha assignat d'ofici un centre que no encaixa amb el model educatiu que els agradaria pel seu fill o filla.

"[Nom de titular de la queixa] va indicar al Consorci en nombroses ocasions que la motivació pel canvi de centre responia a les seves preferències sobre el model educatiu i pedagògic".

Descripció de la queixa 68. Any 2015

"El promotor de la queixa argumentava que per proximitat al seu domicili, perquè coincidien amb el model educatiu de l'escola, perquè la majoria de veïns i amics de la nena van a l'escola de La Concepció, perquè la ràtio habitual dels grups classe d'aquesta escola és de 25-26 alumnes i perquè la seva filla era la primera de llista d'espera tenia dret que se li concedís una plaça".

Descripció de la queixa 728. Any 2017

No obstant, contràriament al que creuen algunes famílies participants, la normativa sobre el procés d'admissió no estableix el dret de les famílies a escollir un centre o un projecte educatiu concret sinó el dret a poder expressar les seves preferències i que aquestes siguin tingudes en compte durant l'assignació de places. Per tant, la mera disconformitat amb la plaça escolar assignada no constitueix per si mateix un greuge ni una vulneració als drets de les famílies sol·licitants.

Tot i així, hi ha un dret que si que opera a favor de les famílies limitant la potestat del Consorci d'assignar els seus fills i filles a centres educatius que s'allunyen significativament de les seves preferències: el dret a una formació religiosa i moral d'acord a les pròpies conviccions. És a dir, el dret de les mares i els pares a que els seus fills i filles rebin una formació moral i religiosa d'acord amb les seves conviccions. Aquest, en ser un àmbit expressament reconegut per la normativa educativa (també a nivell europeu a l'article 14 de la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea) i estar íntimament connectat amb la llibertat de pensament, consciència i religió dels infants i els adolescents (article 33 de la Llei 14/2010 i articles 40.8 i 42.7 de l'Estatut de Catalunya) i el respecte a les conviccions ideològiques i morals de les famílies (article 7 del Decret 102/2010) es distingeix de la mera expectativa d'accedir a un determinat projecte educatiu afí als interessos familiars. De fet, en el numeral 2 de l'article 21 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya s'assenyala explícitament que:

“Les mares i els pares tenen garantit, d'acord amb els principis establerts per l'article 37.4, el dret que els assisteix per tal que llurs fills i filles rebin la formació religiosa i moral que vagi d'acord amb llurs conviccions a les escoles de titularitat pública, en les quals l'ensenyament és laic.”

Estatut d'Autonomia de Catalunya, Article 21.2.

Per tant, una interpretació sistèmica de la normativa permet concloure que la oposició per motius religiosos o morals d'una família a que se li assigni plaça escolar en una escola concertada religiosa és un motiu jurídicament vàlid per modificar l'assignació realitzada. I així ho interpreta la Sindicatura de Greuges de Barcelona en el text de resolució d'una de les queixes rebudes els darrers anys:

“Assignar alumnat a centres educatius els idearis dels quals no coincideixen amb les famílies genera contradiccions i enormes dificultats per oferir una coherència educativa als infants”.

Resolució de la Sindicatura de Greuges de Barcelona. Queixa 1314. Any 2018.

De fet, l'assignació de plaça a un centre religiós quan la preferència de la família és un centre laic és una de les qüestions que hi ha darrera diverses de les queixes que presenten les famílies, ja sigui al Consorci d'Educació durant el període establert per presentar reclamacions o més endavant a la Sindicatura de Greuges de Barcelona:

“Quan nosaltres anem a presentar la primera queixa, [...], no el recurs d'alçada sinó la primera queixa, que ens donen dos o tres dies per poder fer-la, allà ja teníem assignada

aquesta plaça d'ofici a l'escola religiosa i precisament a la queixa diem que no podem, que és religiosa i que diem que anem a contracor i que nosaltres no volem ni podem pels nostres valors de família ni tan sols matricular.

Família participant en el procés d'admissió curs 2020-2021.

"La concessió d'una escola concertada i de caire religiós fora del termini de matriculació, quan van arribar a la ciutat a principis d'any i la resposta del Consorci que era l'única alternativa que se'ls podia oferir, va comminar la mare a sol·licitar el canvi d'escola en el període de preinscripció en els terminis establerts".

Resolució de la Queixa 1314. Any 2018.

De l'anàlisi de les resolucions de les queixes rebudes per la Sindicatura de Greuges de Barcelona i de les entrevistes a famílies que han participat en el procés d'admissió de l'alumnat en els darrers anys s'extreu que aquest és un problema recurrent i sense una solució reglamentada. De fet, aquestes reclamacions són resoltes cas a cas per part de les comissions de reclamació utilitzant un seguit de normes no escrites. Aquesta qüestió s'analitza en més detall en un apartat posterior on es valora la transparència i la discrecionalitat en la resolució de les reclamacions que presenten les famílies sobre les places assignades d'ofici.

Resum: Elecció de centre i llibertat d'ensenyament

Punts forts

- Les preferències expressades per les famílies és el primer criteri de prioritització sota el mecanisme de Boston
- Els criteris de prioritització establerts per l'administració educativa coincideixen bastant amb els criteris de preferències de les famílies
- Aposta per avançar cap a un nou model d'adscripció que promogui la continuïtat de la línia pedagògica entre les escoles de primària i els centres de secundària
- Les famílies a les que se'ls assigna d'ofici una plaça escolar que no encaixa amb les seves preferències tenen la possibilitat de reclamar

Resum: Elecció de centre i llibertat d'ensenyament

Punts febles

- El mecanisme de Boston no és un mecanisme a prova d'estratègies, i per tant les preferències expressades per les famílies poden no coincidir amb les seves preferències reals
- En el cas de les assignacions d'ofici i a alumnat amb NESE, no queda clar de quina manera les comissions de garanties d'admissió tenen en compte les preferències de les famílies
- La preassignació de plaça a l'alumnat elegible pel Pla de Xoc es fa sense tenir informació sobre les preferències de les famílies, ja que és prèvia a la presentació de les sol·licituds
- L'existència de centres privats a la ciutat que no es regulen pel mateix procés d'admissió permet a les famílies més benestant assumir més riscos en el procés d'admissió a centres públics i concertats
- No es garanteix una plaça de proximitat a totes les famílies que la sol·liciten
- L'assignació de plaça d'ofici a centres religiosos a famílies que han expressat la seva preferència per una educació laica és un problema recurrent i no reglamentat

Transparència i discrecionalitat

Per garantir que tothom pugui d'accedir en condicions d'igualtat al sistema educatiu, tal i com estableix l'article 4 de la Llei 12/2009, és necessari que el procés d'admissió de l'alumnat sigui transparent i no arbitrari. Això significa, entre altres coses, que el procés ha d'estar clarament definit i ser comprensible pels participants, que les decisions que es prenen han de ser fàcilment accessibles i estar fonamentades en principis d'igualtat i que hi ha d'haver mecanismes de garantia que permetin als participants recórrer les decisions preses si creuen que aquestes els estan causant algun tipus de greuge comparatiu.

La Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern defineix la transparència com:

"[...] l'acció proactiva de l'Administració de donar a conèixer la informació relativa als seus àmbits d'actuació i les seves obligacions, amb caràcter permanent i actualitzat, de la manera que resulti més comprensible per a les persones i per mitjà dels instruments de difusió que els permetin un accés ampli i fàcil a les dades i els facilitin la participació en els assumptes públics".

Article 2 de la Llei 19/2014

La mateixa llei, estableix un seguit d'obligacions de les administracions públiques en l'àmbit de la transparència, entre les quals en el cas del procés d'admissió són especialment destacables les presentades a la Taula 8.

Taula 8. Obligacions de transparència establertes a la Llei 19/2014 rellevants pel procés d'admissió

Obligació	Descripció	Fonts
Proactivitat en la publicació d'informació d'interès públic	Materialitzar la transparència activa aportant dades veraces i objectives sobre els procediments relacionats amb l'exercici de les seves competències, les normes i les respostes a consultes sobre les mateixes, les decisions i actuacions rellevants, la informació estadística i qualsevol informació d'interès públic que sigui demanda amb freqüència.	Preàmbul, i articles 6.1.a, 8.1 i 10.1
Accessibilitat de la informació	Donar accés gratuït a informació clara, estructurada i en formats reutilitzables, i organitzar-la de manera que sigui fàcilment accessible i comprensible per les persones i que permeti fer consultes de manera àgil i ràpida.	Articles 5.1, 5.3, 6.1.c, 6.1.d i 6.1.e
Integració de la informació	Garantir la transparència de la informació pública a partir d'un sistema integral.	Article 5.2
Facilitació de la participació de la ciutadania en assumptes públics	Fomentar el coneixement i l'enteniment de la informació pública per part de la ciutadania per facilitar la seva participació i col·laboració en els assumptes públics i exercir control sobre els mateixos.	Articles 5.3 i 6.1.a

Font: Elaboració pròpia

Que els processos d'assignació de recursos públics siguin transparents és una condició desitjable per diversos motius: la transparència ha estat associada a la participació democràtica en la presa de decisions, al retiment de comptes, a la prevenció de la corrupció, al foment de debats informats, a la participació efectiva de la ciutadania i a la millora de l'equitat, l'efectivitat, l'eficiència, la sostenibilitat i la credibilitat de les decisions públiques (Drew i Nyerges, 2004, Florini, 1999; Stiglitz, 1999a; Lodge, 1994; Kern, 1999; Fons Monetari Internacional, 1999).

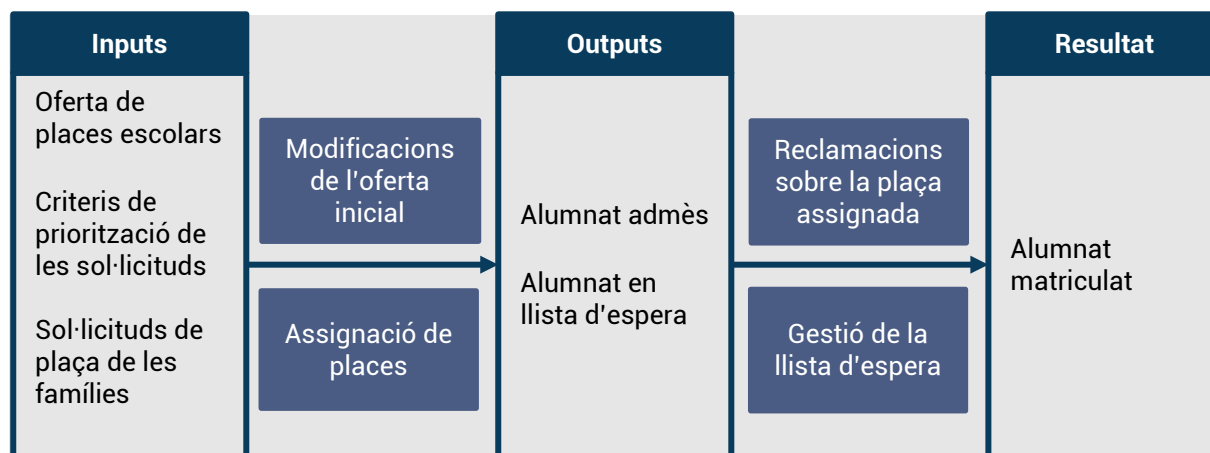
En el cas del procés d'admissió de l'alumnat hi ha tres raons especialment importants per les quals s'hauria de promoure la transparència del procés. En primer lloc, el fet que la transparència facilita la participació efectiva i en condicions d'igualtat de totes les famílies, la qual requereix conèixer i entendre el funcionament del procés, la manera com es prenen les decisions que en ell s'adopten i el marc normatiu en que aquestes decisions estan fonamentades (Drew i Nyerges, 2004; Lodge, 1994). En segon lloc, perquè permet a les famílies que hi han participat valorar la qualitat de les decisions preses i si aquestes s'han pres d'acord a un exercici responsable del poder públic, promovent que aquestes estiguin ben fonamentades i siguin processalment justes i afavorint la protecció dels drets individuals de les persones participants (Drew i Nyerges, 2004; Shapiro, 1998). Finalment, que les decisions siguin transparents també contribueix a que els mecanismes d'assignació de recursos públics comptin amb major confiança de la ciutadania i en reforcen la credibilitat (Fons Monetari Internacional, 1999; Kern, 1999). Per tant, avançar cap a una situació de major transparència sempre serà desitjable.

En canvi, la discrecionalitat es pot entendre com una condició desitjable o indesitjable en funció de les raons que la motivin (Balaguer, 2014). Així, si la discrecionalitat s'utilitza per adaptar-se al context i a les necessitats de l'alumnat que participa al procés en situacions que no han estat previstes en la normativa que el regula, aquesta s'entendrà com una condició desitjable i l'anomenarem adaptabilitat. En canvi, si les decisions discrecionals es prenen per raons de favoritisme, discriminació o perquè el decisor en treu algun tipus de benefici entendrem la discrecionalitat com una característica no desitjable del procés, ja que anirà en contra de l'article 48.3 de la Llei 12/2009 que estableix el deure de l'administració educativa de garantir la igualtat en l'aplicació de les normes d'admissió al centres educatius sufragats amb fons públics. En aquest cas, l'anomenarem arbitrarietat i serà un comportament a evitar.

Per analitzar la transparència del procés d'admissió escolar de Barcelona és útil la distinció que fa Heald (2006) entre la transparència dels esdeveniments i la transparència dels procediments. La transparència dels esdeveniments fa referència a la mesura en que els inputs, els outputs i els resultats del procés són coneguts per les persones que hi participen. Mentre la transparència dels procediments fa referència a la mesura en que els mateixos participants coneixen els mecanismes que converteixen els inputs en outputs i aquests darrers en resultats. Segons el mateix autor, generalment, és més fàcil ser transparent respecte els esdeveniments d'un procés d'assignació de recursos públics que respecte als procediments que els determinen, ja que els inputs, outputs i resultats solen ser externament visibles i, al menys en principi, més fàcilment mesurables.

La Figura 31 adapta aquesta distinció al procés d'admissió de l'alumnat, definint com a principals inputs del procés l'oferta de places escolars, les sol·licituds de plaça de les famílies i els criteris de prioritització de les sol·licituds; com a principals outputs el llistat d'admesos i la llista d'espera; i com a resultat final la matrícula de l'alumnat. Complementàriament, s'identifiquen les modificacions de l'oferta inicial i els mecanismes d'assignació de places com a procediments per passar dels inputs als outputs i les reclamacions de la plaça assignada i la gestió de la llista d'espera com a procediments que determinen el resultat final del procés, és a dir, el centre on s'escolaritza cada alumne/a participant.

Figura 30. Esdeveniments i procediments en el procés d'admissió de l'alumnat

Font: Elaboració pròpia

Utilitzant aquest esquema, en aquest capítol s'analitza primer la transparència dels inputs del procés, després la transparència dels procediments de modificació de l'oferta inicial i l'assignació de places i els outputs que en resulten, i finalment la transparència dels procediments de reclamació sobre la plaça assignada i la gestió de la llista d'espera i el resultat final del procés.

Per guiar l'anàlisi de la transparència dels esdeveniments s'ha adaptat el llistat de valoració de la transparència dels mecanismes d'assignació de recursos proposat per Balaguer (2014)⁴¹, associant almenys una de les preguntes de verificació proposades per l'autor a cadascun dels principals esdeveniments presentats a la Figura 31.

Taula 9. Llistat de verificació de la transparència dels principals esdeveniments del procés

Categoria	Esdeveniment	Pregunta de verificació
Inputs del procés	Oferta de places escolars	L'oferta de places disponibles és una informació pública?
	Sol·licituds de plaça de les famílies	El nombre de persones que sol·liciten plaça en un centre determinat és una informació pública?
	Criteris de prioritització de les sol·licituds	Es llisten les variables que determinen l'accés a una plaça escolar?
		S'enumeren les variables que determinen l'accés a una plaça escolar i les seves ponderacions?
	Es llisten els criteris que permeten i/o neguen l'accés a una plaça escolar?	
Outputs del procés	Alumnat admès	S'estableix un rànquing amb les persones admeses a cada centre?

⁴¹ El llistat de verificació proposat originalment per Balaguer (2014) es pot trobar a l'Annex 6.

Categoria	Esdeveniment	Pregunta de verificació
	Alumnat en llista d'espera	Es donen a conèixer les persones que formen part de les llistes d'espera dels centres? S'estableix un rànquing amb les persones que formen part de la llista d'espera?
Resultat del procés	Alumnat matriculat	Es llisten les persones que accedeixen a una plaça escolar sufragada amb fons públics?

Font: Elaboració pròpia

Per analitzar la transparència dels procediments s'han utilitzat els quatre criteris proposats per Drew i Nyerges (2004): claredat, integració, accessibilitat i racionalitat⁴². A més, s'ha afegit una cinquena dimensió d'anàlisi per valorar el grau de discrecionalitat de les decisions que componen aquests procediments, és a dir, la mesura en que el resultat del procés està condicionat per comportaments o decisions discrecionals per part dels seus responsables.

Taula 10. Criteris utilitzats per valorar la transparència i la discrecionalitat dels procediments

Criteri	Descripció del criteri
Claredat	Els mecanismes de decisió estan ben descrits i els sol·licitants poden entendre'ls ràpidament i fàcilment sense necessitat de tenir coneixements tècnics.
Integració	Els mecanismes de decisió es troben integrats en un sol document i el context en el que s'adopten les decisions està ben definit.
Accessibilitat	Les decisions adoptades són fàcilment accessibles per part dels sol·licitants.
Racionalitat	La lògica del procés de presa de decisions està ben descrita i documentada i la informació proporcionada als sol·licitants és suficient per entendre-la.
Discrecionalitat	Els criteris utilitzats per prendre les decisions són coneguts i estan ben fonamentats i les decisions resultants són fàcilment reproduïbles.

Font: Elaboració pròpia

Abans, però, d'entrar a analitzar en detall els diferents procediments i esdeveniments del procés d'admissió de l'alumnat, es valora la mesura en que el funcionament global del procés és fàcil d'entendre per part de les famílies que hi participen i si la informació proporcionada per l'administració educativa garanteix una participació efectiva de les mateixes.

⁴² Per guiar l'anàlisi de la transparència s'utilitzarà la bateria de preguntes proposada per Balaguer (2014) per analitzar els quatre criteris, la qual es pot trobar a l'Annex 6.

La informació pública sobre el procés d'admissió permet a les famílies participar-hi de forma efectiva?

En aquest primer apartat s'analitza la mesura en que la informació pública sobre el funcionament del procés d'admissió de l'alumnat és accessible, clara i suficient per garantir que les famílies puguin prendre decisions informades i participar-hi de manera efectiva.

En aquest sentit, el primer a destacar és que per reconstruir el funcionament del procés d'admissió de l'alumnat i fer la descripció detallada que s'ha presentat a l'inici de l'informe s'han hagut de consultar diverses fonts i documents entre els quals, però no exclusivament:

- El Decret 75/2007, de 27 de març, pel qual s'estableix el procediment d'admissió de l'alumnat als centres en els ensenyaments sufragats amb fons públics.
- El Decret 31/2019, de 5 de febrer, de modificació del Decret 75/2007.
- Les resolucions anuals sobre la preinscripció i matrícula de l'alumnat a Catalunya i la ciutat de Barcelona.
- La Resolució per la qual es fa públic l'Acord del Consell de Direcció del Consorci d'Educació de Barcelona, de 15 de maig de 2019, pel qual s'aprova la Instrucció relativa al desenvolupament del Pla de Xoc Contra la Segregació i per a la Igualtat d'Oportunitats i Èxit Educatiu per al curs 2019-2020.
- Els recursos informatius disponibles a l'apartat de preinscripció escolar de la web del Consorci d'Educació de Barcelona, entre els quals hi ha el calendari de preinscripció amb les dates clau del procés, informació sobre com fer la sol·licitud de plaça, la descripció dels criteris de prioritat i la manera d'acreditar-los, vídeos explicatius del pas a pas del procés i un apartat de preguntes freqüents.
- Persones del Consorci d'Educació de Barcelona responsables del procés d'admissió de l'alumnat.

Això es deu, en part, a que la naturalesa normativa de la regulació educativa fa que aquesta es trobi en diferents cossos normatius. Però també a que no hi ha cap document públic elaborat pel Consorci o el Departament d'Educació on es descrigui el procés de manera integral i detallada. Que aquest document no existeixi fa complicat entendre la lògica general del procés d'admissió.

En aquest sentit, quan es concreti el projecte de nou decret d'admissió hi haurà un avenç important en la direcció correcta d'integrar les diferents peces d'informació. Tanmateix, mentre això no passa, inclús si es vol invertir temps a buscar tota la informació disponible i reconstruir el procés, cal tenir en compte que la informació més detallada i precisa generalment es troba en la normativa que el regula, la qual està escrita en un argot que pot resultar difícil d'entendre pel ciutadà mitjà. A més, sovint s'utilitzen conceptes tècnics o es fa referència a agents clau que no necessàriament són coneguts per totes les famílies participants, com ara les

tipologies de necessitats específiques de suport educatiu, les zones d'influència i de proximitat, els equip d'assessorament i orientació psicopedagògica o les comissions de garanties d'admissió.

Per tant, la primera conclusió és que si una família vol entendre el procés d'admissió en la seva globalitat necessitarà identificar i consultar diverses fonts d'informació i fer una inversió en temps important. I tot i així, hi ha peces d'informació que no podrà obtenir ja que no són de domini públic.

Per ajudar a les famílies a saltar aquesta barrera, el Consorci desplega importants esforços per fer accessible i posar a disposició de les famílies un seguit de recursos informatius que utilitzen un llenguatge més planer i quotidià i ha desenvolupat estratègies per acompanyar a les famílies amb més dificultats per accedir a la informació rellevant del procés (Institut Infància i Adolescència, 2019). També, posa a disposició de les famílies informació estructurada sobre els horaris de les jornades de portes obertes (buscador de portes obertes) i informació bàsica i ordenada sobre els centres de la ciutat (guia de centres). Tot i així, d'acord al que assenyalen algunes famílies que han participat en el procés en els darrers anys, aquesta informació encara és poc clara, incompleta i insuficient, i per tant no garanteix que les famílies comptin amb tota la informació necessària per participar de forma efectiva en el procés.

“En un principio parecía que todo estaba claro, información, videos en internet para hacer el proceso de preinscripción,... Pero hasta que no lo pasas no te enteras cómo funciona y cuando acaba no sabes muy bien cuáles son los parámetros para tomar ciertas decisiones.”

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021

En part es deu a que aquests recursos es centren principalment en guiar a les famílies en les passes que hauran de seguir durant el procés de preinscripció però deixen de banda gran part de la informació sobre com es prenen les decisions. Així, mentre les etapes del procés de selecció, la seqüència d'activitats i les dates clau estan ben explicades i poden ser conegudes i enteses pels participants fàcilment, hi ha una sèrie de processos de presa de decisions importants pel procés que no estan descrits en detall en cap document públic, com per exemple els criteris que utilitza el Consorci per modificar l'oferta inicial de places o els que utilitzen les comissions d'admissió de garanties per assignar places d'ofici o a l'alumnat amb NESE. Això impedeix a les famílies comptar amb la informació necessària per poder participar de manera efectiva en tot el procés: en quins centres sol·licitar plaça i en quin ordre, quins centres incloure o excloure del llistat, sota quines circumstàncies val la pena presentar una reclamació sobre la plaça assignada, etc.

“Vaig anar a la reunió i em van dir: no hi haurà bolet. Bueno, es solien obrir bolets cada dos anys però bueno, no passa res, no hi ha bolet, no passa res. [...]. Que va passar? que a [nom de l'escola], que és la que jo en principi és la que volia, es va acabar fent un bolet a posteriori. [...]. És a dir, si a tu no et diuen quantes places realment hi haurà, o si n'afegiran després, el que fa és pervertir-te a tu ahora de fer la teva elecció.”

Família membre de la Plataforma Proeducació Pública i de Proximitat i participant al procés d'admissió pel curs 2019-2020.

Totes aquestes qüestions s'analitzen amb més profunditat en els següents apartats, on es valora la transparència i la discrecionalitat dels principals processos de decisió que componen el procés d'admissió de l'alumnat i la transparència dels inputs, els outputs i els resultats que se'n deriven.

Resum: La informació pública sobre el procés d'admissió permet a les famílies participar-hi de forma efectiva?	
Punts forts	<ul style="list-style-type: none">- El Consorci i el Departament d'Educació fa esforços per posar a disposició de les famílies documents informatius sobre el procés.- Informació centralitzada i ordenada sobre les portes obertes i els centres de la ciutat a la pàgina web del Consorci.- Acompanyament durant tot el procés a les famílies vulnerables.
Punts febles	<ul style="list-style-type: none">- No existeix un document informatiu on s'expliqui el funcionament del procés de manera integral, detallada i en llenguatge planer.- Per entendre la lògica del procés d'admissió de l'alumnat es necessita invertir una quantitat de temps important i estar familiaritzat amb certs conceptes tècnics.- Els criteris que s'utilitzen per prendre algunes de les decisions importants del procés no són públics: modificació de l'oferta inicial, assignació de places d'ofici, etc.

Escollir els centres on sol·licitar plaça: oferta, demanda i criteris de prioritització

El tret de sortida del procés de preinscripció el dona la publicació per part del Departament d'Educació, el Consorci i els centres de l'oferta inicial de places, on hi consta per a cada centre educatiu el nombre de places que el centre té previst oferir durant el procés d'admissió de nou alumnat, distingint entre places ordinàries i places reservades per alumant amb NESE.

L'oferta inicial de places i els criteris que s'utilitzaran per prioritzar les sol·licituds que rebí el centre són dues peces d'informació clau per a les famílies per decidir en quins centres sol·licitar plaça pels seus fills i filles, ja que el mecanisme d'assignació de places de Boston requereix que aquestes tinguin en compte les opcions que tenen d'entrar als diferents centres alhora de configurar el seu llistat de preferències. Tanmateix, les opcions d'entrar no només depenen de l'oferta i els criteris de prioritització, sinó també de la demanda que acabi tenint el centre en qüestió. Per aquest motiu, algunes de les famílies entrevistades apunten que no tenir informació sobre la demanda que ha tingut el centre en el passat dificulta poder prendre una decisió informada sobre en quins centres sol·licitar plaça.

Aleshores clar, tu vas a les portes obertes i a tu t'interessa saber tres coses: una, quantes preinscripcions van haver-hi en aquesta escola l'any passat, quants germans hi ha, val? quantes necessitats especials hi ha i clar, l'ideal ja seria quants monoparentals, famílies nombroses, etcètera, de normal hi ha. Perquè clar, al final, pel públic entre cometes general, de cinquanta places potser la realitat és que només en queden vint.

Família membre de la Plataforma Proeducació Pública i de Proximitat i participant al procés d'admissió pel curs 2019-2020

“En mi caso no sabía de cuántas plazas disponía la escuela y fui a la jornada de puertas abiertas. Fui a doce jornadas de puertas abiertas distintas, [para saber] cuantas ofertaban, cuántas eran de hermanos y cuántas plazas estaban reservadas para NESE. Una de nuestras demandas es tener esta información de manera telemática y de acceso fácil. Hay que ir a una jornada de 2 horas para al final tener este tipo de información”.

Família membre de la Plataforma Proeducació Pública i de Proximitat i participant al procés d'admissió pel curs 2019-2020.

Com reflecteixen les cites anteriors, les famílies no només estan interessades en saber el volum de sol·licituds que ha rebut en el passat el centre sinó també les característiques de les famílies que normalment sol·liciten plaça al centre en quan a presència de germans, famílies monoparental o nombroses, etc. per tenir una idea de la puntuació de prioritat que es necessita per a ser admès en el centre, informació que segons expliquen es pot obtenir assistint a les jornades de portes obertes però que no està disponible telemàticament.

Tot i que totes les famílies tenen dret a anar a les jornades de portes obertes que ofereixen els centres no totes tenen la mateixa capacitat de fer-ho degut a la inversió en temps que suposa, afectant les condicions i la informació amb la qual diferents famílies afronten el procés. Inclús hi ha famílies que utilitzen canals informals per obtenir informació en temps real sobre les sol·licituds que està rebent un centre amb l'objectiu d'entregar un llistat de centres que els permeti tenir millors opcions de cara a l'assignació de plaça.

És la [nom de l'escola] i ofertaven 50 places menys les de necessitats especials. Jo vaig fer la preinscripció allà i l'últim dia vaig anar a preguntar quantes dels 30 punts, que és els que tenia jo, hi quedaven. Em van dir que quedaven vuit i que hi havia vint preinscripcions amb 30 punts. Jo el que vaig fer és, vaig anar allà i vaig dir: torneu-me la preinscripció i vaig anar a l'escola del costat que encara no havia omplert amb primeres opcions.

Família membre de la Plataforma Proeducació Pública i de Proximitat i participant al procés d'admissió pel curs 2019-2020.

Això fa que aquestes famílies comptin amb més informació que les que, per desconexença o per qualsevol altre motiu, no utilitzen aquests canals informals, ja que el primer moment en que coneixen el volum de sol·licituds que han tingut aquell any els centres que han sol·licitat com a primeres opcions és amb la publicació dels llistats de sol·licituds amb la puntuació provisional que es fan públics un cop tancat el període de preinscripció i sol·licitud de plaça.

“Nosotros teníamos en primera opción esta escuela muy demandada, tuvo más de 60 peticiones para 50 plazas, y la segunda tuvo 54 para 50 plazas también. Luego del proceso nos dijeron [que debimos] llamar a la escuela el último día para saber cuántas personas preinscritas habían. Esto es un truco, pero si el sistema te obliga a hacer esto hay cosas que no son transparentes”.

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021.

“Cómo iba el proceso de preinscripción hasta el momento que yo lo hice, que nos dijeron, tenías que haber llamado a la escuela y saber qué tan demandada estaba. Si ves que al tercer día está muy llena y la segunda y la tercera no tiene tanta demanda, prefieres o te vas por la tercera en ese caso. Si hubiésemos puesto la segunda opción de primera hubiésemos entrado.

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021

Un altra informació rellevant per les famílies i que és de difícil accés és el cost de la plaça escolar, ja que tot i que a la web del Consorci hi ha un guia de centres on alguns centre informen sobre les quotes a pagar, el 32% dels centres d'infantil i primària i el 45% dels centres de secundària no ho informen. La proporció de centres que no publiquen informació sobre el cost és major entre els centres concertats que entre els de titularitat pública. Concretament, mentre només 10 del 178 centres públics d'educació infantil i primària no publiquen el cost de la plaça a la guia de centres del Consorci, 102 dels 160 concertats no ho fan. En el cas de l'educació secundària, els centres públics que no reporten informació sobre el cost són 11 de 74, mentre dels concertats són 89 dels 140.

Pel que fa als criteris de prioritització, en el cas de les sol·licituds ordinàries els criteris estan definits de forma clara i detallada tant en la normativa que regula el procés com en els documents informatius que publica pel Consorci i l'algoritme de prioritització és conegut per a tots els participants. Tanmateix, en el cas de les sol·licituds que arriben a la ronda d'assignació d'ofici i les sol·licituds d'alumnat amb NESE hi ha certa manca d'informació amb relació a les variables que s'utilitzen per prioritzar unes sol·licituds sobre les altres en cas d'excés de demanda. Si bé s'especifica que es tindran en compte qüestions com ara les preferències expressades per les famílies, la proximitat entre el domicili i el centre, la distribució equilibrada de l'alumnat, etc., no està clar com interactuen aquests criteris de prioritat a la pràctica.

Resumint, en el cas de les sol·licituds ordinàries, el llistat públic amb el nombre de places que ofereix inicialment cada centre, el llistat públic amb les sol·licituds puntuades i la publicació dels criteris de prioritització de sol·licituds són suficients per què les famílies puguin auditar l'ordre de preferència que té la seva sol·licitud amb relació a les altres i presentar reclamació en cas que consideri que hi ha algun error en la puntuació que s'ha assignat a la seva sol·licitud. Tanmateix, augmentar la riquesa de la informació que s'ofereix de forma telemàtica sobre les característiques del centre i complementar-la amb informació sobre la demanda que ha tingut el centre en el passat podria contribuir a que totes les famílies afrontessin el procés

amb informació més homogènia, independentment de la seva capacitat d'assistir a les jornades de portes obertes, i a que fessin una elecció de centres més informada. En canvi, en el cas de les places reservades per alumnat amb NESE, el fet que els criteris de prioritització que utilitzen les comissions d'escolarització no estiguin clarament definits impedeix a les famílies saber en quins centres tenen majors possibilitats, afectant clarament la seva capacitat d'elaborar estratègies de sol·licitud de centre adequades.

Resum: Escollir els centres on sol·licitar plaça: oferta, demanda i criteris de prioritització	
Punts forts	<ul style="list-style-type: none"> - La informació sobre els principals esdeveniments del procés d'admissió vigent (nombre de places ofertes, nombre de sol·licituds rebudes i criteris de prioritització) són públics i fàcilment accessibles per les famílies participants. - La informació pública permet a les famílies comprovar que s'ha donat a la seva sol·licitud la prioritat que li corresponia, i reclamar en cas contrari.
Punts febles	<ul style="list-style-type: none"> - Hi ha informació rellevant per les famílies (demanda els anys anteriors, cost de la plaça, etc.) que no està disponible telemàticament i que s'obté principalment en les jornades de portes obertes, on no totes tenen la mateixa disponibilitat per assistir. - Les famílies poden obtenir informació en temps real sobre el volum de demanda que està tenint un centre utilitzant canals de comunicació més informals amb els centres que no són coneguts per totes les famílies, generant desequilibris en la informació de què disposen unes i altres. - Els criteris de prioritització de les sol·licituds d'alumnat amb NESE no estan definits de manera detallada en els documents públics, afectant la capacitat de les famílies de prendre decisions informades alhora de sol·licitar plaça.

L'encaix entre oferta i demanda: modificacions de l'oferta inicial i assignació de places

El Decret 75/2007 especifica que un cop rebudes totes les sol·licituds, i per tant un cop conegudes les necessitats d'escolarització i la demanda de places, el Consorci té la potestat de modificar l'oferta inicial abans de començar amb l'assignació de places. Això comporta que l'oferta de places que s'utilitza per a fer l'assignació no és necessàriament la mateixa que l'oferta inicial que les famílies han utilitzat per escollir en quins centres sol·licitar plaça. Que es pugui modificar l'oferta és especialment sensible en un mecanisme com el de Boston en que les famílies no expressen les seves preferències reals amb relació als centres en les sol·licituds sinó que construeixen estratègies per aconseguir maximitzar les seves preferències en base a l'oferta disponible. Per tant, tot i que fer aquests ajustos en l'oferta pot ser necessari per donar una resposta adequada a les necessitats d'escolarització de la ciutat, sota un sistema en que modificacions en l'oferta de places poden induir a modificacions en els centres demandats per les famílies, els criteris generals que regeixen aquestes modificacions en l'oferta haurien de ser coneguts per les famílies participants de manera que poguessin ser tingudes en compte alhora d'elaborar les seves estratègies.

"Miré un par de escuelas cuando ya estaba hecha la primera ronda, y en la jornada de puertas abiertas me enteré. Si hay un "bolet", [la directora] me aseguró que podrá entrar. No sé sabe desde el inicio y puede haber cambios. ¿Qué pasa? Es una pregunta constante de las puertas abiertas y es una angustia de las familias saber si habrá o no ["bolet"] y es de los rumores que circulan más"

Família membre de la Plataforma Proeducació Pública i de Proximitat i participant al procés d'admissió pel curs 2019-2020

De manera genèrica, el decret que regula el procés recull que es podrà modificar la reserva de places o la capacitat per grup quan l'oferta prevista inicialment no permeti donar una resposta educativa adequada a l'alumnat amb NESE, i les resolucions anuals especifiquen la resta de situacions que justifiquen un augment o una disminució de la ràtio. Tanmateix, la normativa no menciona res de la possibilitat que s'obrin o tanquin grups en determinats centres ni sobre les situacions que justifiquen aquestes mesures. Alhora, exceptuant algunes situacions molt concretes com ara el reagrupament de germans a un mateix centre o el retorn a Barcelona d'alumnat prèviament escolaritzat a la ciutat, les decisions sobre quines mesures s'adoptaran per ajustar l'oferta i en quins centres es faran els reajustaments les pren el Consorci en base a criteris que no són coneguts pels participants al procés.

D'acord al Consorci, aquestes decisions es prenen en base a criteris tècnics, tenint en compte la informació disponible i els diferents agents implicats (centres educatius, comissions de garanties, EAP, etc.) i amb l'objectiu de donar una resposta educativa adequada i promoure una distribució equilibrada de l'alumnat. No obstant, el fet que les famílies puguin conèixer el resultat d'aquestes modificacions però no les situacions que les han motivat dificulta que entenguin la lògica de les mateixes. Alhora, per les famílies és relativament senzill i poc costós saber com s'ha modificat l'oferta en els centres que han inclòs en la seva sol·licitud però és més difícil tenir suficient informació per entendre les decisions del Consorci si aquestes no venen acompanyades d'una justificació que els permeti tenir una visió més global de la situació.

Sucedió una cosa curiosa en la dreta del Eixample. Se decidió hacer un bolet en una escuela donde no había un problema grande de familias que se quedaban fuera de la escuela pública. Reclamamos en el Consorcio, pero ya lo tenían decidido. Nos escuchan pero no nos hacen casos.

Família membre de la Plataforma Proeducació Pública i de Proximitat i participant en el procés d'admissió pel curs 2019-2020.

El repte és, doncs, com incrementar la transparència del procés sense que el Consorci perdi l'adaptabilitat necessària per donar una resposta adequada a les demandes d'escolarització alhora que vetlla per una distribució adequada de l'alumnat. En aquest sentit, publicar ex-ante els criteris que s'utilitzaran per modificar l'oferta restaria al Consorci aquesta flexibilitat, podent resultar en respostes menys contextualitzades i cegues al comportament de la demanda. Tanmateix, publicar ex-post els criteris que s'han utilitzat juntament amb el llistat de l'oferta final permetria

al Consorci mantenir la flexibilitat necessària per donar una bona resposta i alhora milloraria la transparència del procés.

Pel que fa a l'assignació de places, dels tres processos principals (assignació de places a alumnat amb NESE, assignació de places ordinàries a partir de les sol·licituds originals i ampliades i assignació d'ofici), el més transparent i menys discrecional és el d'assignació de places ordinàries utilitzant el mecanisme de Boston. En aquest cas, l'assignació es fa en base a criteris i un algoritme prèviament establerts i coneguts per a tots els participants. Per tant, el resultat d'aquest procés és fàcilment reproduïble, i per tant auditable, per a qualsevol persona que compti amb la mateixa informació que té el Consorci per a fer l'assignació: l'oferta de places final, les sol·licituds de les famílies amb l'ordre amb que sol·liciten cada centre i la puntuació derivada dels criteris de prioritat de cada sol·licitud.

L'única qüestió sobre l'assignació de places ordinàries que suscita dubtes entre les famílies és el funcionament del sorteig⁴³.

“Por ejemplo: el funcionamiento de un sorteo con un número, muchísimas familias no tenemos idea de cómo es el sorteo hasta que no lo hacen y nos dicen, bueno el número de corte ha sido tal. Ahí te das cuenta recién. Sabes que es un sorteo, que hay un número de corte, pero no está la información disponible de exactamente cómo funciona.”

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021

“Estamos todos igual de perdidos a menos que tengas a alguien que te guíe, algún conocido que te explique cómo funciona el sorteo. Antes de pasar por él no sabíamos cómo era, un número de corte, etc. La forma en que se presenta la información no era muy clara. En qué momento te asignan el número que te corresponde respecto al número de sorteo. Esto tampoco lo teníamos muy claro”.

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021

De fet, la informació que es dona sobre el funcionament del sorteig en els documents públics és escassa i part d'aquesta és difícil d'entendre si no es disposa de coneixements tècnics. En aquest sentit, una explicació breu i en llenguatge planer que acompanyés a la informació més tècnica podria ajudar a les famílies a entendre'l millor.

Per contra, en els processos d'assignació de places NESE i d'assignació d'ofici els criteris concrets que s'utilitzen per decidir quina plaça s'assigna a cada alumne no estan detallats en els documents públics. L'únic que s'especifica és l'òrgan responsable de prendre aquestes decisions (les comissions de garanties d'admissió) i

⁴³ En aquest enllaç hi ha l'explicació sobre com s'assigna a cada sol·licitud el nombre de desempat amb el que participarà al sorteig: <http://educacio.gencat.cat/ca/departament/transparencia/gestio-serveis-publics/algoritme-preinscripcio/>

les dimensions que es tindran en compte alhora de fer l'assignació (preferències de les famílies, informes dels EAP, proximitat, etc.), però sense explicar com. De fet, tot i que el resultat d'aquestes decisions és fàcilment accessible per a tothom un cop ha acabat el procés d'assignació de places perquè els llistats d'alumnes admesos i les llistes d'espera de cada centre són públics, els criteris concrets que ha utilitzat la comissió de garanties per a fer l'assignació de places NESE i les assignacions d'ofici mai són coneguts per les famílies, inclús en els casos en que se'ls ha assignat plaça mitjançant algun d'aquests dos procediments, generant malestar en algunes famílies.

Però només la informació que t'arriba és tens assignada escola, com un missatge, bueno saps que després entres amb el codi i tal i només posa setze punt [nom de l'escola]. Res més.
Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021.

Al no haver uns criteris objectius, prèviament establerts i coneguts per a tots els participants, ser transparent en relació amb els criteris que s'han utilitzat per assignar les places, encara que sigui a posteriori, és important per evitar que aquests processos es percebin com a discrecionals i arbitraris i que es creïn relats paral·lels sobre les intencions de l'administració educativa.

"A esta familia se le asignó una escuela religiosa cuando tenían por delante de casa una laica pública. El Consorcio resuelve caso a caso haciéndolo menos transparente. No hay regla escrita ni normativa que diga algo. Es plena arbitrariedad del Consorcio".

Família membre de la Plataforma Proeducació Pública i de Proximitat i participant en el procés d'admissió pel curs 2019-2020.

"Hay una voluntad [del Consorci] de transmisión desde la escuela pública hacia la concertada. Una falta de planificación sí, pero está planificado ahora un traspaso de la escuela pública a la concertada"

Família membre de la Plataforma Proeducació Pública i de Proximitat i participant al procés d'admissió pel curs 2019-2020.

Tot junt fa que el procés de modificació de places i assignació de places sigui percebut com a poc transparent i discrecional per part d'algunes famílies participants, especialment per part d'aquelles que se'ls acaba assignant plaça d'ofici.

Resum: L'encaix entre oferta i demanda: modificacions de l'oferta inicial i assignació de places	
Punts forts	<ul style="list-style-type: none"> - Els productes principals del procés (alumnat admès i alumnat en llista d'espera) són coneguts i fàcilment accessibles per a tots els participants. - L'assignació de places ordinàries feta amb el mecanisme de Boston és transparent i no discrecional, i per tant fàcilment auditable.

Resum: L'encaix entre oferta i demanda: modificacions de l'oferta inicial i assignació de places

Punts febles

- Les famílies participants no coneixen els criteris que justifiquen l'obertura o tancament de grups, i per tant no poden tenir-ho en compte alhora de decidir a quins centres educatius sol·licitar plaça
- Les modificacions a l'oferta inicial no s'acompanyen d'un argumentari justificatiu de les mateixes, fent que puguin ser percebudes com a arbitràries.
- Els participants no coneixen els motius que fonamenten les assignacions de les places a alumnat NESE i les assignacions d'ofici, inclús quan se'ls ha assignat plaça per algun d'aquests dos mètodes.

Assignació final: reclamacions sobre la plaça assignada i gestió de la llista d'espera

Un cop es fan públics els llistats amb l'alumnat admès a cada centre educatiu, hi ha dos procediments importants que incideixen sobre la plaça que finalment podrà ocupar cada alumnat: les reclamacions sobre la plaça assignada i la gestió de la llista d'espera.

Les reclamacions sobre la plaça assignada són resoltes una a una per les comissions de garanties d'admissió, tenint en compte la normativa que regula el procés, la informació sobre la sol·licitud que és objecte de reclamació i la informació proporcionada per la família. En algunes ocasions, alhora de valorar i resoldre la reclamació pot existir un espai per la discrecionalitat. En aquestes situacions, la manera com aquesta discrecionalitat és utilitzada acaba determinant la qualitat d'aquestes resolucions. Així, si la discrecionalitat s'utilitza per donar una resposta adequada davant de situacions concretes que la normativa contempla només de forma general o sobre les quals no existeix jurisprudència, la discrecionalitat pot contribuir a que el procés sigui capaç d'adaptar-se a situacions inicialment no previstes. En canvi, si aquesta discrecionalitat s'utilitza per prendre una decisió arbitrària, no sostinguda en protocols previs d'actuació o inconsistent amb els criteris utilitzats pel Consorci en casos similars, la resolució atemptarà contra el dret de tot l'alumnat a accedir a l'educació pública en igualtat de condicions, tal i com ha remarcat la Sindicatura de Greuges de Barcelona en més d'una ocasió:

“Estimar en part la queixa perquè, si bé el Consorci d'Educació de Barcelona ha aplicat adequadament la normativa, s'ha tingut coneixement de decisions diferents en casos similars, i s'ha rebut un tracte diferenciat, no igualitari i equitatiu com correspondria”.

Resolució de la Sindicatura de Greuges de Barcelona. Queixa 68. Any 2015

Aquesta arbitrietat és indesitjable en la mesura que provoca que decisions posteriors que es prenguin seguint la normativa puguin ser enteses com a no igualitàries si es coneixen casos anteriors en els que situacions similars s'han resolt en sentit oposat i aquest canvi de criteri no està justificat, ja sigui en una modificació normativa o en un canvi en la interpretació de l'autoritat degudament justificat.

D'altra banda, el fet que les resolucions de les reclamacions i les raons que les fonamenten no siguin de domini públic dificulta la tasca de vetllar per què totes les famílies participants rebin un tracte igualitari. En aquest sentit, la Sindicatura de Greuges de Barcelona s'ha expressat a favor de que els criteris que s'utilitzen per estimar o rebutjar les reclamacions es donin a conèixer a totes les famílies participants.

En el cas que el Consorci defineixi situacions excepcionals que ampliïn les referenciades a la Resolució ENS/260/2014, aquestes haurien de fer-se públiques per tal de garantir els principis d'equitat i igualtat d'oportunitats als quals l'alumnat té dret en el seu accés a l'educació”.

Resolució de la Sindicatura de Greuges de Barcelona. Queixa 68. Any 2015

Un exemple de regla no escrita que, d'acord a les famílies entrevistades, utilitza el Consorci alhora de resoldre reclamacions sobre places assignades d'ofici és garantir plaça a un centre públic a aquelles famílies que en la seva llista de centres de preferència només n'han inclòs de públics però que d'ofici se'ls ha assignat plaça a un centre concertat. En canvi, a les famílies que han inclòs alguna escola concertada en el seu llistat original d'opcions se'ls garanteix una plaça sufragada amb fons públics però que pot ser tant en un centre públic com en un centre privat concertat.

“En nuestro año pusieron mucho énfasis [el Consorcio] en que completen las diez opciones. Si completas todas con públicas se te brindaría plaza pública. Si yo ponía en cambio, cuatro públicas y una concertada, y no entraba a ninguna, existía la posibilidad de que se me asignara una escuela concertada.”

Família membre de la Plataforma Proeducació Pública i de Proximitat i participant en el procés d'admissió pel curs 2019-2020.

Aquesta mateixa regla no escrita també s'aplica, d'acord a les famílies entrevistades, a la qüestió de la religió garantint plaça en un centre laic a aquelles famílies que, havent sigut assignades d'ofici un centre religiós quan en el seu llistat de centres de preferència només havien inclòs centres laics, presenten una reclamació sobre la plaça.

Enlloc d'això, d'ofici ens la ubiquen a una escola [...] de caire religiós i unificat. O sigui, totalment al revés de tot el que havíem lluitat fins ara. Doncs presentem recurs d'alçada, demanem que s'apliqui una distribució diferent i a primera instància ens diuen que queda rebutat el recurs [] però degut al tema religiós de l'escola ens donen l'opció de canviar i ens donen [...] tan sols una l'opció d'una sola plaça en una escola pública del nostre districte.

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021.

Aquests criteris que utilitza el Consorci, però, no estan recollits o explicitats en cap dels documents públics que s'han consultat, fent que les famílies no els puguin tenir en compte alhora de configurar les seves llistes de centres de preferència a no ser que la informació els hi arribi per una via més informal.

Alhora, només s'apliquen en els casos en que les famílies presenten una reclamació sobre la plaça assignada. En aquest sentit, si el que distingeix a les famílies que presenten reclamacions de les que no ho fan no és només el seu nivell de satisfacció amb la plaça sinó els seus recursos, coneixements i capacitats per tirar endavant una reclamació, això pot suposar que les famílies més vulnerables no es trobin en igualtat de condicions durant aquesta etapa del procés.

“Bueno aquest és un punt ja més filosòfic de què passa amb els demés, no? Si nosaltres som una família, pel que sigui, lluitadora o amb recursos entre cometes intel·lectuals ics per lluitar, què passa quan hi ha [...] una persona que no té uns recursos determinats o d'algú que diu: bé, dintre del dolent, està a 40 metres”

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021.

Per tant, per garantir la igualtat de totes les famílies que es troben en aquestes situacions caldria establir un procediment que reguli com es resoldran aquestes qüestions i fer-lo públic així com publicar la jurisprudència administrativa que derivi d'aquests casos, protegint de la manera adequada la identitat dels sol·licitants. Si es fes així, d'una banda, les famílies comptarien amb aquesta informació alhora d'establir el llistat de centres de preferència prenent decisions més informades i alineades amb les seves preferències i, de l'altra, podrien reclamar quan no se'ls donés el mateix tracte que a les demés.

L'altra qüestió clau de cara a determinar l'assignació final que resulta del procés d'admissió de l'alumnat és la gestió de les llistes d'espera. Les llistes d'espera es publiquen conjuntament amb el llistat d'alumnes admesos un cop acabat el procés d'assignació de places, però no s'activen fins que es confirma la matrícula de l'alumnat propi del centre i l'alumnat procedent del procés de preinscripció. Tal i com està explicat en els documents públics, la gestió de les llistes d'espera és responsabilitat dels centres educatius, els quals quan es genera una vacant han de contactar i oferir la plaça a les famílies que tenen en la llista d'espera seguint l'ordre establert en la mateixa, el qual es determina seguint els mateixos criteris que s'utilitzen per prioritzar les sol·licituds. Per tant, d'acord a la descripció del mecanisme que es troba en els documents públics en la gestió de les llistes d'espera no hi cap espai per la discrecionalitat, ja que tant els criteris per conformar-les com les normes que regulen la seva gestió són objectives i conegudes per tots els participants del procés.

Tanmateix, hi ha dues qüestions relacionades amb les llistes d'espera que generen confusions entre les famílies. Una té a veure amb el fet que la distància entre la posició en que apareix una família a la llista de sol·licituds ordenades i el nombre de places no sempre es correspon amb el nombre que tindran a la llista d'espera. Això es deu a que, com s'ha explicat anteriorment, algunes de les places estan per reservades per alumant NESE i que d'acord a la normativa aquesta reserva es pot augmentar durant la fase de modificació de l'oferta si el Consorci ho creu convenient per donar resposta als seus objectius d'equitat educativa.

“Del 11 al 13 no ho sabem com passem. Quan surten les llistes baremades som el 101 i l'escola té 90 places. Per tant som l'11 i ho posa clar, 11. I de cop i volta ens diuen que som el 13. Jo sé que som el 13 perquè han entrat dos més, però ho sé perquè quan parlo per una altra cosa amb direcció [] llavors em diu que té dues famílies més enfadades perquè han entrat dos NESEs fora de plaça, com fora de plaça, i els han corregut a la llista d'espera. Per això quan després ens comuniquen sou el 13 sabem el motiu. Però en cap moment ho expliquen. [...] Els que eren la posició 89 i 90 estan fora de l'escola també. Aquí potser hi ha també una falta d'explicació per tothom, nosaltres perquè finalment ens hi hem posat i ho hem entès, però hi ha una confusió que quan parlen, et donen les llistes i parlen de 90 places, n'hi unes que fins l'últim moment o així ho hem vist que passa estan reservades. Per tant, seria més saludable de dir que realment el tall està a les 86 o 84. I que si realment després queden lliures i vacants es començarà a córrer la llista d'espera.”

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021

A banda d'això, una altra qüestió que genera confusió entre les famílies és la desactivació de les llistes d'espera un dies abans de l'inici del curs, moment en que aquestes queden anul·lades i les noves vacants que es generen en els centres passen a ser utilitzades per assignar plaça a les famílies que han presentat la sol·licitud fora del procés ordinari de preinscripció.

“Tuvimos un mal número en el sorteo, estábamos 6 o 7 en la lista de espera. Hemos sabido directamente con la escuela que se retiraron familias en la primera semana, pero la lista de espera ya no existe. No tenemos opción a día de hoy a entrar en esta escuela, aunque se retiren familias. No sabemos cuáles son los criterios para estas asignaciones post inicio del año escolar. Esto para nosotros es importante, habiendo quedado en la lista de espera. Nos hubiese gustado saber de antemano qué hacer para acceder a las plazas liberadas que ya están asignadas.”

Família participant en el procés d'admissió pel curs 2020-2021

Finalment, tot i que el resultat final que es deriva de la gestió de les llistes d'espera si que és fàcilment observable per a totes les famílies participants ja que des del curs 2017-2018 unes setmanes després que iniciï el curs els centres publiquen un llistat amb tots l'alumnat que s'ha matriculat com a conseqüència del procés de preinscripció així com el nombre de places vacants un cop finalitzat aquest, el fet que no es faci pública informació sobre els moviments que s'han donat durant el període en que les llistes d'espera han estat funcionant (quantes vacants s'han generat a cada centre, a qui han estat ofertes aquestes places o si les famílies han decidit acceptar-la o renunciar-hi), tampoc contribueix a que les famílies percebin aquest procés com a transparent.

Resum: Assignació final: reclamacions sobre la plaça assignada i gestió de la llista d'espera

Punts forts

- Els mecanismes de gestió de la llista d'espera estan ben descrits en la documentació pública i no deixen espai a la discrecionalitat.
- El resultat final del procés (alumnat matriculat i vacants un cop finalitzat) és públic i fàcilment accessible per a totes les famílies participants.

Resum: Assignació final: reclamacions sobre la plaça assignada i gestió de la llista d'espera

Punts febles

- La jurisprudència administrativa sobre les reclamacions no és pública ni està sistematitzada.
- Que el Consorci utilitzi normes no escrites per resoldre reclamacions afecta negativament a la participació efectiva de les famílies participants al procés i al compliment del seu dret a ser tractades amb igualtat de condicions.
- La manca d'informació sobre els moviments que es van donant a la llista d'espera durant el període en que està activa crea desconfiança sobre la manera com es gestiona la llista d'espera en algunes famílies.

Conclusions

El procés d'admissió de l'alumnat als centres educatius públics i concertats de la ciutat de Barcelona és un procés complex, en el qual hi participen diversos agents clau, i que persegueix assolir simultàniament objectius tant importants com la garantia d'accés universal a l'escola pública i de qualitat, la promoció de l'equitat educativa i el respecte al dret d'elecció de les famílies participants sobre on escolaritzar als seus fills i filles, cadascun subordinat als anteriors.

Pel que fa al primer objectiu, tot i que és veritat que l'oferta de places a la ciutat sempre és suficient per a donar resposta a totes les necessitats d'escolarització que sorgeixen any rere any, la planificació de l'oferta educativa encara no impedeix que a nivell de zona d'escolarització segueixin havent alguns desequilibris que també afecten al segon objectiu de promoció de l'equitat educativa. En concret, en el cas de P3 es detecten de manera simultània dèficits de places públiques i excés de places concertades en algunes zones, mentre en el cas de 1r d'ESO hi ha zones que no tenen places suficients per donar resposta a tota la demanda que reben. Si bé, en general, els dèficits de places a nivell de zona escolar s'han reduït els darrers anys, els problemes de sobreoferta segueixen persistint, i inclús ampliant-se en zones que de base ja partien de situacions de superàvit. Això es pot deure, entre d'altres factors, a la davallada demogràfica i al funcionament dels concerts educatius, els quals al tenir una vigència de sis anys fan que l'adaptabilitat de l'oferta mitjançant el tancament de grups és menor.

D'altra banda, a la pràctica l'escolarització no és gratuïta per la majoria de les famílies, amb els centres concertats i els centres de les zones més benestants de la ciutat tenint quotes associades a l'escolarització més elevades. Això comporta que l'oferta efectiva que afronten les famílies amb menys recursos sigui menor si hi ha un conjunt de centres on les quotes d'escolarització actuen com a barrera d'entrada per a elles. El Pla de Xoc reverteix aquest problema pels alumnes que en són beneficiaris, els quals gaudeixen de la gratuïtat efectiva, però mentre la gratuïtat no s'expandeixi al conjunt de famílies econòmicament vulnerables aquestes tindran l'accés barrat al centres amb quotes elevades.

Amb relació a la igualtat d'oportunitats educatives, el Consorci ha desplegat esforços importants per lluitar contra la segregació escolar i vetllar perquè l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu tingui les mateixes oportunitats d'assolir l'èxit educatiu i que tots els centres de la ciutat contribueixin a aquest objectiu. En aquest sentit, les mesures per fomentar la distribució equilibrada de l'alumnat amb NESE estan presents en totes les etapes del procés d'admissió de l'alumnat, començant alhora de planificar l'oferta i expandint-se fins a la gestió de la matrícula viva. No obstant, a nivell de zona d'escolarització encara s'identifiquen desequilibris entre centres pel que fa al nombre d'alumnes amb NESE que escolaritzen, amb els centres públics escolaritzant-ne més de mitjana que els centres privats. En segon lloc, una altra qüestió que afecta a la igualtat d'oportunitats educatives és el lloc de residència de les famílies afecta l'oferta de proximitat que té disponible, tant en nombre de centres com pel que fa a la distància i la titularitat dels mateixos.

Finalment, pel que fa al dret d'elecció i la llibertat d'ensenyament de les famílies, cal destacar que el mecanisme de Boston, sistema mitjançant el qual s'assigna plaça a la majoria de famílies participants, respecte de manera estricta les preferències expressades per les famílies ja que l'ordre amb que es sol·licita un centre és el primer criteri de prioritització que es té en compte. Alhora, tot i que no és un mecanisme a prova d'estratègies, els criteris de prioritització establerts per l'administració educativa (adscripció, proximitat i presència de germans) són bastant coincidents amb les criteris que utilitzen les famílies per establir les seves preferències sobre els centres, fent menys problemàtiques les conseqüències negatives que comporten els mecanismes que no són a prova d'estratègia. Tot i així, com s'ha comentat en altres moments, l'objectiu de satisfer les preferències de les famílies està subordinat a l'objectiu de promoure l'equitat educativa i la distribució equilibrada de l'alumnat, i per tant, alhora d'escollir el mecanisme d'assignació de places també s'haurien de tenir en compte criteris d'equitat, valorant per exemple criteris com ara el d'acceptació diferida que són a prova d'estratègies i per tant redueixen desigualtats en les condicions de participació entre famílies més i menys sofisticades.

d'altra banda, i a diferència del que passa amb les assignacions que es fan amb el mecanisme de Boston, en el cas de les assignacions d'ofici i les assignacions a alumant amb NESE, no queda clar com es tenen en compte les preferències de les famílies. Tot i que d'acord a la informació pública les preferències expressades per les famílies són tingudes en compte, hi ha famílies que són assignades d'ofici a centres que s'allunyen significativament de les seves preferències, sobretot pel que fa a la proximitat al domicili, la titularitat del centre i el posicionament del centre davant la religió. Aquest darrer cas, l'assignació a un centre religiós de famílies amb preferència per una educació laica és una situació recurrent i sense una solució reglada, tot i que les famílies estan emparades pel dret a que els seus fills i filles rebin una formació moral i religiosa d'acord amb les seves conviccions. Finalment, les preassignacions en el marc del Pla de Xoc es fan abans de rebre el llistat de centres sol·licitats per les famílies, minvant per tant el seu dret d'elecció de centre.

A banda de la capacitat del mecanisme per assolir els seus objectius, una altra qüestió important és si la informació sobre el funcionament del procés i la manera com es prenen les decisions garanteix que l'accés al sistema educatiu es dona en igualtat de condicions. Perquè això passi, és necessari que les famílies entenguin el funcionament del procés, la manera com es prenen les decisions que en ell s'adopten i el marc normatiu en que aquestes decisions estan fonamentades, per tal que d'una banda puguin participar-hi de manera efectiva i de l'altra si detecten que se'ls ha causat algun greuge puguin reclamar.

En aquest sentit, tot i els esforços del Consorci per posar a disposició de les famílies documents informatius sobre el funcionament del procés, hi ha parts que les famílies segueixen sense tenir clares. Això es deu, en part, a que no existeix un document informatiu on s'expliqui de manera detallada i amb llenguatge planer el funcionament del procés d'inici a fi, i per tant una família que vulgui entendre la globalitat del procés necessita consultar diverses fonts (gran part d'elles jurídiques), invertir temps i estar familiaritzada amb els conceptes tècnics que s'utilitzen. En part, a que una part de la informació rellevant no és pública, com ara els criteris que s'utilitzen per fer modificacions a l'oferta inicial, per assignar places d'ofici o per assignar places reservades per alumnat NESE, ni tan sols un cop acabat el procés d'assignació de places. Finalment, hi ha informació important per les famílies que només es pot obtenir assistint a les jornades de portes obertes, a reunions amb el centre o per vies de comunicació informal amb els centres, com ara el nombre de sol·licituds que ha rebut el centre els anys anteriors i les seves característiques (quantes eren de germans, quantes d'alumnat amb NESE, quina puntuació de proximitat tenien, etc.) o les possibilitats que un cop tancada la preinscripció s'obri un "bolet" al centre. Tenint en compte que, sota el sistema actual que utilitza el mecanisme de Boston per assignar places, aquesta informació és útil de cara a elaborar l'estratègia sobre quins centres sol·licitar, que les possibilitats d'assistir a les portes obertes no són les mateixes per totes les famílies per diversos motius (horaris laborals, cures de persones dependents, etc.) i que algunes famílies coneixen i utilitzen les vies més informals i d'altres no, que aquesta informació no sigui oficial i accessible telemàticament afecta l'accés en igualtat de condicions de totes les famílies.

En canvi, si ens fixem amb la informació que necessiten les famílies per comprovar que no se'ls ha causat cap perjudici (o per poder reclamar en cas contrari), en el cas de les assignacions fetes amb el mecanisme de Boston tota aquesta està disponible públicament i és fàcilment accessible: nombre de places ofertes, nombre de sol·licituds, criteris de prioritització, alumnat admès i en llista d'espera i alumnat matriculat. I per tant, l'assignació ordinària de places és totalment transparent i no discrecional. En canvi, en el cas de les assignacions d'ofici i de places a l'alumnat amb NESE, com els criteris que s'utilitzen no són públics i no queda clar com es tenen en compte les preferències de les famílies ni a priori ni a posteriori, aquest processos són percebuts com a menys transparents i més arbitraris per part de les famílies participants per la falta d'informació. Finalment, pel que fa a les resolucions de les reclamacions sobre les places assignades d'ofici, el fet que no siguin públiques i que

hi intervinguin normes no escrites suposa una barrera a l'accés en igualtat de condicions al sistema educatiu per part de totes les famílies.

Valorant conjuntament totes les dimensions analitzades es pot concloure que el disseny del procés és coherent amb els tres objectius principals identificats: garantir l'accés universal a l'escola pública i de qualitat, promoure l'equitat educativa i respectar el dret d'elecció de les famílies. Tanmateix, a la pràctica encara es detecten alguns desequilibris, sobretot pel que fa a l'equivalència territorial de l'oferta, la distribució de l'alumnat amb NESE i l'accés al sistema en igualtat de condicions de totes les famílies, aquest últim fruit, entre d'altres coses, per la no gratuïtat efectiva de l'educació obligatòria. Val a dir, també, que aquests desequilibris s'han reduït en els darrers tres anys i que les mesures impulsades pel Consorci per combatre'ls semblen anar en la direcció correcta. De fet, moltes de les mesures posades en marxa en el marc del pla de Xoc, com ara detecció anticipada d'alumnat amb NESE o la gratuïtat efectiva de la plaça escolar per l'alumnat vulnerable, s'inclouen en el nou decret d'admissió que afecta als processos d'escolarització de tots els municipis de Catalunya. En canvi, pel que fa a la informació pública sobre el procés i la transparència, tot i que també s'han implementat millores en els darrers anys, segueix havent un marge important si es vol aconseguir que la participació de les famílies sigui efectiva, que es preservi el dret a l'accés en igualtat de condicions i que millori les percepció que les famílies tenen de tot el procés.

Recomanacions

Tenint en compte les anàlisis realitzades i les conclusions extretes, a continuació es fan un seguit de recomanacions. Primer es fan un seguit de recomanacions més generals i després es fan propostes específiques sobre com resoldre algunes de les qüestions que generen més desequilibris en la distribució de l'alumnat o més descontent entre les famílies participants.

En primer lloc, per entendre com funciona el procés d'admissió de l'alumnat s'ha d'accedir a fonts d'informació diverses i disperses, i això fa que les famílies hagin d'invertir un temps important per entendre'l, generant desigualtats entre aquelles amb més temps i coneixements del sistema i aquelles que encaren més barreres per accedir a la informació. Per evitar aquests problemes es recomana:

- Fomentar la consolidació normativa, amb l'objectiu que consultant un únic document normatiu es pugui conèixer el funcionament i l'encaix de totes les fases del procés d'admissió.
- Elaborar un document que expliqui de manera integral i amb un llenguatge planer i comprensible el funcionament de tot el procés, especificant tant les activitats on s'espera una participació activa de les famílies com els criteris que s'utilitzen per prendre les principals decisions que afecten l'assignació final.

En la mateixa línia d'aportar informació a les famílies perquè les decisions que prenguin durant tot el procés estiguin ben informades i que la informació de que

disposa una família depengui el mínim possible de la seva capacitat d'assistir a les portes obertes o de l'ús de vies de comunicació informals amb els centres, es recomana:

- Ampliar la informació sobre els centres educatius que està disponible de manera telemàtica i centralitzar-la a la web del Consorci: ampliant la informació que els centres bolquen a la "Guia de centres" de la web del Consorci, fer que sigui obligatori per a tots els centres informar a la "Guia de centres" sobre el cost de la plaça escolar, afegir un apartat on es reculli informació sobre el nombre de places que el centre ha ofert els darrers anys, les sol·licituds que ha rebut, les puntuacions de prioritat de l'alumnat admès, etc.
- Prevenir que les famílies obtinguin informació addicional per part dels centres sobre qüestions com ara el nombre de sol·licituds que han rebut fins el moment, en quina puntuació sembla que se situarà el tall, quantes famílies preveuen que hauran d'anar al sorteig o si és probable que s'obri o es tanqui un grup un cop acabat el procés de preinscripció que per vies no oficials o informals, o regular aquestes vies perquè siguin conegudes i puguin ser utilitzades per a totes les famílies, evitant així que es generin desigualtats en les condicions d'accés. En aquest sentit, transitar cap a un sistema centralitzat i online en el que durant el període de presentació de sol·licituds els centres no tinguin informació en temps real sobre la demanda que estan rebent podria ajudar a combatre aquestes desigualtats d'informació entre les famílies.
- Valorar les implicacions en termes d'igualtat de condicions de participació que té el mecanisme de Boston pel fet de no ser un mecanisme a prova d'estratègies, i per tant que incentiva a les famílies a comportar-se estratègicament. Aquesta reflexió sobre el mecanisme d'assignació podria anar acompanyada d'una revisió dels criteris de prioritització que permeti una major riquesa en la prioritització i que eviti que una part important de les sol·licituds es decideixin per sorteig, per exemple enriquint el criteri de renda per valorar el nivell de renda més enllà de la recepció o no de la Renda Garantida de Ciutadania.

D'altra banda, millorar la publicitat dels processos de presa de decisions relacionats amb les modificacions de l'oferta educativa, l'assignació de places per part de les comissions de garanties d'admissió i la resolució de reclamacions sobre les places assignades (preservant la privacitat de les famílies que les presenten) augmentaria considerablement el grau de transparència del procés, previndria que algunes decisions es puguin percebre com a arbitràries i reforçaria la legitimitat de les decisions preses pel Consorci davant les famílies participants i la ciutadania en general. Per això es recomana seguir avançant en la transparència activa a través de:

- Junt amb la publicació de l'oferta final, publicar un document on es detallin les modificacions fetes a l'oferta de places inicial acompanyades de les raons i/o els criteris que les han motivat, amb l'objectiu que no es percebin com a decisions arbitràries.

- Publicar els criteris i les normes de prioritització que utilitzen les comissions de garanties d'admissió per a assignar les places d'ofici i les places reservades a l'alumnat amb NESE, amb l'objectiu que aquests processos no siguin percebuts com a poc transparents i discrecionals.
- Fer públiques les resolucions de les reclamacions sobre les places assignades d'ofici i els criteris utilitzats per part de les comissions de garanties d'admissió per a estimar-les o desestimar-les, amb l'objectiu que aquests siguin coneguts i fàcilment accessibles per a tots els participants i que si apareixen nous criteris o hi ha canvis en el criteri jurisprudencial aquests quedin recollits.

Pel que fa a la promoció de l'equitat educativa, es recomana:

- Donada la davallada demogràfica, i amb l'objectiu d'evitar els problemes que es deriven de la sobreoferta de places en certes zones educatives, valorar la possibilitat de disminuir les ràtios a tota la zona quan l'opció de tancar grups no sigui possible o desitjable.
- Mantenir la reserva de places fins a l'inici de curs, per poder-les utilitzar també per assignar alumnat amb NESE que ha sol·licitat plaça fora del termini de preinscripció i afavorir una distribució equilibrada.
- Seguir implementant polítiques, com les contemplades en el Pla de Xoc, per garantir la gratuïtat efectiva de l'educació, com a mínim per a aquells col·lectius pels quals els costos d'escolarització poden representar una barrera per accedir a alguns centres de la ciutat.

Val a dir que el nou decret d'admissió de l'alumnat ja contempla el desplegament progressiu de totes aquestes mesures.

Passant a qüestions més concretes que poden millorar el funcionament del procés d'admissió i la valoració que en fan les famílies, i tenint en compte el dret de les famílies a donar als seus fills i filles una formació religiosa i moral d'acord a les seves conviccions de les famílies es recomana:

- Evitar durant l'assignació d'ofici assignar plaça en un centre religiós a les famílies que o bé han expressat explícitament la seva preferència per una educació laica o bé només han llistat centres laics a la sol·licitud, per garantir que aquest dret es fa efectiu per a totes les famílies i no només per aquelles que decideixen presentar una reclamació.
- Fer pública la norma no escrita segons la qual només es garanteix plaça a un centre laic a aquelles famílies que han expressat la seva preferència per aquest model incloent només centres no religiosos a la seves sol·licituds.

De manera similar, i tenint en compte que a la pràctica la gratuïtat de l'educació obligatòria no es dona i que, de mitjana, els centres concertats tenen quotes més elevades que els centres públics:

- Mentre segueixin persistint les diferències de cost entre els centres públics i els concertats, evitar assignar plaça d'ofici en un centre concertat a famílies que només han llistat centres públics a la sol·licitud, per evitar que els costos d'escolarització puguin suposar un càrrega elles.
- Fer pública la norma no escrita segons la qual només es garanteix plaça a un centre de titularitat pública a aquelles famílies només han inclòs centres públics a les seves sol·licituds.

Finalment, i tenint en compte que l'assignació d'un centre allunyat del domicili a famílies amb una preferència clara per un centre de proximitat està entre les raons habituals per les quals les famílies es mostren descontentes amb la plaça assignada, es recomana:

- Valorar la possibilitat que l'alumnat que havent demanat només centres de proximitat se li ha assignat plaça en un centre que no forma part de la seva àrea de proximitat tingui el mateix dret a sol·licitar un canvi de centre que l'alumnat que canvia de districte de residència durant el curs.

Referències

- Abdulkadiroglu, A., Pathak, P. A., Roth, A. E., & Sönmez, T. (2006). *Changing the Boston school choice mechanism*. National Bureau of Economic Research.
- Balaguer, M. (2014). *Principis d'igualtat i mecanismes d'assignació de recursos: rellevància per a l'anàlisi de polítiques públiques*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.
- BOE. (sense data). Ley Orgánica 2/2006. *De Educación, BOE 4 de mayo de 2006*.
- Bonal, X., & Zancajo, A. (2019). *Elección de Escuela, Movilidad y Segregación Escolar del Alumnado Vulnerable en Barcelona*.
- Bonal, X., & Zancajo, A. (2020). *Equivalència territorial en la planificació educativa a Barcelona: Diagnòstic i propostes*. Barcelona.
- Calsamiglia, C., Fu, C., & Güell, M. (2018). *Structural estimation of a model of school choices: The Boston mechanism vs. its alternatives*. National Bureau of Economic Research.
- Calsamiglia, C. (2011). *Triar escola a Espanya: teoria i evidència*. Barcelona: Centre de Recerca en Economia Internacional.
- Calsamiglia, C., & Güell, M. (2018). Priorities in school choice: The case of the Boston mechanism in Barcelona. *Journal of Public Economics*, 163, 20-36.
- Capano, G., & Woo, J. J. (2018). *Designing policy robustness: outputs and processes*.
- de Haan, M., Gautier, P. A., Oosterbeek, H., & van der Klaauw, B. (2015). *The Performance of School Assignment Mechanisms*.
- DECRET 102/2010. (03 / agost / 2010). *D'autonomia dels centres educatius*.

- Decret 75/2007, de 27 de març, pel qual s'estableix el procediment d'admissió de l'alumnat als centres en els ensenyaments sufragats amb fons públics. (sense data). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 4852, del 29 de març de 2007.
- Decret 84/2002, de 5 de febrer, de constitució del Consorci d'Educació de Barcelona. (sense data). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 3595, del 14 de desembre de 2002.
- Drew, C. H., & Nyerges, T. L. (2004). Transparency of environmental decision making: A case study of soil cleanup inside the Hanford 100 area. *Journal of Risk Research*, 7(1), 33-71.
- Estatut d'autonomia de Catalunya. (20 / Juliol / 2006). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC 4680)*.
- Hastings, J., Kane, T., & Staiger, D. (2008). Heterogeneous preferences and the efficacy of school choice. *Combines and replaces NBER Working Papers(12145 and 11805)*.
- Kern, M. (1999). *Is openness working? A Progress Report*. Seattle, WA: Hanford Openness Workshops .
- Lavy, V. (2010). Effects of free choice among public schools. *The Review of Economic Studies*, 77(3), 1164-1191.
- Lavy, V. (2015). *The long-term consequences of free school choice*. National Bureau of Economic Research.
- Llei 12/2009. (sense data). *Dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència*. DOGC. Barcelona.
- Llei 14/2010. (sense data). *del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència*.
- Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta Municipal de Barcelona. (sense data). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 2801, del 8 de gener de 1999.
- Pathak, P. A., & Sönmez, T. (2008). Leveling the playing: sincere and sophisticated players in the Boston mechanism. *American Economic Review*, 98.4, 1636-52.
- Síndic de Greuges de Catalunya. (2016). *La segregació escolar a Catalunya (I): la gestió del procés d'admissió d'alumnat*. Juliol 2016.
- Síndic de Greuges de Catalunya. (2016). *La segregació escolar a Catalunya (II): condicions d'escolarització*. Novembre 2016.
- Síndic de Greuges de Catalunya. (2020). *nforme sobre els centres educatius amb elevada complexitat davant la crisi derivada de la COVID-19*. Maig 2020.
- Unión Europea. (2010). *Carta de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea*. DOUE núm. 83, de 30 de marzo de 2010.
- Whitehead, M. (1991). The concepts and principles of equity and health. *Health promotion international*, 6(3), 217-228.

Annexos

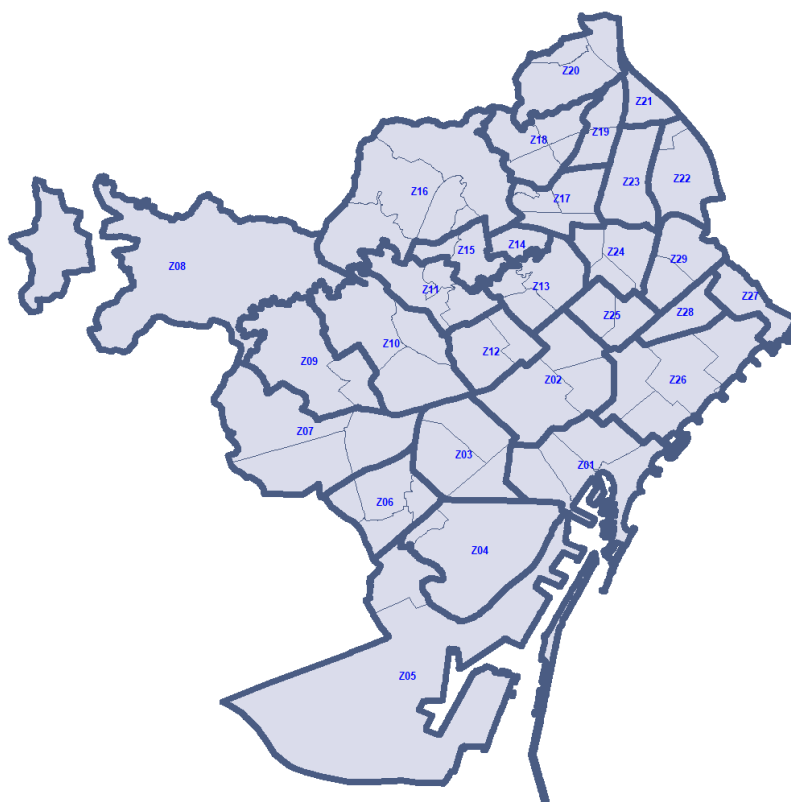
Annex 1. Dates clau dels darrers processos d'admissió de l'alumnat

Activitat	Curs 2020-21	Curs 2019-20	Curs 2018-19	Curs 2017-18	Curs 2016-17	Curs 2015-16
Publicació de l'oferta inicial de places	8/maig	27/març	9/abril	20/març	18/març	4/març - 10/març
Presentació de sol·licituds telemàtiques	13/maig - 22/maig	-	-	-	30/març - 6/abril	10/març - 16/març
Presentació de sol·licituds presencials amb cita prèvia	19/maig - 22/maig	29/març - 9/abril	13/abril - 24/abril	23/març - 4/abril	30/març - 7/abril	10/març - 17/març
Presentació de documentació	25/maig	29/març - 10/abril	13-25/abril	23/març - 7 d'abril	-	-
Publicació de la llista de sol·licituds amb la puntuació provisional	29/maig	26/abril	3/maig	24/abril	15/abril	17/març
Presentació de reclamacions	2/juny - 5/juny	29/abril - 3/maig	4/maig - 8/maig	25/abril - 27/abril	15/abril - 20/abril	7/abril/ - 9/abril
Publicació de la llista de sol·licituds amb la puntuació un cop resoltes les reclamacions	9/juny	8/maig	10/maig	3/maig	18/abril	-
Sorteig del número de desempat	9/juny	9/maig	11/maig	4/maig	25/abril	7/abril
Publicació de la llista de sol·licituds ordenada definitiva	11/juny	14/maig	15/maig	8/maig		14/abril
Ampliació de petició de centres per a les famílies que no han obtingut cap assignació	26/juny - 29/juny	30/maig - 3/juny	31/maig - 4/juny	-	-	-
Publicació de l'oferta final de places escolars	6/juliol	11/juny	11/juny	30/maig	17/maig	5/maig
Publicació de la llista d'alumnes admesos i en llista d'espera	7/juliol	12/juny	12/juny	2/juny	20/maig	12/maig
Presentació de reclamacions a les places assignades d'ofici	8/juliol - 17/juliol	-	-	-	-	-
Publicació de la llista d'alumnes amb plaça assignada	13/juliol - 17/juliol	20/juny - 26/juny	21/juny - 27/juny	12/juny - 16/juny	13/juny - 17/juny	8/juny - 12/juny
Publicació de la llista d'alumnes matriculats al centre procedents del procés de preinscripció i admissió	30/ setembre	1/octubre	1/octubre	15/ setembre	-	-

Annex 2. Zones d'escolarització de la ciutat de Barcelona

La ciutat de Barcelona està dividida en 29 zones d'escolarització formades per un barri o un conjunt de barris d'un mateix districte.

Figura 31. Zones d'escolarització de Barcelona

Font: Elaboració pròpia

La següent taula mostra la relació entre barri i zona d'escolarització:

Taula 11. Relació entre zona d'escolarització, barri i districte

Zona	Barris	Districte
1	Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera, el Barri Gòtic, la Barceloneta, el Raval	Ciutat Vella
2	el Fort Pienc, la Sagrada Família, la dreta de l'Eixample	Eixample
3	la Nova Esquerra de l'Eixample, Sant Antoni, l'Antiga Esquerra de l'Eixample	Eixample
4	la Font de la Guatlla, el Poble Sec	Sants-Montjuïc
5	la Marina de Port, la Marina del Prat Vermell	Sants-Montjuïc
6	Sants, Sants - Badal, Hostafrancs, la Bordeta	Sants-Montjuïc

Zona	Barris	Districte
7	Les Corts, Pedralbes, la Maternitat i Sant Ramon	Les Corts
8	Vallvidrera, el Tibidabo i les Planes	Sarrià-Sant Gervasi
9	les Tres Torres, Sarrià	Sarrià-Sant Gervasi
10	Sant Gervasi - Galvany, Sant Gervasi - la Bonanova, el Putxet i el Farró	Sarrià-Sant Gervasi
11	la Salut, Vallcarca i els Penitents, el Coll	Gràcia
12	el Camp d'en Grassot i Gràcia Nova, la Vila de Gràcia	Gràcia
13	el Guinardó, el Baix Guinardó, Can Baró	Horta-Guinardó
14	la Font d'en Fargues	Horta-Guinardó
15	el Carmel, la Teixonera	Horta-Guinardó
16	la Vall d'Hebron, Sant Genís dels Agudells, Montbau, Horta, la Clota	Horta-Guinardó
17	Can Peguera, el Turó de la Peira, Porta, Vilapicina i la Torre Llobeta	Nou Barris
18	Verdun, Canyelles, la Guineueta, les Roquetes	Nou Barris
19	la Prosperitat, la Trinitat Nova	Nou Barris
20	Vallbona, Ciutat Meridiana, Torre Baró	Nou Barris
21	la Trinitat Vella	Sant Andreu
22	Baró de Viver, el Bon Pastor	Sant Andreu
23	Sant Andreu	Sant Andreu
24	Navas, la Sagrera, el Congrés i els Indians	Sant Andreu
25	el Clot, el Camp de l'Arpa del Clot	Sant Martí
26	el Poblenou, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, el Parc i la Llacuna del Poblenou, la Vila Olímpica del Poblenou	Sant Martí
27	el Besòs i el Maresme	Sant Martí
28	Provençals del Poblenou	Sant Martí
29	Sant Martí de Provençals, la Verneda i la Pau	Sant Martí

Font: Elaboració pròpia

Annex 3. Cost total de la plaça escolar per zona

Taula 12. Costos totals de la plaça escolar de primària segons la zona i la titularitat del centre

Zona	Tipus de centres	Centres sense informació	Centres amb informació	Mitjana (en €)	Desviació estàndard (en €)	Mínim (en €)	Màxim (en €)
Z01	Públic	0	11	146	69	50	270
	Concertat	4	3	766	785	109	1635
Z02	Públic	1	9	259	58	144	340
	Concertat	7	8	1364	536	193	1910
Z03	Públic	0	8	218	45	159	290
	Concertat	7	4	1131	127	1022	1301
Z04	Públic	0	10	245	60	159	333
	Concertat	1	2	569	506	211	926
Z05	Públic	0	6	161	31	135	215
	Concertat	2	0	-	-	-	-
Z06	Públic	1	9	206	104	80	437
	Concertat	6	0	-	-	-	-
Z07	Públic	3	6	202	68	93	290
	Concertat	6	3	649	733	139	1489
Z08	Públic	0	2	288	272	95	480
	Concertat	0	1	520	-	-	-
Z09	Públic	0	4	370	132	265	560
	Concertat	7	4	1784	390	1351	2126
Z10	Públic	0	1	190	-	-	-
	Concertat	17	4	1909	1256	188	3204
Z11	Públic	0	7	218	44	178	300
	Concertat	3	2	855	807	284	1425
Z12	Públic	0	8	236	32	200	300
	Concertat	2	4	1393	177	1244	1649
Z13	Públic	0	6	226	28	193	270
	Concertat	4	1	1500	-	-	-
Z14	Públic	0	6	256	89	153	418
	Concertat	1	0	-	-	-	-
Z15	Públic	2	2	169	27	150	188
	Concertat	2	1	241	-	-	-
Z16	Públic	0	5	229	59	171	303
	Concertat	6	1	1550	-	-	-

Zona	Tipus de centres	Centres sense informació	Centres amb informació	Mitjana (en €)	Desviació estàndard (en €)	Mínim (en €)	Màxim (en €)
Z17	Públic	0	5	177	38	150	240
	Concertat	5	1	371	-	-	-
Z18	Públic	0	6	150	21	120	180
	Concertat	4	1	342	-	-	-
Z19	Públic	0	6	160	32	100	185
	Concertat	2	0	-	-	-	-
Z20	Públic	0	4	138	28	105	174
	Concertat	0	1	540	-	-	-
Z21	Públic	2	1	185	-	-	-
	Concertat	1	0	-	-	-	-
Z22	Públic	0	3	167	72	105	245
	Concertat	2	0	-	-	-	-
Z23	Públic	0	6	242	54	176	335
	Concertat	1	5	697	663	116	1840
Z24	Públic	1	8	238	43	185	299
	Concertat	1	3	537	747	99	1400
Z25	Públic	0	6	253	31	200	290
	Concertat	2	2	1079	1389	97	2061
Z26	Públic	0	8	236	86	135	400
	Concertat	3	3	1285	311	1034	1632
Z27	Públic	0	4	130	42	100	190
	Concertat	0	2	488	174	365	611
Z28	Públic	0	4	218	30	190	257
	Concertat	2	0	-	-	-	-
Z29	Públic	0	7	203	47	125	275
	Concertat	4	2	989	133	895	1083
Total	Públic	10	168	213	75	50	560
	Concertat	102	58	1069	702	97	3204

Font: Elaboració pròpia a partir de dades obtingues de <https://www.edubcn.cat/>. Dades extretes a novembre 2020.

Taula 13. Costos totals de la plaça escolar de secundària segons la zona i la titularitat del centre

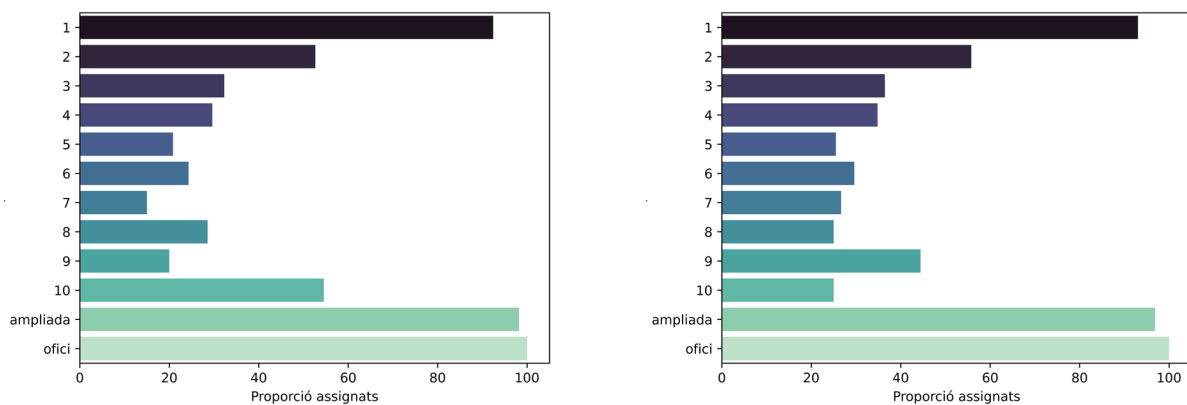
Zona	Tipus de centres	Centres sense informació	Centres amb informació	Mitjana (en €)	Desviació estàndard (en €)	Mínim (en €)	Màxim (en €)
Z01	Públic	0	5	87	24	60	115
	Concertat	3	4	667	770	83	1725
Z02	Públic	1	2	243	166	125	360
	Concertat	6	9	1446	560	193	1900
Z03	Públic	0	3	204	113	138	335
	Concertat	4	3	1060	404	597	1343
Z04	Públic	0	5	141	49	100	220
	Concertat	1	1	898	-	-	-
Z05	Públic	0	2	245	92	180	310
	Concertat	0	0	-	-	-	-
Z06	Públic	1	3	113	36	90	155
	Concertat	6	0	-	-	-	-
Z07	Públic	3	2	113	18	100	125
	Concertat	6	4	652	597	139	1467
Z08	Públic	0	0	-	-	-	-
	Concertat	1	0	-	-	-	-
Z09	Públic	0	1	321	-	-	-
	Concertat	6	4	2029	567	1330	2599
Z10	Públic	0	2	194	23	177	210
	Concertat	14	4	2192	1423	200	3443
Z11	Públic	0	1	75	-	-	-
	Concertat	3	1	2073	-	-	-
Z12	Públic	0	3	162	114	57	283
	Concertat	2	4	1278	328	879	1669
Z13	Públic	0	3	112	74	30	175
	Concertat	5	1	1740	-	-	-
Z14	Públic	0	0	-	-	-	-
	Concertat	1	0	-	-	-	-
Z15	Públic	1	1	285	-	-	-
	Concertat	3	0	-	-	-	-
Z16	Públic	0	3	200	184	50	405
	Concertat	6	1	1298	-	-	-
Z17	Públic	0	5	228	93	65	293
	Concertat	5	1	423	-	-	-

Zona	Tipus de centres	Centres sense informació	Centres amb informació	Mitjana (en €)	Desviació estàndard (en €)	Mínim (en €)	Màxim (en €)
Z18	Públic	0	3	162	86	65	230
	Concertat	3	1	542	-	-	-
Z19	Públic	0	3	95	-	-	-
	Concertat	2	0	-	-	-	-
Z20	Públic	0	1	80	-	-	-
	Concertat	0	1	720	-	-	-
Z21	Públic	2	0	-	-	-	-
	Concertat	1	0	-	-	-	-
Z22	Públic	0	1	135	-	-	-
	Concertat	2	0	-	-	-	-
Z23	Públic	1	3	245	40	200	275
	Concertat	1	3	414	284	116	681
Z24	Públic	0	3	288	34	249	315
	Concertat	2	3	603	889	87	1630
Z25	Públic	0	3	223	38	184	260
	Concertat	2	1	110	-	-	-
Z26	Públic	0	3	112	65	70	187
	Concertat	2	2	1318	437	1009	1627
Z27	Públic	1	0	-	-	-	-
	Concertat	1	2	426	115	345	507
Z28	Públic	0	0	-	-	-	-
	Concertat	0	0	-	-	-	-
Z29	Públic	1	2	185	120	100	270
	Concertat	1	1	1093	-	-	-
Total	Públic	11	63	173	92	30	405
	Concertat	89	51	1155	804	83	3443

Font: Elaboració pròpia a partir de dades obtingues de <https://www.edubcn.cat/>. Dades extretes a novembre 2020.

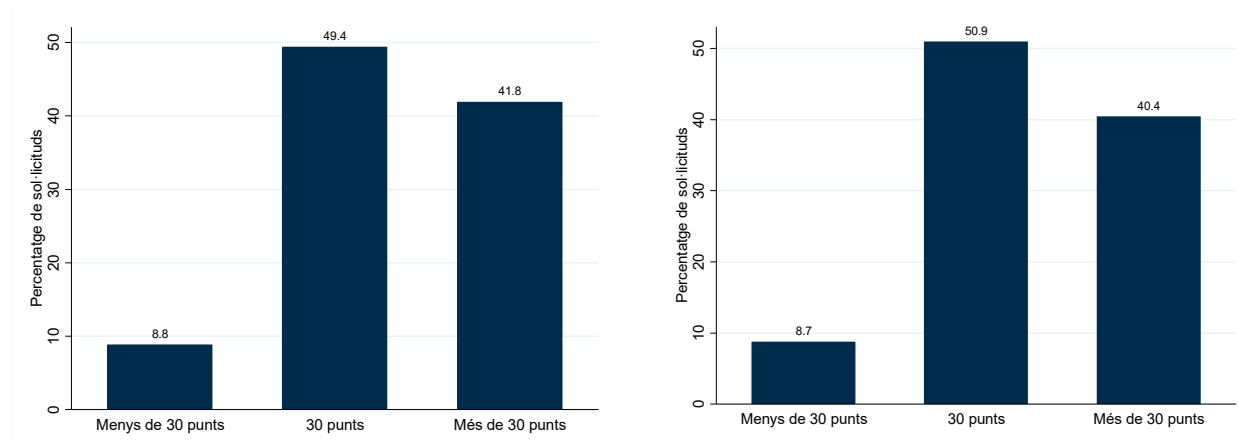
Annex 4. Figures pels cursos 2018-2019 i 2019-2020

Figura 32. Proporció de sol·licituds que de P3 que són assignades en una ronda determinada sobre el total de sol·licituds que hi arriben. Cursos 2018-2019 (esquerra) i 2019-2020 (dreta).

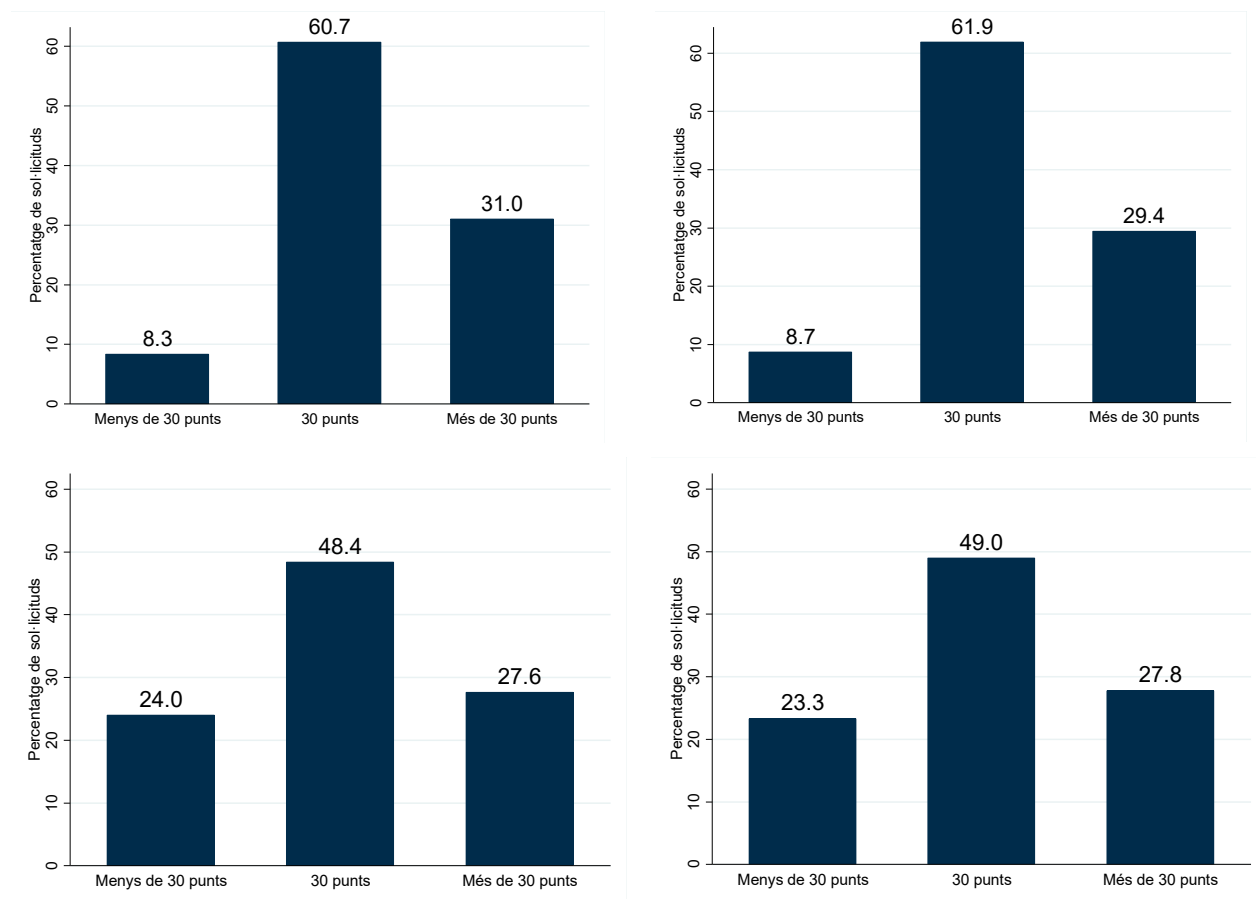
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Figura 33. Distribució dels punts de prioritat de les sol·licituds de plaça ordinària de P3. Cursos 2018-2019 (esquerra) i 2019-2020 (dreta)

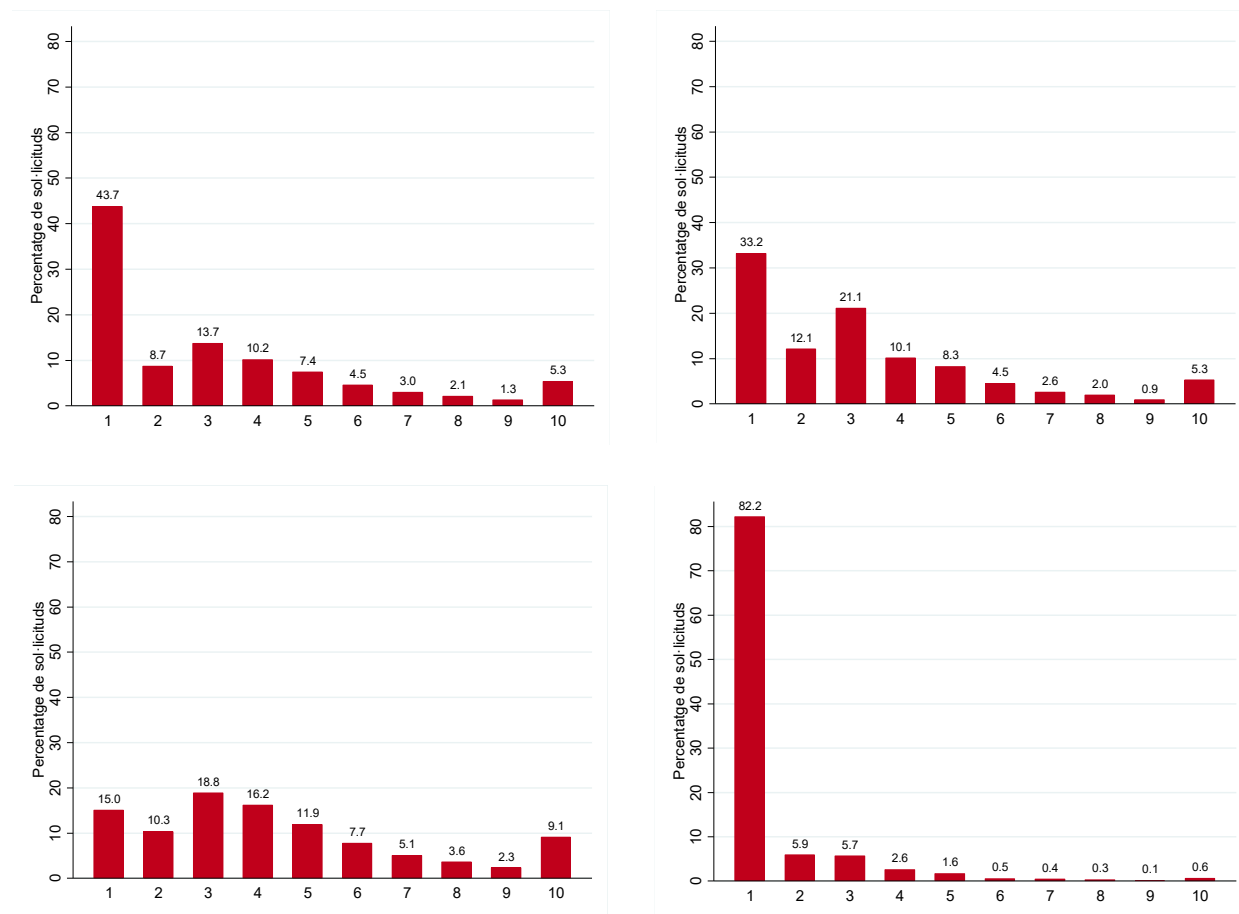
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Figura 34. Distribució dels punts de prioritat de les sol·licituds de plaça ordinària de 1r d'ESO segons si l'alumna prové d'un centre adscrit (a dalt) o no (a baix). Cursos 2018-2019 (esquerra) i 2019-2020 (dreta).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Figura 35. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per P3 en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2018-2019.

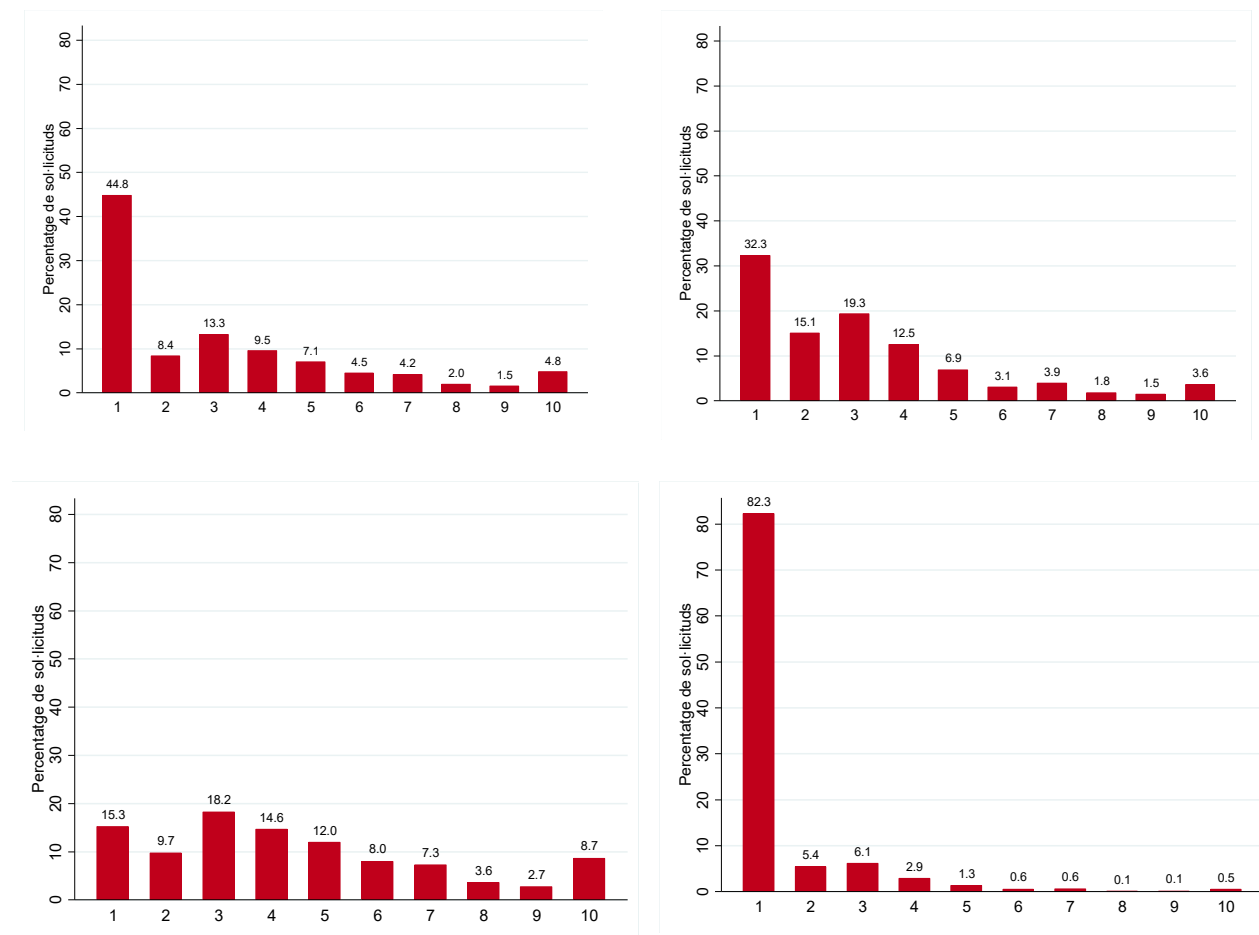
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Taula 14. Percentatge de les sol·licitud de P3 que demanen només un centre segons la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritat pels criteris generals. Curs 2018-2019.

Puntuació de la sol·licitud	Públic	Concertat	Qualsevol
Sol·licituds amb menys de 30 punts	15,4%	38,4%	33,2%
Sol·licituds amb 30 punts	7,0%	25,9%	15,0%
Sol·licituds amb més de 30 punts	77,4%	86,5%	82,2%
Totes les sol·licituds	34,2%	53,4%	43,7%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Figura 36. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per P3 en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2019-2020.

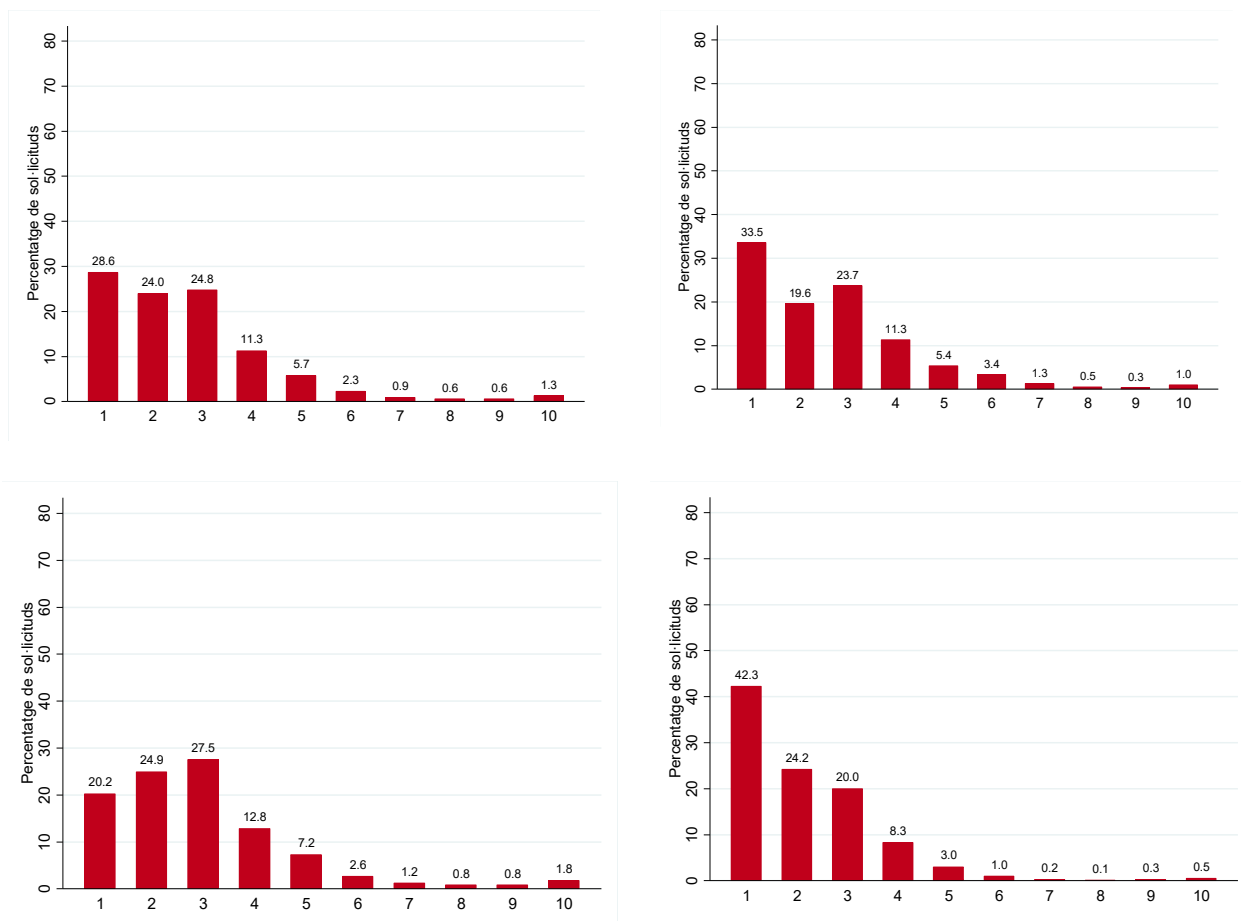
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Taula 15. Percentatge de les sol·licitud de P3 que demanen només un centre segons la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritat pels criteris generals. Curs 2019-2020.

Puntuació de la sol·licitud	Públic	Concertat	Qualsevol
Sol·licituds amb menys de 30 punts	15,1%	37,4%	32,3%
Sol·licituds amb 30 punts	7,2%	27,0%	15,3%
Sol·licituds amb més de 30 punts	79,3%	85,1%	82,3%
Totes les sol·licituds	35,8%	54,3%	44,8%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Figura 37. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per 1r d'ESO en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2018-2019.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

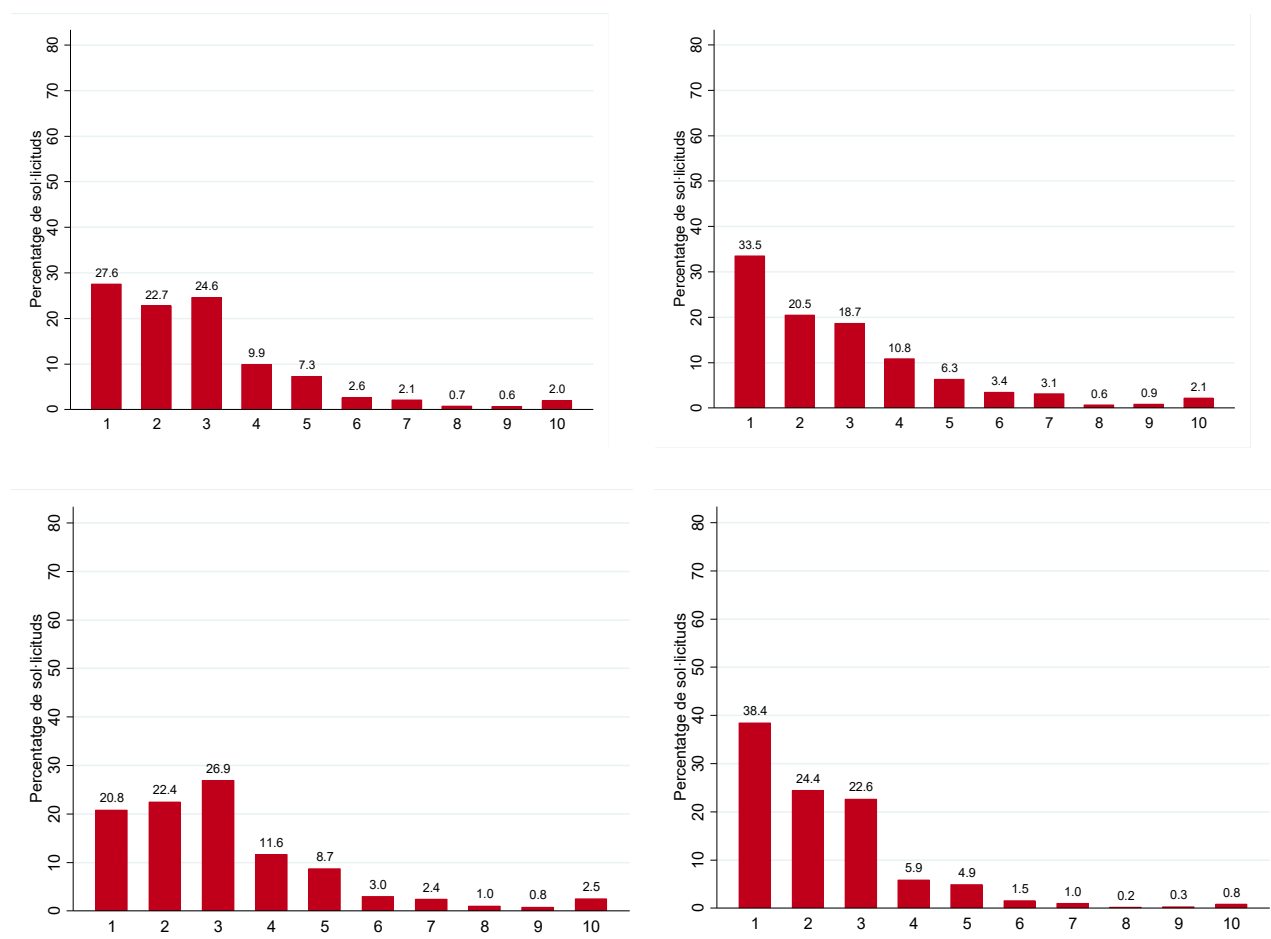
Taula 16. Percentatge de les sol·licitud de 1r d'ESO que demanen només un centre segons la situació d'adscripció, la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritat pels criteris generals. Curs 2018-2019.

Puntuació de la sol·licitud	Públic	Concertat	Qualsevol
Amb adscripció al centre sol·licitat en primera opció			
Sol·licituds amb menys de 30 punts	17,5%	94,1%	41,2%
Sol·licituds amb 30 punts	13,9%	84,0%	18,9%
Sol·licituds amb més de 30 punts	33,6%	87,5%	38,2%
Totes les sol·licituds	20,3%	87,7%	26,8%
Sense adscripció al centre sol·licitat en primera opció			
Sol·licituds amb menys de 30 punts	18,8%	34,2%	28,4%

Puntuació de la sol·licitud	Públic	Concertat	Qualsevol
Sol·licituds amb 30 punts	16,7%	27,3%	23,3%
Sol·licituds amb més de 30 punts	34,7%	58,3%	51,2%
Totes les sol·licituds	21,5%	38,2%	32,2%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Figura 38. Nombre de centres inclosos en la sol·licitud inicial de plaça per 1r d'ESO en general (a dalt a l'esquerra) i segons si tenen menys de 30 punts (a dalt a la dreta), 30 punts (a baix a l'esquerra) o més de 30 punts (a baix a la dreta). Curs 2019-2020.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Taula 17. Percentatge de les sol·licitud de 1r d'ESO que demanen només un centre segons la situació d'adscripció, la titularitat del centre demanat en primera opció i la puntuació de prioritats pels criteris generals. Curs 2019-2020.

Puntuació de la sol·licitud	Públic	Concertat	Qualsevol
Amb adscripció al centre sol·licitat en primera opció			
Sol·licituds amb menys de 30 punts	19,8%	88,1%	40,8%
Sol·licituds amb 30 punts	13,5%	74,4%	18,5%
Sol·licituds amb més de 30 punts	30,9%	92,8%	35,2%
Totes les sol·licituds	19,2%	81,9%	25,4%
Sense adscripció al centre sol·licitat en primera opció			
Sol·licituds amb menys de 30 punts	17,0%	32,4%	27,6%
Sol·licituds amb 30 punts	20,3%	29,5%	26,6%
Sol·licituds amb més de 30 punts	25,7%	54,3%	45,5%
Totes les sol·licituds	21,0%	37,1%	31,1%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del GEDAC

Annex 5. El mecanisme d'acceptació diferida com a alternativa al mecanisme de Boston

Concepte clau: Mecanisme d'acceptació diferida

El mecanisme d'acceptació diferida assigna les places escolars de la següent manera:

1. Cada centre considera les sol·licituds que el demanen en primera opció, i assigna de forma temptativa les places seguint l'ordre resultant de l'aplicació dels criteris de prioritat (p.e. proximitat, existència de germans, etc...) fins a que:
 - a. S'han assignat temptativament totes les places disponibles. En aquest cas, la resta de sol·licituds es rebutgen.
 - b. S'acaben les sol·licituds que llisten el centre en primera opció.

Les sol·licituds que han sigut rebutjades en la primera ronda i per tant no tenen plaça preassignada, entren a una segona ronda en la qual la sol·licitud es té en compte per part del centre escollit en segona opció.

2. En la segona ronda, els centres consideren conjuntament les sol·licituds dels estudiants que han estat admesos temptativament durant la primera ronda i les noves sol·licituds que els han arribat en la segona ronda. Les ordenen de nou seguint els criteris de prioritació establerts i tornen a reassignar temptativament les places fins a que:
 - a. No queden places disponibles, rebutjant la resta de sol·licituds.
 - b. S'acaben les sol·licituds.

És important mencionar que és possible que alumnes que tenien una plaça preassignada al finalitzar la primera ronda siguin rebutjats durant la segona ronda, si els nous sol·licitants tenen major preferència (major puntuació) que ells en el centre en qüestió.

3. El procés segueix amb subseqüents rondes en les quals les sol·licituds que han estat rebutjades en la ronda anterior són considerades pel següent centre demanat en la sol·licitud, i acaba quan en una ronda cap sol·licitud és rebutjada. En aquest moment, cada sol·licitud és assignada de forma definitiva en el centre que té preassignat temptativament.

Una de les principals diferències entre els dos mecanismes és que mentre sota el mecanisme de Boston les assignacions que es fan en cada ronda són en el cas del mecanisme d'acceptació diferida fins que no s'arriba a l'última volta totes les assignacions són provisionals. És a dir, en cadascuna de les rondes es reassignen totes les places de què disposa el centre (inclús les que ja han estat preassignades a la ronda anterior) i es tenen en compte totes les sol·licituds en igualtat de condicions, això és sense tenir en compte l'ordre de preferència amb que la família ha sol·licitat el centre en qüestió. Per tant, l'alumnat que per un centre concret té una puntuació major d'acord als criteris de prioritació establerts per l'administració educativa (proximitat, existència de germans, etc.) sempre té preferència davant l'alumnat amb puntuacions menors, inclús quan aquests últims han demanat el centre amb un ordre de preferència major. Aquesta diferència comporta que sota el mecanisme d'acceptació diferida que un centre educatiu no pugui donar resposta a la sol·licitud d'un alumne perquè té menys prioritat que la resta de sol·licituds valorades no el perjudica a l'hora d'aconseguir plaça en els centres que té llistats a continuació en la

seva sol·licitud, ja que el que acaba prevalent és la puntuació de prioritat que té l'alumne en cada centre, i no la ronda en que l'ha sol·licitat. Això té diverses implicacions:

1. Per començar, fa que sota el mecanisme d'acceptació diferida la millor estratègia de les famílies sempre sigui revelar les seves preferències reals sobre els centres educatius, independentment del que facin les altres famílies (Roth 1985). Dit d'una altra manera, el mecanisme d'acceptació diferida és un sistema no-manipulable, a prova d'estratègies.
2. A més, és un mecanisme estable en el sentit que cap estudiant perd una plaça davant un altre estudiant amb menys puntuació de prioritat, eliminant per tant l'"enveja justificada" de les famílies, entesa com la sensació de greuge que pot tenir una família quan en un centre que la família prefereix per sobre del que se li ha assignat ha acceptat a un alumne que tenia una puntuació de prioritat inferior.
3. Alhora, tot i no ser Pareto eficient si només es té en compte el benestar de l'alumne, l'assignació resultant d'aplicar el mecanisme d'acceptació diferida si que domina en el sentit de Pareto a qualsevol altra assignació que elimini l'"enveja justificada".

Cal mencionar, però, que perquè el mecanisme d'acceptació diferida tingui aquestes propietats desitjables, és imprescindible que el nombre de centres educatius que les famílies poden incloure en la sol·licitud de plaça sigui il·limitat, ja que si es limita el nombre d'escoles que es poden demanar, la millor estratègia de les famílies ja no és sempre revelar la veritat sinó incloure aquells centres en que tenen major prioritat (Calsamiglia, 2011). És més, els incentius a dir la veritat es redueixen més per a les famílies que tenen puntuacions de prioritació baixes en les seves escoles de preferència, per les quals la restricció del nombre de centres que poden incloure a la seva sol·licitud els fa descartar d'entrada aquelles escoles preferides on creuen que no entraran, fent que el mecanisme torni a no ser a prova d'estratègies, com és el cas del mecanisme de Boston. Com la distància entre el centre educatiu i el domicili és un determinant important en el sistema de prioritació del mecanisme implementat a Barcelona, en aquest cas implementar el mecanisme d'acceptació diferida a la ciutat comportaria que per les famílies que viuen en zones amb escoles de més qualitat l'estratègia òptima fos revelar la veritat, mentre que per les que tenen centres de menys qualitat a prop de casa haurien d'actuar estratègicament, perjudicant l'equitat del sistema d'assignació. No només això, sinó que restringir el nombre d'opcions també afecta negativament a l'eficiència i a l'estabilitat del mecanisme. Així, si en algun moment a Barcelona es considerés canviar el mecanisme de Boston pel d'acceptació diferida, caldria que no es limités el nombre de centres que poden sol·licitar les famílies.

Annex 6. Preguntes de verificació per valorar la transparència

Per valorar la transparència dels esdeveniments, s'ha adaptat el següent llistat de verificació proposat per Balaguer (2014).

Taula 18. Elements de transparència associats als mecanismes d'assignació de recursos

Categoria	Element de transparència
	Llistar les variables que determinen l'accés a un determinat recurs
	Enumerar les variables que determinen l'accés i les seves ponderacions
	Llistar els criteris que permeten i/o neguen l'accés
Oferta	Fer públics els recursos que s'assignen
Demanda	Donar a conèixer el nombre de persones sol·licitants
Oferta/demanda	Llistar les persones que accedeixen al recurs
	Donar a conèixer les persones que formen part de les llistes d'espera
	Establir un rànquing amb les persones admeses
	Establir un rànquing amb les persones que conformen les llistes d'espera

Font: Balaguer (2014)

I per guiar l'anàlisi de la transparència en la presa de decisions, per a cada procediment s'han anat seleccionant, en funció de la rellevància pel procés en qüestió, preguntes de verificació del llistat proposat per Balaguer (2014) per valorar les decisions que es prenen en el marc de processos d'assignació de recursos públics.

Taula 19. Elements de transparència associats a la presa de decisions sobre assignació de recursos

Criteri de valoració	Preguntes de verificació
Claredat	<ul style="list-style-type: none"> - Els mecanismes de decisió estan ben descrits (els sol·licitants poden entendre'ls ràpidament i fàcilment)? - L'explicació dels mecanismes de decisió es fa sense fer servir acrònims i paraules tècniques? - Es poden entendre els mecanismes de decisió sense coneixements tècnics?
Integració	<ul style="list-style-type: none"> - Els mecanismes de decisió es troben integrats en un sol document? - El context en el que s'adopta la decisió està ben definit? - Es donen referències per a la presa de decisions?
Accessibilitat	<ul style="list-style-type: none"> - Les decisions adoptades tenen en compte informació dels sol·licitants? - La decisió adoptada és fàcilment accessible pels sol·licitants? - Un cop la decisió adoptada, es dona informació de contacte sobre les persones responsables del procés?

Crítteri de valoració	Preguntes de verificació
Racionalitat/lògica	<ul style="list-style-type: none"> - La racionalitat del procés de presa de decisió es troba ben descrita, documentada? - La informació proporcionada als sol·licitants és suficient per entendre la lògica de presa de decisions?

Font: Balaguer (2014)

ivàlua ✓
 Institut Català d'Avaluació
 de Polítiques Públiques

Avaluar per millorar

A Ivàlua promovem la cultura de l'avaluació de polítiques públiques a Catalunya.
 Avaluem polítiques públiques, difonem evidències, oferim formació i elaborem recursos.

Institucions membres d'Ivàlua

 Generalitat
de Catalunya
**Departament
de la Vicepresidència
i d'Economia
i Hisenda**

 **Diputació
Barcelona**

 upf. Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

 CTESC
 Consell de Treball,
 Recerca i Societat
 de Catalunya

 Generalitat
de Catalunya
**Consell
Interuniversitari
de Catalunya**